

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-ושבעים-ושש של הכנסת השלוש-עשרה

יום רביעי, כ' בכסליו התשנ"ה (23 בנובמבר 1994)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:08

תוכן העניינים

הצעת חוק לביטול האמנה הפלשתינית (הסכם העקרונות בין ישראל לאש"ף), התשנ"ד–1994	
(הצעת חבר הכנסת צ' הנגבי)	
שאלות בעל-פה	
ירידת עולים חדשים מן הארץ	
הצעות לסדר-היום דברים שנאמרו בסיום קורס של השב"כ הפלשתיני ופעילותו במזרח-ירושלים	
הצעה לסדר-היום	
יחסי ישראל והרשות הפלשתינית	
הצעות לסדר-היום	
האירועים בעזה והתקרית בצומת-נצרים	
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת	
הצעות לסדר-היום	
האירועים בעזה והתקרית בצומת-נצרים	
הצעה לסדר-היום מפגש הגבולות ברזיל-פרגוואי-ארגנטינה – בסיס לפעולות טרור בעולם	
הצעה לסדר-היום בניית מוסדות ציבור ומבני דת בשכונות שועפאט אשר לפני אכלוס	
הצעה לסדר-היום	
האסיר אלן גודמן	
הצעה לסדר-היום	
בית-שאן – פיתוח ועתיקות	
הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (מועצת מינהל מקרקעי ישראל), התשנ"ד–1994	
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)	
הצעה לסדר-היום	
בית-חולים "לניאדו" בנתניה	

**הצעת חוק לביטול האמנה הפלשתינית (הסכם העקרונות בין ישראל לאש"ף), התשנ"ד–
1994**

(הצעת חבר הכנסת צ' הנגבי)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את הישיבה; יום רביעי כ' בכסליו התשנ"ה, 23 בנובמבר 1994.

אנחנו פותחים בהצעת חוק לביטול האמנה הפלשתינית (הסכם העקרונות בין ישראל לאש"ף), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת צחי הנגבי; הצעת חוק א'תתמו. בבקשה.

בנימין טמקין (מרצ):

שאלה אליך, אדוני היושב-ראש, האם לא מתחילים תמיד בשאלות בעל-פה?

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אנחנו מתחילים בהצעה של חבר הכנסת צחי הנגבי. בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

כל הסיעות חשבו שזה יהיה אחרי השאלות.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלי דיין, תסביר לו, כבר אין לי כוח. גם אני חושב שצריך תמיד לדווח לכל הסיעות והוא צודק.

חבר הכנסת דראושה, אל תדאג, יש פעמון ויש צלצול, יש תשובת השר ויש תשובת בעל ההצעה. העיקר שסדר-היום החדש הודבק על הלוח וחולק ביניכם. צריך להציץ. מה אני יכול לעשות?

צחי הנגבי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, עם ישראל יכול לישון בשקט. יש לנו, אדוני היושב-ראש, על מי לסמוך, יש לנו ראש ממשלה שידו בכול; הוא מנווט, הוא מנהל והוא יודע להתייבב בתקיפות מול מצבי משבר ולקבל החלטות.

והנה ראינו, אדוני היושב-ראש, שראש הממשלה, אף שהוא מצוי כרגע מעבר לאוקיינוס, בצדו האחר של כדור הארץ, משם הוא נותן הנחיה חד-משמעית למפלגות הקואליציה להתייבב היום כאיש אחד – בל ייעדר איש מן המליאה – כדי להדוף את הצעת החוק של האופוזיציה שעניינה ביטול האמנה הפלשתינית, כפי שהתחייב יאסר ערפאת לפני למעלה משנה. איזו מנהיגות, איזו נחישות; ראש ממשלה גדול, גדול.

אני שואל את ראש הממשלה: אם אתה כל כך גדול מול הליכוד, איך זה שאתה כזה קטן וחלש ומבוהל וחסר אונים מול הפרות ההסכם החוזרות ונשנות, מול העובדה שמדיניותך קורסת ומתמוטטת לנגד עינינו? איך אתה, אדוני ראש הממשלה, בנושא הזה, לא מכתוב, לא מנווט, לא משגר הנחיות חד-משמעיות?

איך זה נותרה, אדוני ראש הממשלה, בניגוד מפורש להתחייבויותיו של יושב-ראש אש"ף, האמנה הפלשתינית על כנה וסעיפיה ממשיכים לצוות על השמדתנו? אתה, אדוני ראש הממשלה, שותק כמו דג.

איך זה, אדוני ראש הממשלה, כאשר הפרטנר שלך לפיוס ההיסטורי, שכל כך הרבה דיברת בשבחו, יאסר ערפאת, מתייבב וזועק לג'יהאד על ירושלים, עד ירושלים – פיך, אדוני ראש הממשלה, נאלם. קולך איננו נשמע.

איך זה, אדוני ראש הממשלה, כאשר המשטרה הפלשתינית, זו שאמרת עליה כי היא כבר תפתור את כל הבעיות בלי בג"ץ ובלי "בצלם", כאשר היא מגייסת לשורותיה כנופיה של מחבלים מבוקשים על-ידי כוחות הביטחון בעוון שרשרת של מעשי רצח – איך זה, אדוני ראש הממשלה, קולך איננו נשמע; לא קול גבורה ולא קול ענות חלושה.

איך זה, אדוני ראש הממשלה, כאשר בניגוד לאזהרותיו של כל אחד מחברי האופוזיציה שזעקו כאן מעל הדוכן הזה, אל תיתנו להם רובים, איך זה כאשר נשק שסופק למשטרה הפלשתינית משמש את המרצחים כאן בלב ירושלים, בנחלת-שבעה, איך זה שאתה לא נוקט שום פעולה? אין ראש ממשלה, אין מי שינווט ויחליט ויוביל.

עוד שאלה לי אליך, אדוני ראש הממשלה, איך זה, כאשר ג'יבריל רג'וב – מסתבר שהוא חביבו של אחד משריך הבכירים – מנהל קורס של שב"כ פלשתיני, ובוגרי הקורס הזה נשבעים בטלוויזיה הישראלית לשחרר את חיפה, בית-שאן, אשדוד וירושלים, אתה, אדוני ראש הממשלה, מנהיגו הדגול, אינך פוצה פה ומצפצף? רק איזה פקיד זוטרי במשלחת הישראלית... המשלחת הפלשתינית, כותב איזה פתק לפרטנר שלו ומביע שם מחאה רפה ומגוחכת והעניין נאלם והיה כלא היה.

רבותי חברי הכנסת, בספטמבר 1993, לפני למעלה משנה, התייבב כאן ראש הממשלה במליאת הכנסת. אני זוכר זאת, רבותי, חברי, כמו היום, כשלנוכח שפע של חיוכים סקפטיים מהצד הזה של

הבית ואל מול גל של קריאות ביניים שהטילו ספק בצדקת מעשהו של ראש הממשלה, שלחץ את ידו של ערפאת והכיר בו ולמעשה הציל אותו מתוך המערבולת שאש"ף היה טמון בה, ראש הממשלה מצא את המענה לאופוזיציה. הוא נפנף במכתב, מכתב החתום על-ידי יאסר ערפאת מ-9 בספטמבר. הוא אמר: הוא שיגר אלי אישית מכתב. במכתב הזה – אמר ראש הממשלה אז – רק לאחר שאש"ף נטל על עצמו במכתבים אלי את ההתחייבות לכנס את המוסד המתאים ולהביא לביטולם הפורמלי של סעיפי האמנה הפלשתינית הסותרים את זכות קיומה של ישראל, רק אז החלטנו להכיר באש"ף.

זאת אומרת, מפי ראש הממשלה אנחנו למדים, שהבסיס המוסרי המדיני המהותי לשינוי הכל-כך דרמטי בעמדת הממשלה היה ההתחייבות הזאת של ערפאת, שהיא חלק מהסכמי אוסלו, לשנות את האמנה הפלשתינית.

אני רוצה לשאול את ידידי מסיעת המערך כאן, האם מישהו מכם יכול לעמוד היום, להתייצב, להסתכל אל עיני המצלמות שמעבירות עכשיו את השידור הזה לכל בית בישראל, לכל סלון בישראל, ולהגיד: אני מאמין שיאסר ערפאת, כהתחייבותו, ישנה את האמנה הפלשתינית ויביא לביטולם של אותם סעיפים הקוראים להשמדת ישראל? אחד כזה לא יהיה בממשלה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

בנימין טמקין (מרצ):

ואז תתמוך בזה?

צחי הנגבי (הליכוד):

לא, אני לא אתמוך בזה. אבל אתה התחייבת, הממשלה שלך התחייבה שזהו בסיס ההסכם. אתם לא יכולים לקום, מכיוון שיש לכם יושר אינטלקטואלי מספיק ובעיקר רצון שלא להיחשף כחבורה של ליצנים שמתחייבת על דבר שלא בידיה.

רבותי חברי הכנסת, לכן ראש הממשלה, כל פעם שהחוק הזה עולה הוא איננו מעז להתייצב כאן ולהגיד איך הוא מתייחס אל ההצעה הזאת. הוא משגר כל פעם שר אחר. כשיש לו מה להגיד הוא מתייצב כאן, כשהוא מאמין שיש לו תשובה שיש בה, בוא נאמר, קורטוב של היגיון, שמץ של מציאותיות, הוא בא בעצמו ויכול להישיר אלינו מבט ולהיאבק על האמת שלו.

אבל מר רבין יודע, כפי שכל אחד בבית הזה יודע, כפי שיודע מי ששייב כאן מטעם הממשלה, מכובדי השר ליבאי: לא היה שינוי באמנה הפלשתינית, לא יהיה שינוי באמנה הפלשתינית, לא יכול להיות שינוי, כי זה מה שקרוי בצרפתית ה-*raison d'être* – זכות ההתהוות, זכות הקיום – של הפלשתינים לבוא במקומנו כאן.

רבותי חברי הכנסת, לא רק ראש הממשלה התייצב מול העם והציג את ההתחייבות לשינוי האמנה הפלשתינית כדבר שהוא לא רק בעל ערך אלא הוא דבר שהוא ביסוד המהפך הנפשי שעברה הממשלה הזאת לאחר כהונתה. שמעון פרס, אדם רב-פעלים, בעל כישורים, איש אשכולות, הספיק – ידידי חבר הכנסת זוילי – שבועיים אחרי הסכמי אוסלו לכתוב ספר.

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, חבר הכנסת דראושה רוצה לשמוע את חבר הכנסת שמדבר, ואתם מפריעים לו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הרי הוא לא מכיר באש"ף בכלל.

היו"ר ד' שילנסקי:

הרי לא שמעת, מה אתה יודע? הרי אתה היית עסוק שם בשיחה.

חברי הכנסת, רשות הדיבור ניתנה לחבר הכנסת צחי הנגבי. אני מבקש מכם להירגע.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא לא מכיר באוסלו, אז מה הוא – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דראושה, אתה רוצה לקרוא קריאות ביניים, אז תאזין כדי שלפחות תדע על מה לקרוא קריאות ביניים.

חבר הכנסת צחי הנגבי, אני אוסיף לך דקה.

צחי הנגבי (הליכוד):

חבר הכנסת שמעון פרס הצליח לכתוב ספר, שבשעתו היה לו שם מאוד מאוד פופולרי, היום נדמה לי שהשם הזה קצת אנכרוניסטי: "המזרח התיכון החדש" – The new Middle East. היום אנחנו יודעים שהמזרח התיכון ישן, לא השתנה, הדם שזורם ברחובות כבר לימד אותנו – – –

אברהם בורג (העבודה):

זה נשמע כמו הספר של שמיר.

צחי הנגבי (הליכוד):

כן. אבל שמעון פרס, לפחות באותה תקופה, כך אני מאמין, באמת ראה את חזונו מתגשם לנגד עיניו
— — —

רן כהן (מרצ):

— — —

צחי הנגבי (הליכוד):

והוא נתן הסבר, ידידי חבר הכנסת רן כהן. שמעון פרס נתן הסבר בעמוד 33 בספרו למה הוא, מר פרס, האמין כל העת שאכן אנחנו הולכים למאה שנות פיוס. אומר שמעון פרס: אנחנו לא קיבלנו רק מלים בהסכם אוסלו. בישראל היו תנאים מפורשים להכרה באש"ף. העיקרי שבהם – שאש"ף יבטל אותם סעיפים באמנה הפלשתינית הקוראים במפורש, לא ברמיזה, להשמדת ישראל.

משה נסים (הליכוד):

נו, אז זה טוב.

צחי הנגבי (הליכוד):

באמנה הפלשתינית – אומר שמעון פרס – 33 סעיפים. 28 מהם קוראים למעשה להשמדת ישראל. לפיכך דרשנו שתהיה התייחסות עקרונית וכוללת לגבי האמנה וביטול תכניה ההרסניים. עד כאן הציטוט.

אברהם בורג (העבודה):

— — —

האשם מחאמיד (חד"ש):

ואם יבטלו — — — תדבוק בו?

צחי הנגבי (הליכוד):

עזוב, חבל. אתה, ידידי, לא הפרטנר שלי לוויכוח. הפרטנרים שלי הם אלה שבאמת רצו להגיע לפיוס היסטורי והאמינו שיש סיכוי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

למה, משום שהוא ערבי?

צחי הנגבי (הליכוד):

חברי הכנסת דראושה ומחאמיד, מכם אני לא מצפה לדרוש שינוי באמנה הפלשתינית, כי אתם לא תעשו שקר בנפשכם. אתם אמיצים וגאים מספיק להזדהות עם האמנה הפלשתינית ועם כל מלה ממלותיה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אם הם יבטלו, אתם — — — זאת השאלה.

צחי הנגבי (הליכוד):

ידידי, אני קובע את השאלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אם יישאר לו זמן והוא יסכים, תוכלו לשאול שאלות בהסכמה. למה לכם – בקריאת ביניים? בבקשה.

צחי הנגבי (הליכוד):

אני רוצה להציג כאן באמת את השאלה. השאלה היא אם נכון המשפט המדהים של השר פרס בהסכם אוסלו: לא קיבלנו רק מלים. הייתי שואל את שר החוץ, אם הוא לא היה מתחמק כהרגלו מהתמודדות עם הטענות של האופוזיציה: אדוני שר החוץ, מה באמת קיבלתם בהסכם אוסלו מלבד מלים? איזו תמורה קיבלת?

משה נסים (הליכוד):

טרור.

צחי הנגבי (הליכוד):

זו התשובה. חבר הכנסת נסים נתן את התשובה.

אברהם בורג (העבודה):

מה הפסדנו?

צחי הנגבי (הליכוד):

מלבד מלים קיבלנו רק דבר אחד – חללים. חללים.

משה נסים (הליכוד):

אני לא אמרתי חללים. אמרתי טרור.

צחי הנגבי (הליכוד):

אני אומר, טרור שגובה מחיר שלא נגבה מהעם היהודי בשום פרק זמן נתון, בהקשר של פעילות הטרור הערבי, מאז קמה המדינה. מעולם לא היתה תקופה כזאת שבה אנחנו מובילים שוב ושוב את

יקירינו למנוחת עולמים. זה מה שקיבלנו, אדוני שר החוץ, אדוני ראש הממשלה, לא רק מלים. קיבלנו את עפולה, קיבלנו את חדרה, קיבלנו את הפיגוע בירושלים, קיבלנו את האוטובוס בדיזנגוף, קיבלנו את מעשה הרצח בנצרים, וקיבלנו את החטיפות ואת הרציחות של סימני, של אריה פרנקנטל, של נחשון וקסמן ונסים טולדנו, זכרם לברכה. זה מה שקיבלנו מהסכם אוסלו. וזה מה שנוסיף לקבל, אני מזהיר אתכם שוב ושוב, אחרים למעלה משנה, זה מה שנוסיף לקבל תמורת חוסר האחריות והנאיביות – –

משה נסים (הליכוד):

טולדנו לא. אתה צריך לתקן.

צחי הנגבי (הליכוד):

– – של הממשלה הזאת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא נהנה להזכיר זאת.

צחי הנגבי (הליכוד):

אחרי טולדנו, שהיה לפני הסכם אוסלו, עוד היה בידי הממשלה הזאת איזה כוח להכריז על נקיטת אמצעים שהיה בהם משהו כדי להרתיע, כדי לזעזע. אבל אחרי כל אלה שנחטפו ונרצחו, אחרי טולדנו, הם כבר לא יכולים כי הם לכודים בכבלים של הסכם שמגביל אותם, שאיננו מאפשר לממשלה הזאת תזוזה, מלבד, כמו שאומר פרס, מלים, מלים, מלים.

אברהם בורג (העבודה):

כשתחזרו לשלטון – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, תרשה לי לעשות סדר.

צחי הנגבי (הליכוד):

אנחנו נשיב על זה בבוא יום הבחירות.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת הנגבי, היתה לך דקה תוספת, אחרי כן היו לך עוד קריאות ביניים. יש לך עוד שתי דקות. אני מבקש לדייק ולסיים. אני מפעיל את השעון.

צחי הנגבי (הליכוד):

תודה. שר המשפטים נשלח למשימה שהיא בוודאי איננה אהודה עליו במיוחד. הוא אדם עם אינטגרטי, עם יושר אינטלקטואלי, מעולם לא חשש להגיד את האמת שלו. שמעתי אותו לפני חצי שנה בהצעת חוק זהה, שבה הוא ניסה להסביר שהדברים מתעכבים, זה נכון, אבל הממשלה עדיין, כך הוא התבטא, תובעת את מימוש התחייבותו של ערפאת. אני מתאר לעצמי שגם היום נשמע אותם דברים.

אני מקדים ואומר למי שמייצג את שר החוץ – כאשר אתה, אדוני שר המשפטים, כיהנת כאחד מעורכי-הדין המוכשרים, המובחרים, היוקרתיים במדינת ישראל, לפני כניסתך המבורכת לעולם הפוליטי, לו היה בא אליך קליינט, או נניח הממשלה היתה באה אליך ואומרת: תגן עלי, יש פה בעיה, יש התחייבות, אני לא יודעת איך להציג את עמדתי כדי שיהיה בה איזה טעם של היגיון; איך אני במשך שנה וחצי עומדת בפני מצב שבו הצד השני מפר את ההתחייבות, עושה ממני קרקס, מציג אותי ללעג ולקלס בעיני הבוחר בישראל, ובבוא היום אדרש לתת את הדין – תגן עלי. אני יכול לנבא או להעריך, אדוני שר המשפטים, שאתה, כמי שמכיר את דיני הראיות ואת כללי ההתנהגות בבית-הדין, לא היית עושה שקר בנפשך והיית אומר לקליינט, לראש הממשלה מר רבין: אני לא יכול להגן עליך.

משה נסים (הליכוד):

אבל ראש הממשלה לא מתייעץ אתו כפי שראוי לעשות. הוא אומר: תגיד לראש הממשלה שהוא לא עושה את זה.

אברהם בורג (העבודה):

יש להם גישות שונות.

צחי הנגבי (הליכוד):

עורך-הדין ליבאי, לא האיש הפוליטי ליבאי שאין לו ברירה, אלא עורך-דין שידיו אינן כבולות, היה אומר למר רבין: תראה, על זה אני לא יכול להגן. יש כאן התחייבות מפורשת, אין שום עילה להפרתה. אני מציע לך, אדוני ראש הממשלה, אני אייצג אותך, נגיע לעסקת טיעון, נגיע לאיזה הסדר, נבקש נסיבות מקילות, אין לך הרשעות קודמות בהפרת הסכמים. תן לי איזה חבל. אבל לבוא לבית-המשפט ולהגן על מציאות כל-כך עגומה – אני מציע לך: לך לעורך-דין אחר.

לסיום אני רוצה לומר: הכנסת איננה בית-משפט, ולכן זכותו של כל איש פוליטי, כמו השר ליבאי, להגן, לייצג ולשכנע ולתת טעם גם בנימוקים שכותלי בית-המשפט לא היו סובלים אותם. אבל אני רוצה לומר לשר ליבאי, למעשה אני רוצה לומר לכלל חברי הכנסת משפט סיום. אנחנו באמת איננו בית-משפט, אבל יש שופט. יש שופט, אדוני השר, האזרח הישראלי שמתבונן בנו יום יום, האזרח הישראלי שרואה איך הממשלה שלו איננה מעזה להתמודד על אותם דברים שהם בבסיסו של ההסכם, והוא ייתן את פסק-הדין, את הכרעת הדין, את גזר-הדין, בבוא יום הדין, יום הבחירות, וישליך את הממשלה הכושלת והנרפית הזאת משלטונה ההרסני.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני ביקשתי מחברת הכנסת ענת מאור שתישאר.

צחי הנגבי (הליכוד):

שאלה אחת בלבד.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא, אני לא מסכים. אמרתי שאני מאפשר אם יישאר לך זמן, אבל לא נשאר.

אני מצטער, ביקשתי מחברת הכנסת ענת מאור להישאר לשמוע את תשובתי, אבל היא לא נשארה. למרות זאת אני אגיד את התגובה, כי היא העירה הערה בנוכחות כולם. לחבר הכנסת צחי הנגבי הפריעו כמה פעמים, הארכת את זמנו בשתי דקות וחצי. זה לא בסדר, תפסיקו לשמור על השעון.

אני אומר לחברת הכנסת ענת מאור: אני אשמור גם על השעון שלך. אני אביא לכאן סטופר פרטי לשמור על השעון שלך. יש עניינים של נימוס, של הגינות. מי שמנהל את הישיבה צריך להתייחס בנימוס לכול, והכול צריכים להתייחס כך אליו.

אדוני שר המשפטים, בבקשה, אבל יש לי שאלה אליך, אדוני שר המשפטים: יש לך עשר דקות. שתי דקות כבר ציטטו אותך, אז זה יורד מהזמן שלך או לא?

רן כהן (מרצ):

כבוד השר, יש לי אליך בקשה. מה היה בכוונת הליכוד וכיצד היה בכוונת הליכוד לבטל את האמנה הפלשתינית, לשיטתו?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רן כהן, תן קרדיט לשר המשפטים שהוא ידע לכלכל את דבריו.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי היושב-ראש, חברי הכנסת, טרוניה היתה בפיו של חבר הכנסת צחי הנגבי על שראש הממשלה אינו עומד כאן ומשיב על דבריו, כאשר התשובה על תמיהה זו הרי ברורה לכולנו והיא כפולה: ראשית, משום שראש הממשלה נמצא בחוץ-לארץ בשליחות ידועה, ואנחנו קוראים עליה ושומעים עליה יום יום ושעה שעה. שנית, משום שחבר הכנסת צחי הנגבי בחר להעלות את השגותיו ואת רעיונותיו לא כהצעה לסדר-היום, שמבקשת דיון ענייני בנושא שעל סדר-היום, אלא כהצעת חוק. ולא אחת מתבקש שר המשפטים – הייתי אומר, בדרך כלל מתבקש שר המשפטים – או שר שהנושא בתחום אחריותו, להגיב על הצעות חוק.

מה שמבקש חבר הכנסת צחי הנגבי זה לא להסתפק בפולמוס ולא לברר סוגיה מסוימת מההיבטים הקואליציוניים והאופוזיציוניים שלה, אלא להכניס לספר החוקים סעיפים שמשמעותם היא, שאסור לממשלה בישראל לכבד הסכם שהיא צד לו והיא הביאה אותו לכנסת והכנסת אישרה אותו. אלה אינן הצעות חוק רגילות. אין זה מקובל לבוא לכנסת ולבקש אישור להפרת הסכמים, לא בתחום שבין אדם לחברו, לא בתחום שבין רשויות שונות ולא בתחום שבין מדינה לרשות אחרת.

חבר הכנסת הנגבי, אני רוצה שתדע שאכן לדעתי היתה התחייבות – כפי שאתה אמרת וכפי שאנחנו אמרנו – של אש"ף לבטל כל אותם סעיפים באמנה הפלשתינית שאינם מתיישבים עם הסכם אוסלו, עם הסכם קהיר, ואני בהחלט מביע דאגה מכך שאותה התחייבות לא קוימה עד היום. וכשחזרנו ואמרנו שאנחנו עומדים על קיום ההתחייבות, אנחנו את שלנו אומרים וחוזרים ואומרים, ומה שצריך לשקול הוא – מדוע ההתחייבות לא כובדה. אם אתה מנתח את הסיבות לכך שהיא לא כובדה, אתה יכול גם להסיק את המסקנות, בין אלה שאתה מבקשן ובין אלה שאנחנו מבקשים אותן.

אנחנו אכן חוזרים לאותו מכתב של היושב-ראש ערפאת מיום 9 בספטמבר 1993, כאשר הוא הצהיר לראשונה וכתב וחתם, שאש"ף מכיר בזכותה של מדינת ישראל להתקיים בשלום ובביטחון, שאש"ף מקבל את החלטות מועצת הביטחון של האו"ם 242 ו-338, שאש"ף מתחייב שהפתרון לבעיה הפלשתינית יהיה בדרכי משא-ומתן ובדרכי שלום, שאש"ף מתנער מהשימוש בטרור ובמעשי אלימות אחרים. ואש"ף, לפי מיטב ידיעתנו, התנער ממעשי טרור, ואנשי אש"ף כארגון אינם מבצעים מעשי טרור, והדברים האלה הרי נבדקים, ואנחנו יודעים שאש"ף עומד מול מתנגדים, ומתנגדים חריפים, לכל הליך השלום, וזה ה"חמאס" וזה ארגון "הג'יהאד האסלאמי" וארגונים קיצוניים אחרים. לכן,

אש"ף אמר: אני מתנער מהשימוש בטרור, ואש"ף אמר: אני אטול על עצמי אחריות כדי להבטיח ולמנוע הפרות ולהעניש מפירים.

אריאל שרון (הליכוד):

אדוני שר המשפטים, אש"ף מבצע מעשי רצח, גם עכשיו, של ערבים שהוא חושד בהם בסיוע לישראל. הנה רצחו ערבי המשרת במשטרת ישראל. אם כן, איך אש"ף לא מבצע מעשי טרור?

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני אומר שאש"ף, לפי מיטב ידיעתנו, על-פי הנחיית ההנהגה שלו, חדל מלבצע פיגועי טרור ברחבי ישראל כפי שנהג בעבר. אני אומר שההסכם עם אש"ף הביא לכך שהעם הפלשתיני, אותו חלק בו שמחפש הידברות ומחפש למנוע מעשי טרור, מוצא לו מסלול של התקדמות, מסלול שמבחינתנו הוא לגיטימי. אני אומר שבעקבות ההסכם עם אש"ף חל שינוי מהותי במזרח התיכון, והשינוי המהותי הוא, שאם קודם לכן בהיסטוריה שלנו אחת לכמה שנים נאלצנו לעמוד מול מלחמה נוספת, ובכל מלחמה מול צבאות ערב, הצבאות המסודרים – אם היו אלה צבאות מצרים או ירדן או סוריה או עירק או צבאות אחרים – יש סכנה קיומית, הרי מאז נחתם הסכם השלום עם מצרים, מאז נחתם ההסכם עם אש"ף, ובעקבותיו ההסכם עם ירדן, וצבא מצרים יצא ממעגל המלחמה, המיידית לפחות, וצבא ירדן יצא ממעגל המלחמה, המיידית לפחות, ואנחנו עדיין בוחנים ורוצים להגיע להסדר שלום הלאה, אין ספק שמצבה של מדינת ישראל מבחינת עצם קיומה שונה לחלוטין לאחר ההסכמים הללו מאשר לפני ההסכמים הללו, ואי-אפשר להתעלם מכך.

על כן, ככל שקשה לנו עם הטרור – וקשה לנו מאוד עם אובדן נפש ועם פגיעה בגוף ועם פגיעה ברכוש, ואנחנו כולנו חווים צער וכאב וסבל ושכול ואלמנות של כל אחד וכל בודד, זה חלק מסגולות העם, ולכבוד הוא לעם הזה – כך אי-אפשר להתעלם מהתמונה הכוללת. הטרור הזה יכול להקשות והוא מאמלל, אבל הוא לא סכנה לקיומה של מדינת ישראל. מן הסכנה הזאת יצאנו בשלב זה וכל עוד יישמרו הסכמי השלום.

משה פלד (צומת):

אתם הסכנה למדינת ישראל, אתם.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת משה פלד, אנא.

משה קצב (הליכוד):

אדוני השר, הטרור מוביל למדינה פלשתינית, ומדינה פלשתינית תהווה סכנה למדינת ישראל.

שר המשפטים ד' ליבאי:

רבתי, כאשר נשאל היושב-ראש ערפאת מדוע הוא לא מכנס את המועצה הלאומית הפלשתינית עוד בשבתו בתוניס – – –

אהוד אולמרט (הליכוד):

ליבאי, יש לכם רוב מספיק, אפשר להצביע.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אפשר להצביע? אתם מסכימים?

אני אענה לך בשני משפטים נוספים. תחילה הוא העלה נימוקים שעניינם הקושי לכנס את המועצה. בשלב זה הוא מעלה נימוקים מסוג אחר, בבחינת יכולת הגופים החברים במועצה להשתתף ובעיקר ביכולתו להשיג רוב של שני-שלישים לתיקון האמנה. צריך לזכור, שחוקה או אמנה, כאשר צריך לתקן אותה, וצריך לתקן אותה ברוב מיוחס של למעלה משני-שלישים, יש קושי.

משה קצב (הליכוד):

לא ידעתם כשחתמתם על הסכם אוסלו?

שר המשפטים ד' ליבאי:

אתה יכול לבחור בדרך כלשהי. אתה יכול לבחור בדרך שהיא דרך ההידברות ודרך של כיבוד ההסכם על-ידי שני הצדדים, ואתה יכול לבוא ולומר "שברו את הכלים ולא משחקים", ואתה צריך לתת דין-וחשבון לעם ולהיסטוריה מה אז. וזו השאלה שמופנית אל האופוזיציה: מה אז?

רבתי, לצורך הדיון בהצעת החוק אנחנו יכולים להסתפק במה שאמרתי. אני מבקש מהכנסת, אדוני, נכבדי יושב-ראש הכנסת, להסיר את הצעת החוק מסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

אלא אם כן חבר הכנסת צחי הנגבי ישכנע את חברי הכנסת להצביע אחרת.

כן, בבקשה, חבר הכנסת הנגבי, במסגרת של חמש דקות.

צחי הנגבי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, היה הבדל מעניין מאוד בין תשובתו של השר ליבאי היום על הצעת החוק הזאת לבין תשובתו על אותה הצעת חוק לפני חצי שנה. לפני חצי שנה היה מר ליבאי קצת יותר אופטימי באשר לסיכויי שינויה של האמנה הפלשתינית. אז, על אף צחות לשונו הדיפלומטית של מר ליבאי, הוא אמר: הממשלה עדיין תובעת מאש"ף לשנות את האמנה הפלשתינית.

שר המשפטים ד' ליבאי:

גם היום.

צחי הנגבי (הליכוד):

היום, אדוני השר, לא לחינם לא אמרת זאת. אתה כבר יודע מה שאני יודע, שבעוד חצי שנה אתה תתייצב פה, ובעוד שנה אתה תתייצב פה – להשיב על אותה הצעת חוק. ומטרידה אותך באמת העובדה שאתה צריך להתייצב, אתה וכל חבריך צריכים להתייצב בפני הבוחר בעוד שנתיים ולהסביר איך התפוגגה התחייבותו של ערפאת והיתה כלא היתה.

לכן אני מנוע ופטור מלהשיב על טענותיך. יש לי רק תשובה על טענה אחת. אתה אמרת שדברים כאלה לא עושים בהצעות חוק ובהצהרות חוק אלא צריך להותיר אותן לתהליך המדיני.

הנה, אדוני השר, אתה הבאת בשם הממשלה הצעת חוק לפני תקופה לא ארוכה, שעניינה פוליטי טהור – הפעילות של אש"ף בירושלים. גם כאן בלית ברירה נקטת, ובצדק, מהלך שמכניס את החקיקה לתוך דל"ת אמותיה של המציאות הפוליטית. ומה שאפשר היה לכאורה לממש בעשייה פוליטית, אתה מביא לכנסת כדי שיוקל עליך להתמודד עם העובדה שאש"ף מנסה וחותר וכמעט הביא לחלוקתה האמיתית של ירושלים.

לכן, אדוני השר, גם בנושא הזה, אותה הצדקה שהכנסת מצאה בחיקוק חוק שמונע מאש"ף פעילות בירושלים, יש לכנסת מלוא הצידוק והלגיטימיות לחוקק חוק שמבהיר לערפאת: אתה רוצה להתקדם? – לשיטתה של האופוזיציה, אין צורך להתקדם; לשיטתכם, אתם מעוניינים להתקדם, תגבו מהם את מלוא ההתחייבויות. את כל אלה שנכללו בספרו של פרס, אלה שנכללו בספרו של ביילין ובעיקר אלה שנכללו בהתחייבותו המפורשת של ראש הממשלה בפני הכנסת בחודש ספטמבר בשנה החולפת.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, נא להצביע.

היו"ר ש' וייס:

בסדר. חברי הכנסת, נא לשבת. אנו עוברים להצבעה. שבו איש איש במקומו.

הצעת חוק לביטול האמנה הפלשתינית (הסכם העקרונות בין ישראל לאש"ף), התשנ"ד–1994 –
ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 30

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 38

נמנעים – 2

ההצעה להסיר את הצעת חוק לביטול האמנה הפלשתינית (הסכם העקרונות בין ישראל לאש"ף),
התשנ"ד–1994, נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

30 תומכים, 38 מתנגדים, שני נמנעים.

מה קרה, חבר הכנסת בניזרי? מה לנמק? הסיעה שלכם נמנעה? זה לא אפשרי בהצעות חוק של
חברי הכנסת, אבל אנחנו מנחשים את הסיבה.

אני קובע שהצעת החוק של חבר הכנסת צחי הנגבי לא נתקבלה הפעם.

שאלות בעל-פה

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנו עוברים להמשך סדר-היום. יש לנו שאלות בעל-פה.

השר לקליטת העלייה ישיב על שאלתא בעל-פה של חבר הכנסת בנימין טמקין. הנושא: ירידת עולים חדשים מן הארץ. בבקשה, חבר הכנסת טמקין.

ירידת עולים חדשים מן הארץ

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני יודע שעכשיו לא מדברים על נושאים חשובים כמו הנושא הקודם – – –

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוסקים כל הזמן בנושאים חשובים.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, בתוכנית "יומן" ביום שישי בערוץ-1, במסגרת כתבה על אודות כנופיית "קפלון", צוטטו "גורמים ממלכתיים" על כך ש-30,000 עד 40,000 עולים חדשים מחבר המדינות שקיבלו את סל הקליטה וזכויות אחרות עזבו את הארץ באמצעות דרכונים מזויפים. בנוסף דווח שהם מהווים כ-10% מכלל העולים שעלו מחבר המדינות.

ברצוני לשאול:

1. האם המספרים נכונים, אבסולוטית ויחסית?

2. מה הם האמצעים שנוקט משרדך כנגד תופעות ניצול הזכויות מצד אחד וכנגד הסטיגמטיזציה כלפי עולים מחבר המדינות מצד שני?

היו"ר ש' וייס:

תודה. אדוני השר לקליטת העלייה, בבקשה.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לשאלותיו של חבר הכנסת בני טמקין:

2-1. א. שום גורם מקצועי המעורב בהליכי כניסה לארץ ויציאה ממנה אינו סומך ידיו על הנתון הנזכר בשאלתא ובכתבה.

הנתונים היחידים הקיימים הם רק לגבי בעלי תעודה ישראלית ולא לגבי אלה היוצאים את הארץ עם דרכון זר.

ב. על-פי נתוני משרד הפנים, יצאו מן הארץ מאז ינואר 1990, 95,400 עולים. 70% מהם כבר חזרו לארץ, 65,000 נכון לחודש נובמבר.

אני מבקש להזכיר ששיעורי הירידה מקרב העולים בשלב זה אינם גדולים משיעורי הירידה הכלליים.

ג. המשטרה וכל שאר הגורמים הנוגעים בדבר מודעים כמובן לתופעות של ניצול לרעה של הסדרי סל קליטה על-ידי רמאויות ופועלים למניעתן. אבל אני רוצה להזהיר מפני הגזמות פראיות וחסרות בסיס בנושא הזה.

ראשית, בדרך כלל לא מדובר בעולים עצמם אלא במאפיות של פושעים המנצלים את גל העלייה.

שנית, להערכתו, היקף הבעיה רחוק מאוד ממה שפורסם, והבדיקה עוד תוכיח זאת.

שלישית, אני מזהיר מפני יצירת סטיגמות מסוכנות כלפי העולים, הפוגעות בהם קשות ללא כל הצדקה. חשוב שאזרחי ישראל ידעו את הנתון הבא: נכון לסוף שנת 1993, בקרב ישראלים ותיקים עמד שיעור הפשיעה על 21.7 ל-1,000 נפש, לעומת שיעור של 15.1 ל-1,000 נפש בקרב העולים החדשים. לכן, אל נא נטיל כתם סטיגמטי במאות אלפי עולים וניזהר בכבודם.

חבר הכנסת טמקין, כדי לצמצם את היקף הרמאויות אני הצעתי לפני כשנה לקבוע בחוק, שאזרח ישראלי יכול להחזיק בדרכון נוסף, אבל הוא יכול להיכנס לארץ ולצאת את הארץ רק בדרכון הלאומי שלנו. הדבר הזה קיים בכמה וכמה ארצות נאורות אחרות. אני מקווה שהרעיון הזה הולך ומתקבל עכשיו, וזה יקל את המאבק.

אשר למאבק נגד הסטיגמטיזציה כלפי העולים שמאפיינת חלק מאמצעי התקשורת, זה מאבק שצריך להתנהל בחזית רחבה, לא רק על-ידי הגורמים הממשלתיים אלא גם על-ידי הכנסת והגורמים הציבוריים.

אני ומשרדי מתכוונים לנצל את מלאות חמש שנים לגל העלייה בשבועות האלה, כדי לפתח מאמץ הסברתי שיביא לידיעת הציבור את האמת על העלייה ועל תרומתה למשק, לחברה, למדע ולתרבות של ארצנו.

אני עדיין מחכה ליום שבו יתפסו הנתונים הבאים כותרות; למשל: מראשית גל העלייה צמח המשק הישראלי ב-30% והאבטלה ירדה מ-11.2% ל-7.3%. או למשל: מראשית גל העלייה עלתה רמת החיים של הישראלים ב-22%. יש קשר בין שני הדברים. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת טמקין.

חברי הכנסת, אני רוצה לפני כן להבהיר לכם שאני אקפיד עכשיו על השניות ולא רק על הדקות, היות שעובדי הכנסת ממש בהתמוטטות פיסיית. חברי הכנסת הלכו לישון וחזרו, ויצאו פה ושם לנוח ולהתאוורר. אבל העובדים כל הזמן כאן, ומאתמול בבוקר הם עדיין בעבודה. תתחשבו בזה, ואני ממש אקפיד. בבקשה, חבר הכנסת טמקין, שתי דקות, בהתאם לתקנון.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני השר, אני בהחלט מסכים להצעה שלך בנושא הדרכונים, אבל אני רוצה לומר שזה בתנאי שלא תהיינה מגבלות על הוצאת דרכונים ישראליים – שהיא זכות יסוד לכל אזרח – לעולים החדשים, כי אם לא כן, אתה תשאיר אותם בלי דרכונים בכלל, לא זרים ולא ישראליים.

שנית, אני רוצה לומר, שאופי הכתבה היה הרסני, במובן הזה שבמסגרת כתבה על פשיעה, על זנות, על סרסורים ועל שאר ירקות זרקו אותם מספרים של 30,000 או 40,000 עולים שלקחו אתם כמעט 100,000 שקל כל אחד. אני רוצה לומר לכם שעשיתי את החשבון: זה מגיע ל-4 מיליארדי שקל. לא היה ולא נברא, וזה קשר, שאילו היו עושים אותו לגבי כל קבוצה אחרת באוכלוסייה בישראל, אתנית, לאומית או אחרת, כל הנוכחים פה היו מזדעקים ויוצאים כנגדו.

ודבר אחרון: האם אתה באת במגע כלשהו עם אמצעי התקשורת על מנת לנסות לשכנע אותם להימנע מרצונם מהסטיגמטיזציה ההולכת וגוברת, שיוצרת אצל העולים תחושות של גטו וניכור, ויכולה גם להוביל למתח הולך וגובר בין ותיקים ובין עולים במדינת ישראל? תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת דוד מגן, ואחריו – חבר הכנסת אסעד אסעד.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני שר הקליטה, אילו קיבלת דיווח משר המשטרה, המשתתף בעצם הימים הללו בוועידת האו"ם למלחמה בפשע המאורגן, היית שומע כי אתמול הוא התריע מפני הפעילות של אותה מאפיה מחבר המדינות – כך הוא מגדיר אותה – אשר עומדת לקיים בישראל, בעוד כמה שבועות, באחד מבתי-המלון בתל-אביב, את הוועידה השנייה שלה, משום שכאן בארץ נוצרה לה תשתית נוחה.

כולנו צריכים להיאבק כנגד הסטיגמה המודבקת לעולים החדשים מחבר המדינות ולעזור להם להתנער מהסטיגמה הזאת, אך עם זאת כל משרדי הממשלה צריכים לשנס מותניים ולהילחם באותם מאפיונרים שמנהלים את המלחמה הנפשעת הזו במסגרת רשת בין-לאומית ומנסים להפוך את ישראל לאחד המרכזים של אותה רשת.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת אסעד אסעד, בבקשה.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הקליטה, לפני שבוע ביקרתי בכרמיאל ונפגשתי עם משפחת עולים מאתיופיה. והמשפחה הזאת, כמו משפחות אחרות בנהרייה ובמעלות, שטחו בפני שאלות ובעיות, שבאמת לא היו לי תשובות עליהן, ולכן אמרתי למי שהיה אתי: אולי יש צורך להפנות אותם לנציגי משרד הקליטה באזור הזה.

רצוני לשאול אם יש דבר כזה בכרמיאל, במעלות, בנהרייה ובפריפריה, כי יש עולים שיש להם בעיות ואין להם לא תשובות ולא פתרונות. הייתי מבקש – אני גם מוכן להעביר ישירות אליך את הפרטים על משפחות אלה – להתייחס לאותם אנשים שהלכו לפריפריה ולנסות לפתור להם את הבעיות. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

אדוני השר, אולי תרשה לי דקה. בוודאי תסכים למה שאני אומר עכשיו.

קיבלתי עכשיו פתק, ולפיו יושבים עכשיו למעלה ביצע 100 חסידי אומות העולם. כתבו לי את התואר שלהם: righteous among the nations. אני קורא להם: righteous of the world. אני בטוח שעל דעת כולם אני יכול לברך אותם.

ראינו איך אומות בעולם התעללו בנו, איך שיתפו פעולה עם הנאצים, והם היו רבים מאוד. ולכן, כל חסיד מחסידי אומות העולם יקר לנו, אהוב עלינו, ואנו מכבדים אותם.

אני רוצה להגיד להם, שכבוד הוא בשבילנו שהם מבקרים היום בכנסת, ותהיו ברוכים בביקורכם במדינת היהודים, בארץ-ישראל, וברכה מיוחדת בביקורכם בכנסת, על דעת כל חברי הכנסת.

אני בטוח שגם שר הקליטה הסכים לכך שהשהיתי אותו כמה דקות. בבקשה, יש לך שתי דקות לתשובה.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך שהפסקת אותי, ואני רוצה לצרף משפט אחד ולומר, שאנחנו לעולם לא נוכל לגמול לאנשים היקרים האלה כראוי להם על המעשה שהם עשו. מי שראה אתמול ב"מבט שני" בטלוויזיה את הסיפור של "רשימת ואנדה" ואת המצילים, צמרמורת אחזה בו. גם שם מילאו חסידי אומות העולם תפקיד שאי-אפשר לתאר אותו במלים.

אם כן, אני מצטרף לדברי ההערכה והתודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה על התוספת, וזה כמובן לא על חשבון זמן. אני מפעיל את השעון מחדש.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

לחבר הכנסת אסעד אסעד משפט אחד, כי זה לא הנושא שדנים בו, אבל הוא מחייב תשובה. יש לנו, כמובן, לשכות של משרד הקליטה בכל המקומות שהזכרת. תעביר לי את הפרטים, ואני מבטיח לך שתקבל תשובה.

לחבר הכנסת בני טמקין. אתה צודק. כל הסיפור הוא, שאם האדם נמצא שנה בארץ, ממילא הוא אכל את סל הקליטה, ואם הוא רמאי והוא בורח מייד אחרי שהוא מקבל את המנה הראשונה, הרי הוא בדרך כלל בורח עם 4,000 שקל. אני לא רוצה לזלזל בזה, אבל אי-אפשר, כמו שאתה אומר, להפוך את זה למספרים דמיוניים.

לדברים של חבר הכנסת מגן. דיברתי עם שר המשטרה. הוא אמר לי כמה דברים. הוא לא אמר לי את המשפט: נוצרה בארץ תשתית נוחה.

דוד מגן (הליכוד):

הוא צוטט כך אתמול.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אני אומר את זה. ככל שאני מבין, הכוונה שלו היתה, שכיוון שיש כאן גל עלייה של יותר מחצי מיליון דוברי רוסית – מוצאים חסות בתוך המערבולת הזאת, בתוך התהליך הזה. אני מסכים אתך שצריך להילחם במאפיה, וללא פשרות, בכל מאפיה שתהיה. אני רק מזהיר אותנו מפני יצירת סטיגמות, וזה מה שאמר חבר הכנסת טמקין, זה קישור של מין בשאינו מינו.

עכשיו, מה הבעיה? – העלה אותה כאן חבר הכנסת בני טמקין. לו שידרה הטלוויזיה במקביל יותר על תרומת העולים למשק, למדע וכדומה, כל הדברים היו נראים אחרת. אבל כאשר הידיעות הן רק סנסציוניות, ולא רק בטלוויזיה, והן רק על הבעיות ורק על הצרות, כי אז סך כל הרושם שנוצר הוא אכן בעייתי. ואני פניתי לכמה מראשי התקשורת – לא אצטט את שמותיהם – והמענה שקיבלתי היה מענה קשה: התחרות היא ג'ונגל בעולם התקשורת. אנחנו מפרסמים דברים רק כשהם מכירים ומוכרים את התקשורת, זו מלחמת קיום בשבילנו. והסנסציות מוכרות, 95% מהסנסציות הם שליליים, וחובה עלינו להתמודד, לא להרים ידיים מול התופעה הזאת ולהגן על כבודה של העלייה ועל כבודם של העולים.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חברי הכנסת, הסעיף הבא הוא שאילתא של חבר הכנסת יוסי כץ אל סגן שר הבינוי והשיכון. אני רואה ששניהם אינם. אם נלך בדרך הנוקשות, אני צריך לבטל את זה, אבל אני אלך בדרך הליברליות. אני עובר עכשיו לסעיף הבא, ואם הם יגיעו לכאן עד סוף הסעיף הבא, אני אאפשר להם את השאילתא, ואם לא, הם איבדו את השאילתא.

הצעות לסדר-היום דברים שנאמרו בסיום קורס של השב"כ הפלשתיני ופעילותו במזרח-ירושלים

היו"ר ד' שילנסקי:

הסעיף הבא – הצעות לסדר-היום מס' 5315, 5319 ו-5376: דברים שנאמרו בסיום קורס של השב"כ הפלשתיני ופעילותו במזרח-ירושלים. אני מזמין את חבר הכנסת חנן פורת, אחריו – חבר הכנסת יהושע מצא, ואחריו – חבר הכנסת אברהם פורז; שניהם ישנם.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני שר החוץ, לפני שבוע בדיוק הסתיים קורס השב"כ הפלשתיני ביריחו. אוי לנושאי אותו שם, נושאי שם השב"כ. ובסיום הקורס הזה, שעשרה משתפי פעולה שדם ערבים על ידיהם, מבוקשים על-ידי ישראל, נטלו בו חלק, התרחשו כמה דברים, שאפילו לטעמך, אדוני שר החוץ, בוודאי אינם כה סימפתיים, אם לנקוט לשון המעטה.

בסיום הקורס הושרו שירי הלל לסדאם חוסיין, שירי עידוד למשליכי האבנים ובקבוקי התבערה, על-ידי מקהלה בטקס הרשמי הזה, ומפקד הקורס, אבו אל-פאהד, חתם את המעמד בקריאת בית משיר ואמר לכתב "קול ישראל", ואני מצטט: נמשיך את המאבק עד לשחרור ירושלים, חיפה ובית-שאן.

כל מלה נוספת מיותרת. שמא תאמרו: טוב, מפקד קורס זוטור של השב"כ; טעות בהבנה. באותו יום עצמו עמד יאסר ערפאת והכריז בעזה, ואני מצטט: נקים רשות פלשתינית על כל חלק שישוחרר מהאויב הציוני. ובהמשך הדברים: השגנו את השלב הראשון בתורת השלבים, אך הדרך עדיין ארוכה וקשה. נמשיך לצעוד עד שנוכל להניף את דגל פלשתינ מעל ירושלים בירת מדינתנו הפלשתינית. ותוך כדי זה, כמובן, הוא קורא לכל הפלגים, לרבות ה"חמאס", "הג'יהאד האסלאמי", להשתתף עמו בחגיגה הזאת. זהו יאסר ערפאת שעמו חתמתם את ההסכם, זהו יאסר ערפאת שהבטיח לבטל את האמנה הפלשתינית, זהו יאסר ערפאת שלטעמכם התנער מתורת השלבים, וכל שאתה יכול להגיב על כך, אדוני שר החוץ, הוא שיאסר ערפאת איננו יודע לשמור על לשונו, במקום לשקול ולשאול פעם אחת בדעה צלולה: ומה באמת הוא חושב? מה באמת הוא מתכוון? לאן מגמת פניו? שמא תאמר: דיבורים. מדיבורים אין מתים.

אני רוצה, רבותי חברי הכנסת, לחשוף לראשונה בפני הציבור איגרת שנשלחה על-ידי יאסר ערפאת לארגוני הסירוב לפני שבוע. האיגרת הזאת, אדוני שר החוץ, אם לא הגיעה לידיך, התפרסמה בעיתון המצרי "אל-חריירי", וכן בעיתון סודני במקביל, ואני רוצה את תשומת לבך, אדוני שר החוץ, לדבריה של האיגרת שנשלחה לארגוני הסירוב על-ידי יאסר ערפאת. וכה הוא כותב באיגרת הרשמית הזאת

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — — יום שישי שעבר, יום ההתנגשות?

חנן פורת (מפד"ל):

לא, זה היה קודם לכן. האיגרת נשלחה עוד לפני ההתנגשות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

חנן פורת (מפד"ל):

אל תפריע, אני רוצה שתשמעו את דברי האיגרת.

טלב אלסאנע (מד"ע):

--- איך היא הגיעה לידיך?

חנן פורת (מפד"ל):

אני מספר על כך שהיא פורסמה בעיתון מצרי ובעיתון סודני, ואני קיבלתי את ההעתיקים שלה. באיגרת כתב ערפאת לכל ראשי ארגוני הסירוב, ואני מצטט: על מנת להשיג את מטרות המאבק הפלשתיני, להשיב את אדמות פלשתינ כולן, יש לעתים צורך לחרוק שיניים, אך עניין זה אסור לו שיפגע בהמשך המאבק המזוין באויב הציוני. רק שיתוף פעולה בין אש"ף לארגוני הסירוב יכול לעזור לאפשר יציאה ממזרזת של ישראל בשלב ראשון מהשטחים הכבושים עד להקמתה של מדינה פלשתינית עצמאית שבירתה ירושלים. רק מדינה כזאת – ממשיך יאסר ערפאת – תוכל להמשיך את המאבק לסילוק האויב מכל אדמות פלשתינ.

את האיגרת הזאת שולח יאסר ערפאת לארגוני הסירוב במאמץ לבוא אתם לשיתוף פעולה.

אכן, יש מאבק על השלטון בחבל עזה, אבל הוא איננו מאבק לא על היעדים ולא על המטרות, והוא איננו נסתר כלל. רק מי שעיניים להם ולא יראו, אוזניים להם ולא ישמעו, יכולים לראות את כל מה שמתרחש סביב ולומר כאילו דבר לא אירע.

שוב, שמא תאמר: אומנם איגרת לארגוני הסירוב, אבל אילו מלים?

שם, באותו מקום, מתפרסם, והדבר הזה יכול להיבדק אל-נכון, שבסיני קיים מחנה שמתאמנים בו אנשי "פתח", "הג'יהאד האסלאמי", אנשי ה"חמאס", אפילו מצוין שמו של המפקד של אותו מחנה – יאסר אבו-סמהדנא, אותו מבוקש שבשעתו ראינו אותו יורה במישרין במשתף פעולה – התמונות פורסמו בכל הארץ – ואז הוא נמלט. הוא מפקד אותו מחנה.

אש"ף, שמגיע אליו נשק מסודן דרך מצרים, מקיים בסודן עצמה בסיס משותף ל"פתח", ל"ג'יהאד האסלאמי", ול"חמאס", אני יכול גם לנקוב בשמו של המחנה, ביר נטרון – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

איך?

חנן פורת (מפד"ל):

ביר נטרון. מה תאמר, אדוני שר החוץ, אם אתה מאזין בכלל לדברי, על אינפורמציה זאת?

מעבר להערכות, מעבר לסברות כרס, כיצד הגיבו ראשי השלטון שלנו על אותם דברים מזעזעים שנחשפו בקורס של השב"כ? כמובן, הם לא יכלו להישאר אדישים. שמעתי, פה, אפילו את סגן שר החוץ יוסי ביילין מזדעזע בתשובה על שאילתא, ואני אצטט שניים-שלושה משפטים קצרים. ראש הממשלה אמר: דברי ערפאת עומדים בניגוד גמור להסכם. הדברים האלה ישפיעו על נכונותנו להמשיך וליישם את ההסכם אתו. שר החוץ אמר: הדברים חמורים ביותר, וישראל צריכה לטפל בעניין ברצינות רבה. ושר המשטרה הגדיל לעשות ואמר: ישראל חייבת לדרוש מיאסר ערפאת ומהרשות הפלשתינית פעולה נמרצת בקשר לאותם בוגרי קורס מבוקשים על פגיעה ורצח משתפי פעולה. יש להעמידם לדין בלי שום התחכמויות. יומיים לאחר מכן סעד אותו ג'יבריל על שולחנו של שר הבינוי והשיכון שלנו, בן-אליעזר, והשר לאיכות הסביבה אמר: הדברים יפגעו בהמשך התהליך המדיני, ומזיקים בראש ובראשונה לפלשתינים עצמם. ההסכם בינינו לבין הפלשתינים מבוסס על אמון, ואני מתקשה להבין מדוע מדי יום ביומו נעשים דברים הפוגעים באמון חיוני זה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת חנן פורת, היו לך קריאות ביניים, אני מאריך בחצי דקה.

חנן פורת (מפד"ל):

אני מסיים ושואל אותך, אדוני שר החוץ – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חצי דקה.

חנן פורת (מפד"ל):

נו, מה יצא מכל האמירות האלה? מה הן המסקנות שאתם מסיקים מכך? איך אתם יכולים לעמוד נוכח עובדות ולא רק דיבורים, נוכח איגרת כזאת כפי שציטטתי אותה כאן של יאסר ערפאת לארגוני הסירוב, שבה הוא אומר במפורש שהשלב הזה של כיבושה של פלשתיין בתחומי הגדה המערבית אינו אלא צעד ראשון לקראת כיבושה של ארץ-ישראל כולה? עד מתי תוליכו את העם הזה שולל? עד מתי לא תסיקו אתם את המסקנות? עד מתי לא תתפכחו ולא תראו נכוחה את אשר לפניכם? תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת יהושע מצא, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת אברהם פורז.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כמה דקות אתה נותן לי?

היו"ר ד' שילנסקי:

שבע דקות קובע התקנון, מאחר שאתם יותר ממציע אחד, ואני בטוח שלא יקראו כנגדך קריאות ביניים ולא יפריעו, אז תוכל להספיק.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר החוץ, מטקס סיום אותו קורס ביריחו ניתן ללמוד לא מעט. בדרך כלל, כל סיום קורס או סיום נושא גם מבטא את הסיכום, ומה היה הסיכום שאפשר לראות מהטקס הזה ביריחו, של קורס השב"כ? ראינו שם ביטוי שנאה עזה, ואתם מחיתם על כך. ראינו ביטוי להסתה נוראית, ראינו ושמענו קריאות: ג'יהאד, כיבוש; ומעניין, לא כיבוש, אדוני שר החוץ, או שחרור שכם וג'נין – כיבוש של חיפה, בית-שאן, ירושלים. וזה – מפקד הקורס.

האם אני לא יכול ללמוד מזה, אדוני שר החוץ, שזה סיכום תפיסת עולמם בסיומו של קורס?

ראינו סיכום נוסף, אדוני, תפיסת עולם נוספת באותו קורס, ראינו שאכן לפי תפיסת עולמם, מבוקשים ורוצחים מקומם בשורות המשטרה הפלשתינית, שוב בניגוד להסכם אוסלו. לפי תפיסת עולם זו, בטקס זה, החניך המצטיין הוא מהמבוקשים על-ידי ממשלת ישראל, על-ידי כוחות הביטחון שלנו. שוב, סיכום תורה.

ויש סיכום נוסף, אדוני. מטקס יריחו אפשר ללמוד מהו סיכום עמדותיה של הרשות הפלשתינית לגבי הסכם יריחו, כיצד הם רואים את הסכם יריחו, ולא כיצד אדוני שר החוץ, עם ממשלת ישראל, רואים אותו. מעניין כיצד הם רואים אותו. מי שראשו על כתפיו ואוזניו כרויות ועיניו פקוחות, אדוני שר החוץ, יראה כי ניתן ללמוד מהסכם אוסלו בעיניהם הוא טרור, הטפה לטרור וקריאה לג'יהאד – לא על-ידי

ה"חמאס", על-ידי הרשות הפלשתינית, אותם כוחות ביטחון של ערפאת. אנחנו רואים שהסכם אוסלו בעיניהם, כפי שאמרתי, זו משטרה שיש בה אנשי טרור.

אדוני שר החוץ, הקורס ביריחו מבטא גם מהו בעיניהם המזרח התיכון החדש. אני מאמין לך, אדוני שר החוץ, שבעיניך, לפי תפיסתך, אתה רואה מזרח תיכון חדש. אבל מעניין אותי שתלמד ותנסה להבין כיצד נראה בעיניהם המזרח התיכון החדש. אנחנו רואים שבעיניהם, בעיני ערפאת וידידיו ומוקיריו שם, במזרח התיכון החדש הזה, אדוני שר החוץ, ישראל היא "האויב הציוני". אינני משתמש בנוסחאות או בסממנות מלפני שנים, ובסממנות של ערפאת בדרום-אפריקה, אלא מעכשיו, מהשבוע החולף – "האויב הציוני". מחיתם, אמרתם. אבל צריך להסיק את המסקנה.

ומה עוד שומעים שם? מהו העולם החדש? בעולם החדש, בעיניהם, ירושלים היא בירת פלשתיין. בעיניהם, חיפה ובית-שאן – קוראים עליהן תיגר, קריאת קרב.

אדוני שר החוץ, אתה מרבה להשמיע בכנסת הזאת את הנימוק החוזר על העוני המזעזע בעזה, שהוא קן לטרור, יוצר טרור; נדביר את העוני, נגייס כסף – והטרור ייעלם, אולי יפחת. ואני שואל אותך שאלה, אדוני. אתה מכיר את יריחו. הכלכלה שם טובה, לא אגיד מפוארת. ביריחו, אדוני שר החוץ, קייטנות נופש. ואל יריחו, אדוני, הפלשתינים העשירים באים בימי קיץ לזהים לנוח ולפוש.

אברהם פורז (מרצ):

בחורף.

יהושע מצא (הליכוד):

וביריחו, אדוני שר החוץ, אין מיליון פלשתינים כמו בעזה – אתה תמיד מטיל עלינו מוראם של מיליון פלשתינים בעזה – בקושי רבבות. ואנחנו רואים ששם, במקום שאין בו עוני, המקום הולך והופך קן לטרור. אני שואל אותך: האם גם היום תשיב לנו כאן על הרעב בעזה? או תשאל אותנו את השאלה החוזרת: נו, אתם רוצים לחזור לעזה, למיליון הפלשתינים? נוח לשאול את זה. לא רוצים לחזור לעזה, אדוני. אנחנו רוצים ביטחון לחיי יהודים בערי ישראל. וביריחו זאת שוררת הפקרות. עוד לא היו רציחות, חס וחלילה, ואינני רוצה להעלות זאת על דל שפתי. אבל הדרכים והכבישים פרוצים. ושם מתרכזים להם אנשי טרור, שאנחנו מעבירים לשם.

אז אולי, בכל זאת, גם היום תשאל את השאלה אם אנחנו רוצים לחזור לעזה. כי יריחו היא עיר מקלט וקן מרצחים. והיא ניזונה, ה"חמאס" ניזון, אדוני שר החוץ, מאותן הטפות שלהם שם.

הבוקר היו שלוש התקפות על חיילי צה"ל בגוש-קטיף, ביניהן בנצרים. על נצרים הדבקת אותה תווית של "קוץ בבשר". אומר אלוף הפיקוד החדש: מה שקרה בעמדה בנצרים יכול לקרות בעתיד בעשרות מקומות אחרים. אדוני, פירושו של דבר שיש עשרות קוצים, ולא רק שם בגוש-קטיף, אלא בעשרות מקומות אחרים. והם ביריחו אומרים לנו, אדוני שר החוץ: אנחנו רוצים את חיפה, את בית-שאן. אני מצטט אותם מלפני שבוע. אולי, חס וחלילה, מישהו יעלה על הדעת, כשהטרור יתקרב, לדבר גם על

חיפה? אולי גם שם יש איזה קוץ? אני לא מטיל את זה עליך. אני לא מאמין אפילו שזה מתקרב למחשבה, חס וחלילה. אבל, אדוני, זה מתבקש מן הדברים. אם נצרים היא קוץ, ואם אלוף הפיקוד אומר שיש עשרות יישובים ששם זה יכול לקרות, הנה לנו הקוצים. והם רוצים חזרה לא רק את יהודה ושומרון, הם רוצים את ערי ישראל. אני מקווה לשמוע את תשובתך.

אדוני, אני רוצה לומר לך בכנות את אמונתי, הכרתי. הסכם אוסלו הוא הקוץ בבשרה של המדינה הזאת. כי הסכם אוסלו הולך להמיט עלינו אותה מדינה פלשתינית. והמדינה הפלשתינית תהיה קוץ בתוכי ישראל. ואני פונה אליך היום, אולי תשתמשו בטיפת תבונה נוספת. אל תבטלו את ההסכם, אבל תאמרו: רגע, בואו נעצור, בואו נעשה חושבים, בואו נראה מה קורה לנגד עינינו שם ביריחו. נראה מה קורה שם. האם הם מיישמים את ההסכם אוסלו? האם הם מכבדים אותו? ערפאת מפסיק להסית? כי תבין, אדוני, במנטליות הערבית זה כל כך טבעי, אפילו במנטליות אחרת, כשגוף מסוים מסית – האחר מבצע. ערפאת מסית לג'יהאד, ה"חמאס" מבצע, והוא לא יכול לנקות ידיו.

אני קורא לכם: עצרו, אל תעבירו עוד שטחים, אל תחזירו את שכם וג'נין, אל תחזירו את חברון, בטרם תלמדו במשך ארבע-חמש שנים כיצד הם מיישמים את ההסכם אוסלו על-פי שיטתכם, כיצד הם מכבדים אותו. אל תקרבו את הטרור לערי ישראל לפני שתהיה בטוח, אדוני שר החוץ, שערפאת רציני בכוונותיו, מפסיק להסית, שולט על הטרור, עוצר אנשי טרור ולא משחרר אותם, כפי שראינו. ואז, כשתאמר לנו: מה אתם רוצים, לחזור לעזה? – נשיב לך: אנחנו רוצים ביטחון בערי ישראל. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת אברהם פורז, בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר החוץ, הסתיים קורס של שירות הביטחון הפלשתיני. אגב, אינני יודע למה אנחנו קוראים לזה שב"כ. שב"כ זה שם של שירות הביטחון הכללי, ואנחנו החלטנו להדביק לכולם את התואר הזה.

נאמרו שם דברים חמורים ומכאיבים מאוד. ואני שואל את עצמי, האם המציעים האחרים שמציעים אתי כאן, היתה להם דעה אחרת על תהליך השלום, על הפתרון, לו אמרו שם דברים אחרים.

יש לי איזה חשד, יותר מחשד, שיש בתוכנו, וזה לגיטימי, אנשים שבעצם מאמינים בחזון ארץ-ישראל השלמה. הם מאמינים ש"זו שלנו זו גם כן". אגב, אינני יודע למה חלקם ויתרו על עבר הירדן המזרחי לפי העיקרון הזה. אבל לפחות כל מה שנמצא מערבית לירדן הוא שלנו. וזה לא מעניין אותנו אם הצד השני הוא טוב או רע, אם הוא כזה או אחר. מה שהוא לא יעשה לא יהיה טוב. ואין ספק שהצד השני תורם.

אבל, אני שואל את חבר הכנסת חנן פורת: לו היה ערפאת מקיים כל תג ותג של הסכם אוסלו, ולו לא היו אומרים ביריחו שום דבר על טבריה ועל יפו, האם היית בא ואומר: אני בעד תהליך השלום? – לא.

חנן פורת (מפד"ל):

לא זו השאלה.

אברהם פורז (מרצ):

כן, זאת השאלה.

חנן פורת (מפד"ל):

מה אמת המידה האובייקטיבית? זו הנקודה.

אברהם פורז (מרצ):

חבר הכנסת חנן פורת, גם אתה וגם חברים אחרים, וגם הליכוד, אתם דבקים בחזון ארץ-ישראל השלמה, שאומר: אנחנו שולטים בשטח הזה, והעם השני הוא עם משולל זכויות. אם הם ירצו אי-פעם לבחור הם יבחרו, אני לא יודע איפה, מעבר לירדן, מעבר להר, מעבר למדבר; אין להם זכויות. הכול משועבד לדבר הזה. לזה אתם מוכנים, לדעתי זו כל הארגומנטציה.

נניח לרגע, כמו שאני אומר, שהיינו מביאים לכם על מגש של כסף ערפאת שהוא צדיק תמים, וכולם באמת צדיקים מוחלטים. הרי מה אתם עשיתם כל השנים כשהייתם בשלטון? עשיתם מפעל התנחלות שכל-כולו היה להשליט את חזון ארץ-ישראל השלמה. ולא היתה לזה שום מטרה אחרת. הרי בשביל מה תוקעים יישוב כמו נצרים בלב אוכלוסייה ערבית צפופה בעזה, זולת אם אתה רוצה שעזה תישאר לנצח נצחים חלק ממדינת ישראל ולספח אותה? אחרת אין שום היגיון לעשות את זה.

אם חושבים באמת ובתמים על חלוקת הארץ באופן שאנחנו לא רוצים לחזור לגבולות 1967, היה הגיוני לעשות מפעל התנחלות שאומר: אנחנו מתנחלים, לדוגמה, לאורך "הקו הירוק", באזור גוש-עציון, בירושלים רבתי. את זה אנחנו נרצה אחר כך לספח למדינת ישראל. אבל לא נכניס יישוב יהודי ללב חברון הערבית, כי זה נעשה רק למטרה אחת, למנוע הסדר.

כמוכם יש גם בצד השני, אנשים שהם בדיוק באותה אידיאולוגיה אבל הפוכה. כמו שאתה חושב, כולה שלי, גם הם מאמינים שכולה שלהם. ויש הבדל בינך לבינם, מסירות הנפש שלהם, אולי בגלל האמונה הדתית של האסלאם, היא עוד יותר גדולה משלנו.

חנן פורת (מפד"ל):

זה ההבדל היחיד?

אברהם פורז (מרצ):

לא רק זה, יש עוד כמה הבדלים. הם מוכנים ליהרג כי הם מאמינים בכך גם כאידיאולוגיה, אולי גם מאמינים שזה פותח פתח לגן-עדן.

חנן פורת (מפד"ל):

רק ליהרג הם מוכנים?

אברהם פורז (מרצ):

חבר הכנסת פורת, הייתי מוכן לחשוב שמר גולדשטיין הוא מטורף בודד, עד שראיתי לאיזו תמיכה אדירה זכה האיש הזה בקרב ציבור גדול מאוד, עד שראיתי איזו מצבה מפוארת הקימו לו בחברון. ראיתי את זה, וגם אתה ראית את זה. אז כמו שיש כאלה אצלם יש כאלה גם אצלנו.

אתה חושב שלא יכול לקום מישהו מן האופוזיציה לערפאת, בישיבה של גוף פלשתיני, כמו שאתה אופוזיציה לשמעון פרס, ויצטט כמה מהדברים שאנחנו משמיעים פה ודברים אחרים שנשמעים פה, שלא משלימים עם הסכם אוסלו וחושבים שצריך לחזור לעזה ולכל המקומות, ויגיד: עם מי אתם עוסקים, עם היהודים? הרי הם רימו אתכם. הנה הם מתכוונים לחזור לעזה. למה הם לא מפנים את נצרים? למה הם מחזיקים את נצרים? למה הם מוכנים ליהרג על נצרים? כי הם בעצם רוצים לשלוט בנו; הם לא משלימים עם אוטונומיה, בוודאי לא עם מדינה פלשתינית, אפילו לא בגבולות המקוצצים בלי ירושלים.

הציטוטים האלה הולכים לכל הכיוונים. לכן השאלה פשוטה מאוד, חבר הכנסת פורת וגם חבר הכנסת מצא, אם אתם חושבים שניתן לקיים שליטה ישראלית מלאה על הארץ הזאת וגם להשיג שלום, אני חושב שאתם טועים. לא תשיגו. אני לא חושב שערפאת הוא ציוני ואני לא חושב שאלה בחברון הם ציונים, אני לא חושב שהם אוהבי ישראל. אבל יש דבר אחד טוב שקרה לפחות לאש"ף ולאלה שתומכים בו, ואני לא יודע כמה הם, אולי מעטים. הם הרבה יותר מפוכחים. הם מבינים שאת ישראל אי-אפשר להשמיד. הם מבינים שאם הם ימשיכו את מדיניות הסירוב לא יהיה להם שום דבר, והם מוכנים להתפשר. ואגב, הפשרות מצדם הן מאוד מאוד כואבות.

תחשוב לרגע מה הם קיבלו בהסכם אוסלו, לרבות נצרים הזאת התקועה להם בגרון, לרבות עוד כמה דברים כאלה, ותראה כמה מצבם קשה.

יהושע מצא (הליכוד):

אתה לא רואה בהצהרות שלהם כוונות?

אברהם פורז (מרצ):

חבר הכנסת מצא, אמרתי לך שאני לא מצרף אף אחד לתנועה הציונית, אף אחד מהם לא עומד להצטרף לתנועה הציונית. אבל אני אומר לך דבר אחד: אני חושב שהם מבינים, שלו המשיכו במדיניות הסירוב, במדיניות הזאת של הכול או לא-כלום, הם היו נותרים בלא-כלום. ואז באופן מפוכח וחכם מבחינתם, אם כי אני לא יודע אם ערפאת הולך להחזיק מעמד; ממה שאנחנו רואים, לפחות ממה שמסתמן, יכול להיות שלערפאת יש אופוזיציה כל כך חזקה שתמוטט אותו. אני גם לא יודע אם הממשלה הזאת תחזיק מעמד. אולי גם לה יש אופוזיציה שבסופו של דבר תמוטט אותה. ואז נגיע שוב למצב שכל אחד יאמר כולה שלי, ואז עימות הדמים יהיה בלתי נמנע.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

על מה הם מוותרים במסגרת הסדר הקבע?

אברהם פורז (מרצ):

אני רוצה לומר לך דבר אחד ברור. לדעתי, הפרשנות של הסכם אוסלו היא, שיש פה שתי מדינות ושני עמים, כשהגבול צריך להיקבע במשא-ומתן.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

זה ויתור מצדם?

אברהם פורז (מרצ):

זה ויתור גדול. חבר הכנסת אברהם רביץ, זה ויתור גדול. אני לא הייתי רוצה לחיות בשלטון ערבי כמו שהם לא רוצים לחיות בשלטון יהודי. אבל הם גם הוכיחו שהם לא רוצים.

יהושע מצא (הליכוד):

אלה שתי מדינות? שר החוץ יסכים אתך?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

הם לא מסכימים שיהודים יגורו ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה.

אברהם פורז (מרצ):

חבר הכנסת רביץ, אני לא מסכים. אני אגיד לך למה אני לא מסכים, משום שהפלשתינים – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אברהם פורז, תרשה לי. חברי הכנסת, שאלתם שאלות על סף סיום נאום. אני נותן לך דקה נוספת. אני מבקש לא לקרוא קריאות ביניים, כי אחרת אצטרך לתת לו זמן לענות. בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

הפלשתינים, לדעתי, באופן עקרוני היו יכולים להסכים שתהיה התיישבות יהודית בתוך מדינה ערבית, כמו שיש יישובים ערביים בתוך תחומי מדינת ישראל. אני לא מסכים לזה; ברור. כמו ערביי ישראל, שחיים בתוכנו לא חמושים ולא מגן עליהם צבא ערבי אלא המשטרה הישראלית מגינה עליהם ככל שצריך להגן עליהם – אני לא רוצה. הם היו אולי מוכנים, אני לא רוצה.

הרב רביץ, אתה שואל אותי על מה הם ויתרו; אומר לך על מה הם ויתרו. עד 1988, לדעתי, הם רצו לחסל את מדינת ישראל, להקים מדינה דמוקרטית. הם הסכימו לפורמולה של שתי מדינות לשני עמים, הסכימו גם להתפשר על הגבולות, הסכימו שיש בעיה רצינית מבחינתם עם ירושלים, והם מוכנים לפשרות מאוד מכאיבות מבחינתם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הכרה במדינת ישראל זה לא שייך?

אברהם פורז (מרצ):

אבל אנחנו מוכנים לפשרות המכאיבות – אינני בטוח.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני שר החוץ, הבמה לרשותך.

שר החוץ ש' פרס:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני יודע שעוברים ימים קשים על כולם בכל המקומות. אינני עיוור ואינני חירש, ואין בדעתי להתעלם לא מהקולות ולא מהיריות.

אף-על-פי-כן, ברגע קשה זה ולמרות כל מה שנשמע, אני איתן בדעתי שהולך ונולד מזרח תיכון חדש, לא בנוסח בולשביקי, לא לפי השיר – "עולם ישן עד היסוד נחריבה. אתמול לא כלום, היום הכול". זה לא כך. זה תהליך מתהווה בין ניגודים. עדיין יש עולם ישן, עדיין יש שונאי ישראל, עדיין יש אוחזי חרב, עדיין יש כאלה שרוצים להשפיל אותנו. החידוש הוא שיש אחרים. אתה שואל על מה הם ויתרו? – על הטרור. כן, בעיניהם זה ויתור. לא צריך היתר עסקה ממך בעניין הזה. הם ויתרו מבחינתם.

שני מנהיגיו של העם הפלשתיני, המופתי ואחר כך ערפאת, הלכו במשך 72 שנים בדרך של שלילה ובדרך של טרור. ערפאת הוא הפלשתיני הראשון, לטוב ולרע, שפרש מהדרך הזאת; הראשון שהסכים ללכת לפשרה בזמן, בשטח, באמצעים. אני לא מפחד לראות את האמת כפי שהיא. אני יודע שעדיין המלל איננו זה שעליו הסכמנו באוסלו. אני לא מכחיש את זה ואני גם לא מוכן להשלים עם זה.

מתחוללת מערכה בקרב העם הפלשתיני, והיא לא על שלטון, ולא למען מדינת ישראל או נגד מדינת ישראל. הקרב המתחולל בקרב הפלשתינים הוא על השאלה, האם העם הפלשתיני מסוגל לקבל מרות אחת מבחינה צבאית ומבחינה אדמיניסטרטיבית. דעות יכולות להיות שונות. זה לא המקום היחיד, ולא המקרה היחיד שמתחולל קרב כזה. זה החידוש. קודם היתה אחידות אצלם כביכול, גם אצלנו. אני שואל על האחדות הזאת, לאן היא מובילה.

שמעתי בעניין את דבריו של חבר הכנסת יהושע מצא ואני מתייחס ברצינות למה שהוא אמר. אם אתה שואל אותי ברצינות – אתה לא חושב שאני עיוור ולא מבין מה קורה – לפי הסטטיסטיקה אנחנו יודעים שהיישוב הערבי גדל ומכפיל את עצמו בכל 15 שנים. בעוד 15 שנים יהיו ברצועת-עזה 1.6 מיליון ערבים, במקום 800,000.

יוסף בא-גד (מולדת):

למה לא עשית את החישוב כשקמה מדינת ישראל? כמה היינו לעומתם בקום המדינה?

שר החוץ ש' פרס:

אני יודע גם את חשבוננו של העם היהודי. לצערי הרב, העם הולך וקטן. יש נישואי תערובת, וגם אם נפתחו שערי ברית-המועצות, ולא אעשה שקר בנפשי, חציים עלו לישראל, חציים ירדו לארצות-הברית, אלה אותם מספרים. אני אומר לך, שבעיני זה אולי הכאב הגדול ביותר בתקופה האחרונה, מפני שאני חושש כי מי שירד לארצות-הברית ירד גם מן היהדות, יפרוש ממנה.

אנחנו עם קטן, אבל גם עמים גדולים הגיעו למסקנה, שרק על החרב, או על הטיל, או על הנשק הקונבנציונלי אי-אפשר לחיות. הכול השתנה, גם הנשק, גם הכלכלה, גם הגידול, גם העוני, גם הרוחות. אני יכול להגיד: בסדר, אני יושב בהתנחלויות שלי. אז מה, חבר הכנסת חנן פורת, אם תשב בהתנחלויות שלך, הארץ תגדל? המים יתרבו? היחסים ישתפרו? לאן אתה רוצה להוביל אותנו? אתה אומר שאני משלה את העם. אני אומר: אתה עוצם את העיניים. אם הדיון הזה הוא בין אנשים רציניים, ואתה שואל אותי – לפי דעתי, בהיסטוריה אין רברס, לא נוסעים לאחור.

תמיד אמרו: מדוע לא נשמעים קולות בעד שלום בקרב העם הפלשתיני. אני שמח שהתעוררו כוחות, ובאופן פומבי, בהתחלה כמיעוט – יכול להיות שהם עדיין מיעוט – נשמעים קולות כאלה, לא רק נשמעים אלא יש כאלה שגם נלחמים עבור זה. זה החידוש. הם עדיין לא השתלטו על הכול, לא על המלל, אולי גם לא על הרוב; הם עומדים בפני ביקורת אדירה של העולם המוסלמי, של העולם הערבי, של העולם הפלשתיני, אי-אפשר להתעלם מזה. אני לא אדבוקט של אף אחד כאן, אני מתאר מצב כפי שהוא, אמיתי. אפשר להגיד: לא אכפת לנו, שירד, יש לנו כמה סלוגנים ועליהם נחיה. אני לא מאמין בזה.

הרבה מאוד שנים מחיי עבדתי בביטחון, אני זוכר את העמדות של כולם. כל שרי הביטחון, ללא יוצא מן הכלל, הציעו לפלשתינים שהם ינהלו את חייהם בעצמם. שוכחים שביהודה ובשומרון היה מצב, במידה רבה גם בעזה, שכל מי שרצה, כל ערבי שהסכים לעמוד בראש משרד הבריאות, או בראש משרד החינוך איימו על חייו. אנחנו אמרנו להם: אנחנו לא רוצים לנהל את חייכם, תנהלו אותם בעצמכם.

אני רוצה להגיד דבר שאני מאמין בו. יהודה ושומרון אינם עותק של עזה, זה לא סטנסיל, לא כל מה שנעשה בעזה או לא כל מה שלא נעשה בעזה אפשר לעשות או לא לעשות ביהודה ובשומרון. פה מצב אחד ושם מצב אחר.

אני רוצה להגיד דבר בעניין נצרים. אילולא היתה נצרים מחייבת לחצות את הרצועה בלבה בכביש מיוחד, לא הייתי מתייחס לזה. אני רוצה להסביר דבר אחר בעניין זה. אני, כמו ראש הממשלה, התנגדתי בכל תוקף שבמשא-ומתן עם הפלשתינים באוסלו נסכים להוריד יישוב אחד, בשום פנים ואופן לא. זו החלטה שלנו, והיא לא קשורה בפלשתינים. זו דעתי גם היום: שום משא-ומתן על הורדת התנחלויות. אנחנו צריכים רק לשאול את עצמנו אם זה הגיוני ואם זה רצוי. זו שאלה במערכת הביטחון של ישראל, לא שאלה במערכת היחסים בינינו לבין הפלשתינים. זה ההבדל – בעייתי ובתוקן.

אדוני היושב-ראש, אנחנו נמצאים בתוך סערת רוחות. מי שתוקף את המלל – גם אני תוקף את המלל – אסור לו להתעלם מהמציאות ההולכת ונוצרת, ואני מקווה שתאסוף כוח ותגביר חיילים, למען העם הפלשתיני עצמו. אני לא מצפה שהעם הפלשתיני ישרת את מדינת ישראל, כמו שמדינת ישראל לא תשרת את העם הפלשתיני. מה שאנחנו יכולים הוא לעצב יחסים חדשים בינינו. לאיש מאתנו לא תיגרם שמחה אם בעם הפלשתיני תהיה מלחמת אזרחים, כמו שלגבי לבנון זה לא גורם לנו שום שמחה, כמו שלגבי בוסניה זה לא גורם לנו שמחה, לא על זה אנחנו בנויים.

על כן, נמשיך גם להאמין וגם לפעול כדי לחזק את הכוחות הרוצים לבנות מזרח תיכון שבו כל עם ינהל את חייו, יהיה אחראי לגורלו, וכל העמים יחד לא יישאו איש אל רעהו חרב וישתפו פעולה.

אדוני היושב-ראש, אני מציע להעביר את ההצעות האלה לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת דראושה מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת חנן פורת. בבקשה, יש לך דקה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, כבוד שר החוץ, גם אני לא מאושר מכל הצהרה פלשתינית של מנהיג זה או אחר. אבל אני שומע בבית הזה ממנהיגים ישראלים גם הרבה דברי הסתה נגד הפלשתינים.

את שני המציעים הראשונים, חברי הכנסת חנן פורת ויהושע מצא, לא מדאיגות ההצהרות הללו, מדאיג אותם שתהליך השלום מתקדם, שהסכם אוסלו והסכם קהיר התבצעו, מדאיג אותם שיש תהליך שלום בין הפלשתינים ובין הישראלים. כי הם רוצים לדבוק באסכולה שאבד עליה כלח של "אף שעל", "ארץ-ישראל השלמה", "שתי גדות לירדן". זה מה שמדאיג אותם.

לכן, אני חושב שההצעות שלהם לא מעשיות, לא ריאליסטיות. הגדיל לעשות חבר הכנסת חנן פורת, שתקף את הפלשתינים בעת שאנחנו צריכים לחזק את הרשות הפלשתינית, לחזק את יאסר ערפאת, לחזק את הריאליזם הפלשתיני והפרגמטיזם כשנושאים ונותנים אתו.

כולנו צריכים לפעול כדי שתהליך השלום יתקדם ואכן נגיע להסכם שלום מלא שיביא קץ לשפיכות הדמים ולכל מעשה טרור.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת בא-גד מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת יהושע מצא.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני שר החוץ, שאלה לי אליך. פארוק קדומי הוא "פתח" או "חמאס"? כבוד השר פרס, תואיל לענות לי.

שר החוץ ש' פרס:

אני לא מוציא כרטיסי חבר בארגונים.

יוסף בא-גד (מולדת):

מה ידוע לך, פארוק קדומי הוא אש"ף או "חמאס"? טוב, אני אקרא לך מיהו. אני קורא ומצטט: עלינו להתאחד תחת דגל אש"ף למאבק עד חיסול הכיבוש והקמת מדינת פלשתינ העצמאית שבירתה ירושלים. חתום: פארוק קדומי.

האם לאחר הכרזתו ניתקת יחסים אתו? כן או לא? תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת רמון, חבר הכנסת בא-גד הוא חבר בהסתדרות או לא?

יוסף בא-גד (מולדת):

אני חבר בכל הסתדרות.

חיים רמון (העבודה):

צריך לשאול את פארוק קדומי.

היו"ר ד' שילנסקי:

זה לשם הבדיחותא על המושג "חבר".

חבר הכנסת דוד מגן, בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ארבעת הנאומים שנשמעו מחולקים לשניים: חברי הכנסת חנן פורת ויהושע מצא הביעו דאגה נוכח הביטויים שנאמרו בסיום אותו קורס ונוכח ההצהרות הידועות והנשמעות היום כבר בריש גלי. לעומתם נשמעו הנאומים של ידידי חבר הכנסת פורז, ואחריו שר החוץ, כנאומים מרגיעים, סלחניים, העונים על השאלה אם צריך לעבור לסדר-היום או לא. למעשה הם אומרים: צריך לעבור לסדר-היום.

חבר הכנסת פורז אומר: מה אתם רוצים מהאנשים הללו? בהסכמי אוסלו סידרנו אותם, תקענו להם את נצרים בגרון. אני מצטט אותך, פחות או יותר.

לא אזכיר עכשיו את דברי ערפאת במסגד בדרום-אפריקה ולא אומר מה הוא אומר היום בעצרות השונות, במקומות השונים, ומה נאמר בחדרי חדרים. אני פונה לשניכם שתסכימו לפחות על עניין אחד: נוכח הגילוי המזעזע והביטויים הללו שנאמרו באותו "קורס", אסור לאיש מאתנו לעבור לסדר-היום.

על כן, אני חושב שגם אנשי הקואליציה, שממשיכים לתמוך באותו הסכם אומלל, הסכם אוסלו, צריכים לקרוא את הפרטנרים שלהם לסדר – הם הפכו אותם לפרטנרים דה-יורה – ולבער את הביטויים הללו, שהולכים ונעשים מסוכנים יותר ויותר.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

חבר הכנסת חנן פורת, האם אתה מסכים שהצעתך תועבר לוועדת החוץ והביטחון?

חנן פורת (מפד"ל):

אני לא מוכן לוועדת החוץ והביטחון. שום הצעה שלי לסדר-היום בוועדת החוץ והביטחון לא עלתה בסופו של דבר. אני מוכן לכל ועדה, רק לא לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת חנן פורת, האם אתה מסכים שהצעתך תעבור לוועדה?

חנן פורת (מפד"ל):

כן.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יהושע מצא, אתה מסכים שהצעתך תעבור לוועדה?

יהושע מצא (הליכוד):

אני מסכים לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אברהם פורז, אתה מסכים שהצעתך תעבור לוועדה?

אברהם פורז (מרצ)

כן.

היו"ר ד' שילנסקי:

במקרה שיש הצעות להעביר לשתי ועדות, הנוהג הוא שההצעה מופנית לוועדת הכנסת והיא מחליטה לאיזו ועדה. אנחנו מצביעים עכשיו בקשר לעיקרון של הוועדה.

יהושע מצא (הליכוד):

אני מבקש דיון במליאה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה מבקש דיון במליאה ושני האחרים מסכימים להעביר לוועדה.

חנן פורת (מפד"ל):

אני מסכים לדיון במליאה.

אברהם פורז (מרצ):

גם אני.

שר החוץ ש' פרס:

אני מסכים לדיון במליאה.

היו"ר ד' שילנסקי:

רבותי, אנחנו מצביעים. ההצעה היא דיון במליאה או הסרה.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 14

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

14 לדיון במליאה, אחד נגד, אין נמנעים.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה לא ארבע-עשרה זה ארבעה-עשר.

היו"ר ד' שילנסקי:

נכון. תודה רבה על התיקון, מגיע לך גם מזל, תקבל גם מזל טוב וגם תודה רבה.

אני קובע שההצעות של חברי הכנסת חנן פורת, יהושע מצא ואברהם פורז בנושא: דברים שנאמרו בסיום קורס של השב"כ הפלשתיני ופעילותו במזרח-ירושלים, עוברות לדיון במליאת הכנסת.

הצעה לסדר-היום

יחסי ישראל והרשות הפלשתינית

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, הצעה לסדר-היום מס' 5259: יחסי ישראל והרשות הפלשתינית – של חבר הכנסת חיים רמון. אני מזמין את חבר הכנסת חיים רמון.

חברי הכנסת, קיבלתי פתק ובו באים אלי בטענה למה אני נותן את מלוא הזמן שקבוע בתקנון. רבותי, המנגנון ממש מתמוטט. אין לי ברירה, אני חייב לתת. לחבר הכנסת רמון יש עשר דקות, כי הוא מציע יחיד. אני רק מבקש שחברי הכנסת יקצרו מיוזמתם את הזמן הקצוב להם בהתאם לתקנון.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר החוץ, נדמה לי שאין זה מקרי שההצעה לסדר-היום שאני מעלה היא בין שתי הצעות, שאחת התייחסה או תתייחס לאירועים אקטואליים.

אני הייתי רוצה, אדוני שר החוץ, להעלות כאן בכנסת פן אחד, שלדעתי הוא מעל ומעבר לאירועי הימים. אני מתכוון למה שקורה בתהליכים הכלכליים והחברתיים ברשות הפלשתינית ובעיקר בעזה.

כאשר נחתם הסכם אוסלו, היה ברור שאנחנו חותמים על הסכם עם אש"ף, אבל תמיד אמרנו, שאם הפלשתינים שחיים בעזה לא ירוויחו מהשלום הזה ואם מצבם לא ישתפר, אין שום סיכוי בעולם שהסכם השלום יחזיק מעמד ותהליך השלום יחזיק מעמד. אין הדבר אומר שה"חמאס" יחדל להיות "חמאס".

מיכאל איתן (הליכוד):

ההסכם לא מספיק? חוץ מההסכם צריכים להיות עוד תנאים? אתה מלמד אותנו שיש הסכם, אבל מעבר להסכם התחייבנו לעשות עוד דברים.

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת מיכאל איתן, כשהייתי שר היית מפריע לי וזה היה בסדר, היה לי המון זמן. עכשיו אני מדבר כחבר כנסת מן השורה, אני מדבר על נושא ההצעה לסדר-היום. כשיענה שר החוץ, אני מציע שתשאל אותו את השאלות הללו.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה להבין את ההיגיון. עשו הסכם, אבל היו צריכים להוסיף – – –

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת מיכאל איתן, אם בסוף דברי לא תבין, אני מוכן לענות על כל שאלה.

היה ברור שההסכם הזה הוא יוצא דופן, הוא בעייתי, מעולם לא הסתירו אותו, הוא גם הסדר ביניים שבוחן האם יש יכולת לאלה שחתמנו אתם להשליט את כוחם, את מרותם על השטח שנמסר להם, וזה היה ההיגיון של הסדר הביניים – לא לעשות צעדים שהם בלתי הפיכים, שאם חס וחלילה זה ייכשל, לא נגרם נזק, בוודאי לא נזק משמעותי, ודאי וודאי שלא נזק קיומי למדינת ישראל.

אני נמנית עם אלה שחשבו שנים רבות שצריך לצאת מעזה גם בלי הסכם, אם לא מגיעים להסכם. ואז בא מישהו והיה מוכן לקחת את עזה, מוכן היה לשלוט בה, ויש לנו עניין שהוא יצליח, לפחות לאלה שתומכים בהסדר, לפחות לאלה שרוצים שהסכם השלום יימשך. והיה ברור שמעבר לשאלת היכולת של אש"ף וערפאת להתמודד עם ה"חמאס" ולהתמודד עם "הג'יהאד האסלאמי", יש לו בעיה קשה. הוא צריך להתמודד עם המציאות הכלכלית והחברתית המזוועה הקיימת בעזה, כשהאופוריה של יציאת השלטון הישראלי יכולה להימשך חודש-חודשיים-שלושה חודשים, אבל לאחר מכן צריך לאכול לחם, צריך ללבוש בגד, צריך לשלוח את הילדים לבית-ספר וצריך לגור בתנאים אנושיים, אחרת זה לא יחזיק מעמד.

אכן, בחודשים האחרונים חל שיפור במצבם של הפלשתינים, אבל הוא לא יחזיק הרבה זמן מעמד. ממה שהודלף בוועדת החוץ והביטחון ופורסם בעיתונים, מה אמר האלוף דני רוטשילד – כל הציטוט הוא על אחריותי בלבד, ולא מחייב אף אחד, גם לא את האלוף דני רוטשילד – רמת החיים ברצועת-עזה ירדה ב-25%.

אני לא עוסק בעניין – אם כי מותר – מהצד המוסרי איך אנשים חיים, באיזו רמת חיים הם חיים. אני רוצה לדון דווקא בצד הפרקטי, אף שאנחנו לא משוחררים מהעיסוק המוסרי בעניין הזה, של אנשים ששלטנו בהם 20 וכמה שנים. אבל לרמת החיים ברצועת-עזה יש השלכה על החיים במדינת ישראל, חיים תרתי משמע, וככל שיותר קשה בעזה, יהיה קשה יותר גם בתל-אביב.

קצת קשה לי להבין את הדרך שבה גם מדינות העולם וגם אנחנו מנהלים את החשבונאות הכספית עם הממשל הרעוע הזה, שיש לנו עניין גדול לחזק אותו, ולא מדובר במיליארדים, מדובר על עוד 20 מיליון שקל פה ו-30 מיליון שקל שם, שעוד 10,000 או 20,000 יתפרנסו, ועושים את כל ההתחשבנויות בעולם. יכול להיות שכל הכסף הטוב הזה לא יישאר כסף טוב. כסף טוב בחלקו יהפוך לכסף רע, כלומר – לכיס של איש זה או אחר. כאילו לא היו תופעות כאלה בכל חברה שהתהוותה ובכל חברה צעירה.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא ייאמן.

חיים רמון (העבודה):

אני אומר לכם, אני אומר את זה לממשלה ואני אומר לך, אדוני שר החוץ, כי אני יודע עד כמה אתה עוסק בכך גם באותן מדינות העולם: יכול להיות שעד שיסדרו את כל החשבונות ויסדירו את כל התקנות, והכסף יגיע בדיוק על-פי כל כללי שלטון ומינהל – דרך אגב, לא קיימים הרבה מאוד מקרים שהעולם נותן – לא יהיה למי לתת.

ואני חוזר ואומר, להתמוטטות שקורית שם מבחינה כלכלית יש השלכה, השלכה ברורה על היכולת שלהם להחזיק מעמד ועל רמת המוטיבציה שלהם לפגוע בנו.

יש שני פלגים. יש ששוללים אותנו באופן מוחלט, וגם אם יהיה טוב וגם אם תהיה רמת חיים – אנחנו לא נצליח להילחם נגדם בדרכים הללו. נגדם צריך להילחם כפי שנלחמים נגד הטרור. ובצד השני נמצאים אלה שבכל מחיר רוצים להגיע אתנו להשלמה. ובתווך נמצא עם גדול שהוא רעב, וככל שהוא יהיה יותר מיואש ממצבו הכלכלי – הוא יהיה יותר מיואש מהסדר השלום, וככל שהוא יהיה יותר מיואש מהסדר השלום – נטיית לבו תהיה עם אלה ששוללים את עצם הרעיון הזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

למה?

חיים רמון (העבודה):

אני אסביר למה, ואני רק אצטט מה אומרים אלה שחיים על העוני, חיים על אלה שאיבדו תקווה, חיים על המיואשים; מה הם אומרים להם? מה דורשים אותם דרשני דת נוראים? הם אומרים להם: כאשר אתם מתאבדים, אתם משתחררים מסבל קיומכם בעולם הזה. והם אינם אומרים זאת מבחינה דתית פילוסופית אלא באופן ממשי, הכי ממשי שבעולם. וכבר היינו בסרט הזה. היינו בסרט הזה ב-1987. כל המחקרים, כל המחקרים שצה"ל עשה, שאחרים עשו, כל המחקרים הוכיחו שהאינתיפאדה

שפרצה בעזה לא החלה בגלל הוראה שאש"ף נתן מתוניס או שה"חמאס" נתן מהמסגד. כולנו זוכרים איך זה התחיל. זה היה פרץ של ייאוש.

חיים דיין (צומת):

בגלל אוזלת היד של שר הביטחון.

חיים רמון (העבודה):

זה היה פרץ של ייאוש. אינני מדבר על הטיפול, חבר הכנסת דיין, בואו נפריד רגע. אני מדבר מה גרם לכך, מה היו המניעים לאותה אינתיפאדה של 1987. לא היתה התארגנות, לא ישבו בחדרי חדרים והחליטו שעכשיו פורצת האינתיפאדה. זה כבר ידוע, זה כבר הוכח. לא צריך לדבר על זה. זה ברור.

המעין שממנו שואבים ה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי" את כוח האדם, שואבים את התמיכה הציבורית, המעין הזה הוא מעין העוני, המסכנות, החיים ללא תקווה, הייאוש.

לנו יש עניין, לא פילנתרופי, אם כי מותר גם זה, בוודאי לא פילנתרופי; לנו יש עניין ארצי, מהותי, משמעותי לייבש את המעין הזה. הכול חושבים שצריך לעשות את זה, אבל, לצערי, עושים את זה בדרך כזו שבין ההחלטה לבין הביצוע שלה חולפים חודשים.

כשהייתי חבר הממשלה היה לי ויכוח עם שר האוצר. אני הייתי בעד הסגר. כל השנים הייתי בעד הסגר וגם עכשיו אני בעד הפרדה בינינו לבין הפלשתינים. הייתי בעד סגר, ובלבד שאנחנו ניצור שם מקורות תעסוקה. וכאשר הוכרז הסגר במרס 1993 ואחר כך התחלנו לשחרר אותו, אמרתי: אל תשחרר אותו. ניצור עבודות, אפילו עבודות דחק, ברצועת-עזה – זה היה לפני ההסכם – שיעבדו שם ובלבד שלא יבואו לכאן.

מיכאל איתן (הליכוד):

נו?

חיים רמון (העבודה):

לצערי, דעתי היתה אז במיעוט.

אני אומר כאן ועכשיו: אני חושב שהדרך שאני מציע היום – להגדיל שם את ההשקעות, ליצור שם מקורות תעסוקה; זה גם יאפשר ליצור סגר אפקטיבי בלי ליצור שם רעב, בלי ליצור שם עוני שיכול

להתפרץ. את זה אני מציע. ואני אומר לשר החוץ ודרכו גם לשר האוצר, כי אני יודע, קראתי בעיתון שהיה לו ויכוח גם בעניין הזה עם שר האוצר – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

הוספתי לך דקה בגלל קריאות הביניים. גם דקה זאת נגמרת.

חיים רמון (העבודה):

עכשיו דקה בזכותי.

היו"ר ד' שילנסקי:

חצי דקה.

חיים רמון (העבודה):

חצי דקה בזכותי.

אני פונה אל שר החוץ ומבקש ממנו, שהכסף שנאסף על-ידי המדינות התורמות והחלק של ממשלת ישראל יגיע לרצועה וייתן פתח של תקווה לאותם אנשים. כי אם הם ישקעו בתוך הייאוש – בסופו של דבר גם אנו נסבול מן התוצאות של הייאוש הזה. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חברי הכנסת, אני רוצה קודם כול לתקן לפרוטוקול. בהצבעה הקודמת פרץ משום-מה המכשיר משמי לשמו של חבר הכנסת רפי אדרי. בהצבעה הקודמת אני הצבעתי, ולא חבר הכנסת רפי אדרי. אני אומר זאת למען הסדר הטוב.

דבר שני. צר לי מאוד להגיד, בשעה 19:00 אני משתתף ומדבר לרגל השלושים למפקדי באצ"ל, ד"ר יעקב טבין, ובשעה 18:00 אני צריך לגמור את התורנות פה. אל תכעסו עלי, אני מודיע שאם הסגן שצריך להחליף אותי בשעה 18:00 לא יהיה – אני אכריז על הפסקה. אני לא אבזה את זכרו של מפקדי ואת המשפחה מפני שהסגנים אינם מגיעים.

יעקב שפי (העבודה):

הגיעו.

היו"ר ד' שילנסקי:

אמרתי את דברי כדי למנוע אי-הבנה. זכרו של המפקד שלי יקר לי וחשוב לי.

קריאה:

הגיע מחליף.

היו"ר ד' שילנסקי:

האיום השפיע.

היו"ר ס' טריף:

בבקשה, אדוני שר החוץ.

שר החוץ ש' פרס:

אדוני היושב-ראש, ביסודו של דבר אני מסכים עם הערותיו של חבר הכנסת חיים רמון.

לא רק לצורכי ויכוח אלא למי שמתעניין, אני רוצה להסביר מה הן הבעיות ומה הם הקשיים שבפניהם אנחנו עומדים, כדי שלא אצא סתם ידי חובה.

אגב, אני שמח ששר האוצר נענה לבקשה והעביר אתמול 25 מיליון שקלים שמגיעים לרשות הפלשתינית.

מיכאל איתן (הליכוד):

על-פי איזה חוק? איפה יש בחוק הישראלי סמכות להעביר מס הכנסה לאיזה גורם זר?

שר החוץ ש' פרס:

יש הסכם בינינו לבין הפלשתינים, שאנחנו מחזירים להם 75% ממס הכנסה שנגבה מהפועלים שלהם.

מיכאל איתן (הליכוד):

צריך חוק ישראלי לצורך זה.

שר החוץ ש' פרס:

יש הסכם אוסלו. אני לא רוצה להיכנס לזה עכשיו.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה זה לא רוצה?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת איתן, תן לשר החוץ, תן לממלא-מקום ראש הממשלה להגיד מה שהוא רוצה.

שר החוץ ש' פרס:

לא צריך שום חוק ישראלי מפני – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני השר, ההסכם הוא לא חוק ישראלי. מס הכנסה נקבע על-פי החוק הישראלי.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת איתן, שמענו. אל תפריע יותר, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

תגיד לי, זה פרלמנט או מה זה?

היו"ר ס' טריף:

פרלמנט זה לא ג'ונגל. עכשיו תורו של ממלא-מקום ראש הממשלה לדבר.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה שאתה עושה זה ג'ונגל.

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש ממך, תשב.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה לומר – – –

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש ממך, תשב. אני מבקש ממך, תשב.

שר החוץ ש' פרס:

תפנה לבג"ץ, אם יש לך ערעור.

לפי דעתי, מה שאנחנו עושים זה על-פי הסכם בינינו לבין הפלשתינים, הסכם שאושר על-ידי הכנסת, והוא מהווה בסיס חוקי מספיק.

לגופו של עניין – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

סליחה, אדוני השר – – –

שר החוץ ש' פרס:

אני מבקש לא להפריע לי.

היו"ר ס' טריף:

אדוני, אני מבקש ממך.

מיכאל איתן (הליכוד):

– – –

שר החוץ ש' פרס:

אינני מוכן. תגיש שאילתא, אני אענה לך.

היו"ר ס' טריף:

אדוני, אני מבקש ממך. אם תהיה לך שאלה בסוף – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה יודע, כבר כמה פעמים נפגשנו אחר כך על הצהרות כאלה. גם על ההצעה הזאת ניפגש.

שר החוץ ש' פרס:

אל תאיים.

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת איתן, אני מבקש ממך.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה להגיד לגופו של עניין. צורכי הביטחון שלנו מתנגשים עם צורכי הכלכלה של רצועת-עזה, אין מנוס מזה, מפני שיש שניים-שלושה דברים שאי-אפשר להתעלם מהם.

זה סוד ידוע שחלק גדול מכלכלת רצועת-עזה היה בנוי על עבודה בישראל במשך 27 שנים, על-פי הכוונה שלנו. כשאנחנו עושים סגר, אנשים נשארים בלי עבודה. מה ההבדל בין זה לבין המצב הנוכחי?

חבר הכנסת אלי דיין, אפשר לבקש לא להפריע?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דיין, אתה מפריע.

שר החוץ ש' פרס:

כשאנחנו עשינו סגר, כשלא היתה אוטונומיה פלשתינית, עשינו עבודות ציבוריות בעזה והקצבנו כספים כדי שלא תהיה אבטלה. אנחנו יצאנו. אנחנו עושים את הסגר – אין מי שיעשה את העבודות הציבוריות.

הרשות הפלשתינית טוענת, ואני מניח שיש בזה מן האמת, שחלק גדול מהמפגינים ברצועה היו צעירים מחוסרי עבודה. אני מניח שזה נכון.

דבר שני, אנחנו מקיימים בדיקות בהכנסת סחורות בין מצרים לבין הרצועה. הבדיקות האלה לוקחות זמן, מוסיפות קשיים, והרשות הפלשתינית אומרת: איך אנחנו יכולים לקיים תיירות או השקעות או

משקיעים כשכל אחד צריך לעבור את הרשות שלכם? ולפעמים זה אורך שעות על שעות. אי-אפשר לסתור את הדברים האלה. והרצועה לא קטנה מיום ליום.

אנחנו חשבנו, במידה רבה של צדק, שצריך ליצור מקורות תעסוקה אלטרנטיביים. אני רוצה להסביר לחבר הכנסת חיים רמון, כשאנחנו פנינו ל-donors, לתורמים, דיברנו על השקעה בפרויקטים. פרויקט לוקח זמן. עד שפרויקט יוצא אל הפועל – זה לפחות שנה, לפעמים זה שנתיים, צריך לתכנן, צריך להקצות את הקרקע, צריך לבדוק את הכדאיות וכדומה.

בינתיים, בשנת הגשר הזאת, או בשתי שנות הגשר האלה, אין מי שישלם אפילו עבור ההוצאות השוטפות. המהומות ברצועת-עזה בעצם מצדיקות את ההיגיון שבקיום משטרה פלשתינית רצינית. התקציב של המשטרה הפלשתינית הרצינית הוא 7-8 מיליוני דולר לחודש. הן גם מקשות את גביית המסים, מה שהיה מקור ההכנסה שלנו.

אנחנו מנהלים משא-ומתן עם ה-donors, עם התורמים, שיסכימו לשנות את הייעוד של התרומות מהשקעות להוצאות שוטפות. זה בעצם הוויכוח. הוויכוח עכשיו איננו רק על משקיפות ועל אדמיניסטרציה. אנחנו ביקשנו שכ-150 מיליון דולר לפחות יוקצבו בחודשים הקרובים לשלוש מטרות: לשלם שכר לשוטרים, מפני שאם לא, המהומה תהיה עוד יותר גדולה; לקיים חלק מהאדמיניסטרציה הפלשתינית ברצועת-עזה, וכדי לבצע את ה-early empowerment ביהודה ובשומרון. בשביל זה צריך סכום של 150 מיליון דולר.

משה קצב (הליכוד):

מה המקורות?

שר החוץ ש' פרס:

ה-donors, התורמים.

משה קצב (הליכוד):

כמה מתוך זה – ארצות ערב?

שר החוץ ש' פרס:

ארצות ערב, לפי דעתי, לא תורמות כמעט כלום. בכלל חל שינוי בעולם הערבי, זה לא מה שהיה בעבר. גם העולם הערבי היום זקוק להשקעות לא-ערביות. בעבר סעודיה וארצות המפרץ אכן קיימו וסייעו בידי ירדן, בידי הפלשתינים. זה כמעט נפסק. סעודיה נתנה לרשות הפלשתינית עד עכשיו בסך הכול 5 מיליוני דולר. זה כל הסיפור. עיקר התרומות באות מארצות אירופה.

עכשיו האירופים עשו לנו חשבון, שהם השנה כבר נתנו בפועל לרצועה 340 מיליון דולר, מפני שהם גם משתתפים באונר"א, הם גם משתתפים ב-UNDP – שזה רשות הפיתוח של האומות המאוחדות – הם עושים בנייה, בתי-חולים. יש התחלות בנייה בעזה. זה לא ככה שזה לא מספיק וזה לא עונה.

עכשיו אנחנו מנהלים משא-ומתן הן על הקצבה לצורכי אדמיניסטרציה והן הקצבה ליצירת עבודות ציבוריות, מפני שדרושים, לפי דעתי, באופן דחוף כמה עשרות אלפי מקומות עבודה בעזה. היום יוצאים מעזה לישראל לעבודה כ-11,000 אנשים. המספר הקודם נע בין 30,000 ל-40,000 איש ואולי אפילו יותר. זאת אומרת, יש 20,000-30,000 איש ללא עבודה; מצב מאוד מסובך.

מיכאל איתן (הליכוד):

חלק מהם יוצאים שלא כחוק.

שר החוץ ש' פרס:

ובכן, אלה הן הבעיות שיש לנו. אנחנו לא יכולים להתעלם, מפני שכאשר אנחנו אומרים שענייני הביטחון בידינו, בעצם אנחנו גם גורמים לכך שבמידה רבה מאוד הכלכלה היא בידינו, לפחות בכמה נושאים ובכמה מרכיבים מאוד רציניים. אנחנו לא יכולים להתעלם מזה. ואנחנו לא מוכנים לוותר על שליטתנו בנושאי ביטחון, וממילא אנחנו לא יכולים להשתחרר מאחריותנו למצב הכלכלי הקיים.

אני יודע שיש תמיד סכנה, כפי שמישהו כבר ציטט את הפתגם הזה, שעד שהעשב יגדל הפרה תמות. יש כאן תחרות בין העשב לבין מצבה של הפרה. אנחנו עושים את כל המאמצים הרציניים הדרושים כדי להוסיף עשב, כדי לאפשר לו לגדול, כדי שהחי יישאר חי.

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ס' טריף:

תודה לאדוני ממלא-מקום ראש הממשלה ושר החוץ.

חבר הכנסת דוד מגן מבקש להסיר את הנושא מסדר-היום; בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מצטער להפר את האידיליה בין חבר הכנסת רמון, אשר בהיותו בממשלה נטל חלק פעיל מאוד במירוץ לקראת אותה שגיאה גורלית, טרגית, היסטורית, בדמות הסכמי אוסלו. והיום בשעה כזו שהכנסת עייפה, מתחרה הוא בשר החוץ מי ייטיב יותר בכסף את מצבם של הפלשתינים.

אני רוצה להזכיר את הדיון הקודם, אני רוצה להזכיר גם את ההתבטאויות של ראש הממשלה, אשר מצפוני מעיק כנראה והוא תובע לערוך שיפוצים, כלשונו, בהסכם אוסלו. אל שניכם הייתי פונה ומבקש: אם אינכם נסוגים מאותו הסכם אומלל, לפחות "עצור". דאגו קודם כול לעניי עירנו ותנו לקהילה הבין-לאומית, בראשה ארצות-הברית, לדאוג לאחרים. תודה.

היו"ר ס' טריף:

תודה. אני מבין שחבר הכנסת חיים רמון מסכים להעברת הצעתו לוועדה. לאיזו ועדה?

חיים רמון (העבודה):

מה שהשר הציע.

היו"ר ס' טריף:

ועדת החוץ והביטחון.

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 4

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 4

נמנעים – אין

היו"ר ס' טריף:

ארבעה בעד, ארבעה מתנגדים, אני מבין שההצעה לא נתקבלה.

משה פלד (צומת):

ביקשתי להצביע נגד.

היו"ר ס' טריף:

זה כבר לא משנה. הבנו את הקטע, בצער רב, חבר הכנסת חיים רמון. תודה לחברי הכנסת.

דוד מגן (הליכוד):

הפרנו את השלום בין חבר הכנסת – – –

היו"ר ס' טריף:

לא קרה כלום, הכול בסדר.

הצעות לסדר-היום

האירועים בעזה והתקרית בצומת-נצרים

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בהצעות לסדר-היום מס' 5332, 5334, 5337, 5342, 5343, 5346, 5348, 5366 ו-5384: האירועים בעזה והתקרית בצומת-נצרים. אני מזמין את ראשון הדוברים. יש לנו פה דוברים מספר. חבר הכנסת רחבעם זאבי – בבקשה, אדוני. אחריו – חבר הכנסת זבולון המר; אחריו – חבר הכנסת האשם מחאמיד. שבע דקות לכל דובר, רבותי חברי הכנסת.

רחבעם זאבי (מולדת):

מי השר המשיב, אדוני היושב-ראש?

היו"ר ס' טריף:

שר החוץ, אדוני.

רחבעם זאבי (מולדת):

אין פה כזה.

היו"ר ס' טריף:

הוא מייד חוזר.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני אתחיל, ברשותך, בכל אופן.

אדוני יושב-הראש, חברי הכנסת הנוכחים, נסיגת חיילי – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת זאבי, ברשותך, אתמול עלה לדוכן השר שריד, וציטט מהמילון, נדמה לי ממילון אבן-שושן, שצריך להגיד היושב-ראש, לא יושב-הראש. לכן רציתי להביא זאת לתשומת לבך.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני, ה"א הידיעה באה לנסמך. אתה לא אומר הבית-ספר אלא בית-הספר. לא הבית-כנסת אלא בית-הכנסת. זה מיתוסף על נושאים אחרים שבהם אני חלוק עם השר שריד. אתחיל מההתחלה.

היו"ר ס' טריף:

אני רק רציתי להביא לתשומת לבך, כי אני יודע שאדוני מקפיד בענייני שפה.

רחבעם זאבי (מולדת):

ה"א הידיעה באה לנסמך. כך לימדו אותי בירושלים לפני הרבה שנים.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, צריך לומר אדוני היושב-ראש, או אדוני היושב בראש.

היו"ר ס' טריף:

זה לא בדיוק מה שחבר הכנסת זאבי אומר, אבל יש כאן טענות לכאן ולכאן. נברר את הסוגיה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני יושב-הראש, חברי הכנסת הנוכחים, נסיגת חיילי צה"ל מעמדת צומת-נצרים הוגדרה על-ידי דובר צה"ל כפעולה מתוכננת על-פי הנהלים. "נהלים" זה מונח חדש הבא לבטא בלבול ואובדן דרך, התבטלות מרצון ונסיגה. בכל שנות שירותי הארוך בצה"ל לא לימדו אותי מונח כזה ומדיניות כזאת, וגם אני לא העברתי כזאת לפקודי.

אם יש צורך לקיים עמדה שלנו בצומת-נצרים כדי לאבטח את התנועה בציר הרוחב הזה, כמתחייב מהסכם קהיר, אז יש להקים עמדה כנדרש, וכפי שצה"ל יודע, ויש להורות את חיילי העמדה להתנהגות קרבית הולמת ומכובדת. ואם העמדה איננה חיונית, כי מצפים שה"משטרה" הפלשתינית תעשה את העבודה – אז אל לנו להתבזות בהקמת עמדה ובפינויה מפני פרעה ערבית והפקרתה לדגל ה"חמאס".

רבין ופרס לא מבינים את משמעות דגל ה"חמאס" על עמדת צה"ל בצומת-נצרים, כמו גם דגל ה"חיזבאללה" במוצב דבשה. זה מעודד את הערבים לשוב ולחזור על התרגיל הזה, וגורם לאובדן שארית ההרתעה שלנו לגביהם, ויש לכך השפעה מורלית מזיקה על היהודים ועל צה"ל.

איזה מזל היה לנו שלא הנחיתו בזמנם על הדגניות ועל נירים "נהלים" כאלה והם נשארו להגן על ביתם מול אויבים גדולים מהם. אילו היה בתש"ח ראש ממשלה "מומרץ" ו"מחודש", מן הסתם היו משוגרים נהלים כאלה אז גם לעין-גב ולנגבה, לרמת-רחל ולבית-אשל, והם כולם היו נסוגים על-פי "נהלים".

אבל אז, בתש"ח, היתה לנו הנהגה לאומית ולוחמת ומאמינה, שרוחה לא נפלה והיא לא היתה שבויה בידי מפלגות אנטי-ציוניות ופוסט-ציוניות. הממשלה ההיא לא הפריחה יונים בערבה וראשה לא ריחף בין ההולילנד להוליווד.

עכשיו יוצאים ותובעים את פירוקה של נצרים ומעמסים על מצפונה את דמם של ארבעת הצנחנים שנפלו בצומת. בהיגיון הזה צריך היה להאשים את מאיר דיזנגוף בדמם של 22 חללי אוטובוס מס' 5 ולהעביר את תל-אביב, לאן? אולי למנהטן או לפלורידה? ובהיגיון הזה צריך היה לפנות את כל היישובים, שבהגנתם נפלו חיילינו.

טוענים לפנות את נצרים כי יש בה רק 30 משפחות. ומדוע יש בה רק 30 משפחות? מדוע לא מעבירים אליה עוד 100 משפחות? וכמה משפחות היו בנירים כשעמדה בפני הפולש המצרי? וכמה משפחות היו ביחיעם וברביבים בשנים ההן? וביד-מרדכי ובתל-קציר?

אחמד טיבי, סוכנו של איש הטרור ערפאת, הנהנה מחסינות משונה אף-על-פי שהוא חותר נגד המדינה, יצא באזהרה, כי אם לא תפונה נצרים צפויים פיגועים ואירועים מדי יום שישי. ממשלה שמכבדת את עצמה ואת ריבונותה ואת בוחריה היתה מפנה את הדוקטור הזה למקום אחר, מאחר שהוא פועל – כבר בגלוי – בשירות האויב.

ביום השישי האחרון פיזרו "שוטריו" של ערפאת את המפגינים הערבים בכיכר של מסגד פלשתינ בעזה. הם הרגו 16 מהם ופצעו יותר מ-150. אכן, מלחמה ב"חמאס" וב"ג'יהאד האסלאמי" בלי בג"צים ובלי "בצלם", כפי שהבטיח לנו רבין. היה זה שיעור לדוגמה כיצד ערבים מחסלים התנגדות והתקוממות. להם מותר.

יש דמיון בין מה שהיה בעזה באותו יום שישי לבין מה שהיה בזמנו במחנות סברה ושתילה. גם שם ערבים הרגו ערבים, אבל היהודים היו אחראים לכך. גם שם מצב כזה היה צפוי, אלא שאז הקימו אצלנו ועדת חקירה ממלכתית שעסקה בהלקאה עצמית. אתם מצטטים ונאחזים כל פעם מחדש בשגיאותיו של המנוח בגין ורואים בהן מופת והצדקה לצעדי התבוסה וההתקפלות שלכם. אולי תלמדו ממנו גם בעניין הזה ותמנו ועדת חקירה לטבח שהיה בכיכר פלשתינ בעזה, ואז יודח סוף-סוף שר הביטחון ויינזפו הרמטכ"ל ואלופיו?

מלחמות הערבים בינם לבין עצמם ביש"ע הן רק בתחילתן. "בעל הבית", כביכול, איננו בעל הבית והוא איננו שולט ברצועה חרף כידוני שוטרינו וחייליו. הוא מבולבל ומפוחד ונראה כתאום פוליטי הולם לראש הממשלה שלנו, כי שניהם שולטים בעמים שמאסו בהם ושניהם מנשימים זה את זה, שניהם יוצאים בסמאות קרב תקיפות ותוקפניות שאין בכוחם ובכוונתם להגשימן, שניהם נהנים מאשראי של האתמול והעתיד שלהם הוא השלשום. לשניהם גורל אחד, ובנפול האחד – ייפול אתו השני.

עכשיו רבין מודה, שההסכם הביטחוני עם הפלשתינים הוא שביר ויש להכניס בו תיקונים. עכשיו נתעסק בדרישה לתיקונים והרוצח מעזה לא יסכים להם, ואפילו יסכים – לא תבוא מכך הישועה, כי אין לנו פרטנר לשלום ושלום לא יהיה אלא בהפרדות העמים, כאשר אנחנו נישאר כאן והם ילכו ל-21 מדינות ערב. רק הטרנספר יביא את השלום והביטחון. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לאדוני חבר הכנסת רחבעם זאבי.

אני מבקש להזמין את חבר הכנסת זבולון המר, שיעלה גם הוא את ההצעה לסדר-היום בדבר האירועים בעזה והתקרית בצומת-נצרים. בבקשה, אדוני.

זבולון המר (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לאחר אירועי עזה, מן הראוי שהממשלה תבחון מחדש את הנחותיה שלה ביחס לתהליך המדיני, מפני שיש יותר מדי סימני שאלה אפילו מבחינתה של הממשלה. ההנחות שערפאת הוא באמת בעל הבית, שהוא הפרטנר, שהוא מסוגל לשלוט, שיש עוצמה ויש אמינות להתחייבות שלו וכל העסק הזה יכול להחזיק מעמד, מחייבות בחינה מחודשת.

המירוץ הנואש של רבין ופרס אחרי תרומות לערפאת גם הוא סימן שאלה גדול מאוד. הוא אפילו קרוב להתבזות.

עלינו לשאול, האם הממשלה הניחה הנחות נכונות ביחס לתהליך, האם היסודות של התהליך מתאמתות, או שהממשלה צריכה, בלי קשר לוויכוח העקרוני עם האופוזיציה, מבחינתה – לבחון את כל התהליך והאם היא שלמה אתו כפי שהוא.

ראש הממשלה טועה כאשר בתשובתו על התביעה הזאת הוא מטיח באופוזיציה: מה האלטרנטיבה שלכם, ה"חמאס"? טענה זאת איננה מצדיקה שלא לבחון ולא לברר. בזה אין די כדי לדחות את הצורך של הממשלה לבחון את התהליך, משום שחלק גדול מהנחות היסוד נראות כלא-תקפות עוד.

הממשלה צריכה לעצור, לבחון מחדש, לא כדי לתת פרס ל"חמאס", אלא כדי לבחון את העניין מההיבט שלה, מהקו שלה. כל הזמן טענו שיש די שלבים, יש די פתחי מילוט כדי לעצור, אם יתברר שהתהליך איננו מתקדם כפי שחשבו. ועכשיו הממשלה לא משתמשת בפתחי מילוט ורצה לצאת מערי יהודה ושומרון ולהביא לשם את המצב שבעזה. אם שר החוץ אומר שלהצלחת התהליך דרושים מיליארדים והם אינם נראים באופק, הרי הוא תולה את השלום בדבר שאין לו סיכוי. חזון השלום של פרס – האם יש בעולם מי שחולם לשלם אותו, או הכוונה היא שאנחנו נממן אותו?

אדוני היושב-ראש, בעניין נצרים. להגיד שנצרים מהווה העילה לפיגועים – זו עלילה שפלה, מפני שהם יורים בנצרים כדי לסלק את נצרים, ואם נתקפל משם בניגוד להסכם, בלחץ ה"חמאס", כפרס לטרור ול"חמאס", הם יקבעו את היעד הבא בכל מקום – בכפר-דרום, במורג, אחר כך בקטיף, ביהודה ובשומרון, בתל-אביב, או כפי שאמר מפקד קורס השב"כ הפלשתיני – בחיפה, באשדוד ובבית-שאן הכבושות, כדי שנתקפל ונסתלק מהכול. תקראו את השפתיים שלהם.

חברי הכנסת, השותפות בצירים ברצועה מסובכת מבחינה ביטחונית יותר משאלת נצרים. אין שם חציצה בין יהודים, ערבים וצה"ל. האיום קיים בכל נקודה על הציר, לאו דווקא בצומת. בתוך דקה יכול להגיע מחבל מאזור האוטונומיה ולפגוע בחיילי צה"ל. אין לנו עומק מודיעיני שם, אין לנו מסתערבים. כל אחד יכול להתחכך, לפגע ולהימלט. היום ברור שההסכם איננו בטוח, הוא יוצר בעיות ביטחוניות. היום הם בחרו בנצרים, מחר יבחרו במקום אחר, ואם התשובה שלנו תהיה בריחה – מי שבורח מהטרור, הטרור ירדוף אחריו.

צריך, לדידה של הממשלה, למען ההסכם שלה, לשנות את ההסכם הביטחוני, שלצה"ל יהיה חופש ומרחב פעולה להגיב, להרתיע ולמנוע פיגועים. המצב בצומת-נצרים הוא פועל יוצא של ההסכם, והגיע הזמן לקרוא לילד בשמו, שההסכם הביטחוני כפי שהינו הוא לרועץ לנו וצריך לשנות אותו.

אנחנו סבורים שהיתה טעות מדינית בהסכם, אבל הממשלה חייבת להסכים שהיתה טעות ביטחונית שיש לתקן אותה, כדי להגן על האזרחים ועל החיילים שלנו. המצב מסובך וצפויים לנו ימים קשים, ובמקום שהם יחליטו לירות, שם תהיה מצויה הסכנה. הם החליטו על נצרים כדי לדחוף את הממשלה להוריד את נצרים. ייגמר נצרים, יפגעו במקום אחר.

חברי הכנסת, הדבר החמור ביותר הוא שפתחו כאן בוויכוח על נצרים עקב נפילת ארבעה חיילי צה"ל, זיכרונם לברכה. מי שרוצה ויכוח על נצרים היה צריך לחולל אותו לקראת חתימת ההסכם. לאחר שחתמו ששום יישוב לא יזוז, עכשיו רוצים לערער? זה דבר חמור גם מנקודת מבטו של מי שמתנגד לנצרים – לתת עכשיו פרס ל"חמאס", ליצור אווירת תבוסה בציבור, בצבא. אנשים שנוהגים כך, מסוכן שישבו ליד ההגה. תארו לעצמכם מה יחשוב ומה חושב החייל בעמדה אם הממשלה מדברת על המקום, שבגינו הוא אמור להסתכן כדי להגן עליו, שהוא קוץ שיש לעוקרו. זה מסר כפול, זאת פגיעה קשה ברוח הלחימה וביסודות שעליהם עומד צה"ל. במצב כזה מדוע באמת שחיילים יסתכנו ויילחמו?

בנימין טמקין (מרצ):

זאת אומרת שהם קודם חשבו שזו עמדה ביטחונית חשובה ביותר, ואז בא פרס ואומר להם: תשמעו, יש פה בעיה, זה קוץ כזה, ואז הם גילו את האמת, החיילים. הם חיים במקום אחר, הם לא יודעים.

זבולון המר (מפד"ל):

תראה, חבר הכנסת טמקין, תורי לדבר ולכן אני לא מתווכח, אני רק עונה על דברך. אם זה מקום חשוב או לא חשוב יש מחלוקת בעם, בערך חצי על חצי, לא בהפרש גדול.

בנימין טמקין (מרצ):

על נצרים זה חצי חצי?

זבולון המר (מפד"ל):

כן. יש ויכוח גדול אם צריך לצאת משם בכלל או לא. אבל החייל, אחרי שהחלטת שהוא שם, אתה צריך לתת לו את כל הכלים להגן על עצמו.

בנימין טמקין (מרצ):

— — —

זבולון המר (מפד"ל):

להגיד שהחייל יושב בקוץ שצריך לעקור אותו, זו הסכמה עם ה"חמאס".

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל יש על זה הסכמה מלאה בעם – הפלשתיני.

בנימין טמקין (מרצ):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש.

זבולון המר (מפד"ל):

אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מה ההבדל, חבר הכנסת המר, בין ישראלי שמתנגד לתהליך השלום ובין פלשתיני שמתנגד לתהליך השלום? שניהם מתנגדים לתהליך השלום.

זבולון המר (מפד"ל):

אני אגיד לך את ההבדל. ההבדל שאני מדבר עליו פה עכשיו הוא בין אלה שפוגעים, יורים, רוצחים, הורגים – — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גם גולדשטיין רצח.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת דראושה, לא, לא, לא.

זבולון המר (מפד"ל):

אתה משווה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

כן, אני משווה.

זבולון המר (מפד"ל):

הכול הוקיעו אותו. אתה משווה את ההיקפים של האנשים שבאים ופועלים, וכשה"חמאס" אומר להרוג? המדינה עושה את זה? האפוזיציה אומרת את זה? איזו השוואה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא יצא מהאפוזיציה, הוא יצא מהמתנחלים.

זבולון המר (מפד"ל):

מה אתה מדבר סתם?

טלב אלסאנע (מד"ע):

הרקע היה — — —

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, סליחה. חבר הכנסת דראושה, אני אפשרתי לך שאלה.

זבולון המר (מפד"ל):

אם אתה אומר שאין הבדל בין האופוזיציה בישראל ובין ה"חמאס", אני נזהר שלא להגיד שאין הבדל בינך לבין האויב שלנו. אם אתה אומר את זה, אני באמת נזהר, נזהר שלא להגיד לך מה שאני חושב.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

שניכם מתנגדים לשלום.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני חבר הכנסת דראושה, אפשרתי לך שאלה, קיבלת תשובה. אנא ממך. ברגע שקיבלת רשות הדיבור אפשרתי לך. לא היית צריך עוד הפעם – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

שמעתי אותך.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני.

זבולון המר (מפד"ל):

אני אומר: לא להעלות – – –

מה זה, שפה ערבית רשמית בבית?

וליד חאג' יחיא (מרצ):

— — —

זבולון המר (מפד"ל):

אני נבחרתי בחינת בגרות בערבית, אבל לפני הרבה שנים.

האשם מחאמיד (חד"ש):

תגיד משהו בערבית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

יש קורס חדש בכנסת.

זבולון המר (מפד"ל):

טוב. מי שלא למד, ילמד.

חברים, לא להעלות את הנושא הזה לפני ההסכם ולעשות את זה עכשיו כשהטרור ה"חמאסי" גובה קורבנות, זה שפל ללא תקדים וזריעת פניקה וערעור כושר העמידה הצבאית של חיילי צה"ל בכל מקום. מעניין שכל אלה שתקו אחרי הרצח ההמוני בתל-אביב. אם אתם רוצים לעקור את נצרים בעקבות פיגוע, מה בעיניכם המשמעות של האוטובוס שהתפוצץ בכיכר דיזנגוף – לפנות את תל-אביב?

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת זבולון המר.

אני מזמין את חבר הכנסת האשם מחאמיד, גם כן באותו נושא: האירועים בעזה והתקרית בצומת-נצרים. אדוני, בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ביום שישי שעבר נגבה מחיר דמים כבד. אולי יותר מ-12 בני אדם נפלו, נהרגו, ואינני מתייחס אלא לעצם מה שהיה לפני מסגד פלשתינ, בחצר. אני חייב לומר שאני מגנה את ההרג של האנשים האלה שהם חפים מפשע.

אני הייתי בעזה והרגשתי שהרצועה חיה במתח רב. ההרג הזה זעזע את כל תושבי הרצועה ואת כל העם הפלשתיני וכל אדם באשר הוא. לכן העם הפלשתיני כולו התאבל על מותם של בניו ולכן ועדת המעקב של האוכלוסייה הערבית החליטה להתערב. ואכן נעשו מאמצים אצל הרשות הפלשתינית ואצל ה"חמאס" בתקווה שיושם קץ לשפיכות הדמים. הוחלט להקים ועדת חקירה שיפוטית וועדת חקירה ציבורית כדי לבדוק מי הם האחראים למעשה.

וכאן אני מברך את ועדת המעקב אשר באחריות פעלה כפי שפעלה, לא רק משום שהם בני העם הפלשתיני, בני עמנו, ואנחנו לא נסבול מלחמת אחים אצלם, אלא גם כדי למנוע את ההידרדרות באזור כולו, למנוע התפתחויות מסוכנות שאולי לא ישאירו עם מי לדבר.

מדינת ישראל צריכה להיות מעוניינת באחדות העם הפלשתיני, כדי שהשלום יהיה עם כל העם הפלשתיני ולא עם פלג זה או אחר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אולי גם בזה תפנה אל ה"חמאס" שיעשה משהו בעניין זה?

האשם מחאמיד (חד"ש):

אולי אני אפנה גם אליך שתעשה משהו בעניין הזה? אולי אני אפנה אל הימין בישראל? אולי אני אפנה ל"גוש אמונים"? אולי אני אפנה לצומת, למולדת, לליכוד?

מיכאל איתן (הליכוד):

לי אין קשר אליהם, לך יש קשר אליהם. אני לא מתווך בינם לבין אש"ף. תפנה אל ה"חמאס" ותגיד להם מה שאתה אומר פה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אתה תגיד לי מה להגיד להם?

מיכאל איתן (הליכוד):

לא, אני לא אגיד לך. אני שמעתי מה אמרת בעזה, זה הספיק לי.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני אמרתי, אני לא הכחשתי, אני יודע מה אמרתי בעזה, ואתה לא תלמד אותי. אתה יודע זאת. גם אז לא הצלחת. גם אז לא.

אדוני היושב-ראש, לא האמנתי למשמע אוזני כאשר שרים הביעו הזדהות או עידוד לצד זה או אחר. לא יכולתי להבין התערבות בוטה בעניינים פנימיים של העם הפלשתיני, כמו: אנחנו נכונים לסייע לערפאת, אנחנו מוכנים לסייע לרשות הפלשתינית.

בזה היה ניסיון לעוות את התדמית של ערפאת ולהפוך אותו בעיני הציבור כאילו הוא מבצע הוראות והנחיות ישראליות.

טוב עשתה הממשלה ביום ראשון שעבר כאשר החליטה לשתוק ולא לדבר.

אני רוצה לומר באמונה ובתקווה, שמלחמת אחים בקרב העם הפלשתיני לא תהיה. כל הצדדים מבינים שהיא תהרוס את כולם ותחזיר את האזור עשרות שנים אחורה. בשטחים הכבושים יש הסכמה למצוא את הדרך היעילה להמשך אחדותו של העם הפלשתיני, עם שמירה על זכותו של כל גוף פוליטי להביע את דעתו באווירה דמוקרטית פלורליסטית וללא שימוש בנשק ובכוח.

לצערי הרב, יש אנשים שרוקדים על כל דם, יהיה פלשתיני, או יהודי או ישראלי. לכן נשמעים קולות צורמים, שהנה סוף סוף קורה מה שרצינו. יש הרוצים לראות חברה פלשתינית משוסעת, מפולגת, מרוטטת, כאילו שפיכות דמים, שפיכות דם פלשתיני, יש בה משום תועלת לישראל.

אולם, אירועי סוף השבוע בעזה יזיקו לישראל ולתהליך השלום ולא יועילו לו. כי עם שסוע הנתון במאבקים ללא תכלית יקשה עליו להתקדם בתהליך השלום, ושלום צריך הרי לעשות עם כל העם הפלשתיני ולא עם צד אחד, כפי שאמרתי. צריך לפעול לאחדותו של העם הפלשתיני, לתרום לכך, כדי שתהליך השלום לא יתמוטט לחלוטין.

מעניין שיש אנשים, יש חברי כנסת, אפילו כמו חבר הכנסת מיכאל איתן, שאולי גם הוא חושב כך, מפלגות, פלגי מפלגות ופלחי מפלגות שזועקים וקוראים להחזיר את צה"ל לעזה, להתערב בנעשה שם.

השאלה היא האם האנשים האלה באמת נורמליים. האם אין אלה מחשבות מטורפות, קפואות ועקומות, להחזיר את גלגל ההיסטוריה אחורה?

שמענו זאת מסיעות הימין או מחלק מהן, מאנשים הרחוקים מהרגשות ומרחשי לבו של העם. זה זלזול בשכל הישר ובהיגיון האנושי.

אדוני היושב-ראש, המצב בעזה ובשטחים בכלל, הכלכלי, החברתי, הוא בלתי נסבל. הוא מהווה כעין מדגרה לאלימות. אם הוא לא ישופר, ראינו את התפרצות הזעם, את מרד הרעבים ליד מחסום ארז לפני שבועות מספר. ממשלת ישראל ממשיכה במדיניות הקטנונית, העקשנית, חסרת ההיגיון. למדיניות זו יש משקל כבד בהיווצרות סיר הלחץ הפלשתיני, העוני, הרעב, הסגר והאטת התהליך המדיני. כל אלה מגבירים את חוסר האמון כלפי הרשות הפלשתינית בתהליך השלום.

לכן, רוב העם הפלשתיני ממתין זה חודשים רבים עם בטן מלאה על כל תהליך השלום שאינו מתקדם ודורך במקום. על רקע זה השטח תוסס, ותבערות בשטח הרצועה ובכלל השטחים הן בלתי נמנעות.

אדוני היושב-ראש, עם האסירים לא נעשה דבר עד עכשיו; הבחירות ברשות הפלשתינית, הבחירות בשטחים. השיח' אחמד יאסין, אותו איש שיכול להזיז רק את ראשו, עדיין בבית-הכלא. ההרג נמשך.

אדוני היושב-ראש, דרושים שני דברים עיקריים לשם השגת השקט הדרוש לתהליך השלום. האחד, סיוע כלכלי, שאם לא יגיע במהירות לפלשתינים עלול הכול להתפוצץ וזה ישפיע על האזור כולו. הובטח סכום של 2.2 מיליארדי דולר – מה מזה הגיע? ביום שבת בהיותי בעזה נכחתי בחאפלה שנערכה עם קבלת סיוע של 10 מיליון דולר מהשוק האירופי המשותף. מה עושים עם 10 מיליון דולר אפילו בכפר קטן בשטחים? איפה המדינות התורמות? צריך לסייע לרצועה בייצוב כלכלתה. גם הממשלה יכולה לסייע.

אדוני היושב-ראש, הממשלה הרי משקיעה מאות מיליוני שקלים בכבישים עוקפים להתנחלויות נידחות בגדה. אם יש כסף מיותר לתשתיות בשטחים, מוטב להשקיע אותו בתשתיות בעזה ובשטחים הכבושים. יותר ממיליארד שקל לכבישים עוקפים ולצירי תנועה חדשים.

דבר שני, קידום וזירוז התהליך המדיני. האטה בתהליך רק מחזקת את מתנגדיו. יש ללכת להסדר קבע אשר יוציא את ההתנחלויות, לא רק את נצרים, לא רק בעזה, לא רק בחברון, אלא מכל השטחים הכבושים. יש ללכת לפתרון קבע כדי שהעם הפלשתיני יבחר את מנהיגותו ואת מנהיגיו, יחיה את חייו עם תקווה אשר תובילו ליציבות.

אדוני היושב-ראש, מעל במה זו אני קורא גם לעם הפלשתיני לא לתת לגורמים השמחים לאידו הזדמנות לפלג אותו ולהרוס אותו. אני קורא לעם הפלשתיני מעל במה זו לפעול ולעשות למען אחדותו, למען האינטרסים שלו והאינטרסים של כלל עמי האזור ולמען השלום. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת האשם מחאמיד.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ר' אדרי:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת; בבקשה, גברתי.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת הצעת חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה (תיקון מס' 9), התשנ"ה-1994, שהחזירה ועדת העבודה והרווחה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי סגנית מזכיר הכנסת.

הצעות לסדר-היום

האירועים בעזה והתקרית בצומת-נצרים

היו"ר ר' אדרי:

אני מזמין את חבר הכנסת מיכאל איתן, גם הוא באותו נושא: האירועים בעזה והתקרית בצומת-נצרים. בבקשה, אדוני.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, איזו ממשלה יש לנו? אני לא מבין. מי עומד היום בראש הממשלה? יש אחד שמופיע בנצרים ואומר: היישוב הזה יישאר. ויום לאחר מכן יש ראש אחר שאומר: זה קוץ שצריך לסלקו. תגידו לי, זה רציני? תחליטו, אתם רציניים? אתם רוצים לנהל מזרח תיכון חדש, לתת דוגמה, אור לגויים, להראות איך מנהלים דברים גדולים. תחליטו מה הקו שלכם, מה אתם רוצים. הרי אתם מצחיקים, אתם לא רציניים.

אבל הבעיה שלנו היא, שאנשים לא רציניים כמוכם שיכולים להופיע בדבר והיפוכו יום אחרי יום מופקדים, לצערנו הרב, על גורלו של עם ישראל.

הבעיות הן קשות, לזה אני מסכים.

בנימין טמקין (מרצ):

ומה עם איש רציני כמוך? הרי אתה רציני, מה אתה מציע? אתה מציע שנחזור לעזה? תגיד לי.

מיכאל איתן (הליכוד):

תיכף תשמע. אני תיכף אגיד. אתה רוצה להגיד מה אני אגיד, או אתה רוצה שאני אגיד? אני מוכן לרדת לרגע, ואתה יכול לנסות להגיד מה אני מציע. תן לי, אני אגיד.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אולי אתה רוצה לחזור לירדן?

טלב אלסאנע (מד"ע):

שתי גדות.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת דראושה, שמעתי פה עכשיו נאום נהדר. עשה לי טובה, תן לי לומר את דברי.

דבר ראשון, אני רוצה שלא נשלה את עצמנו ונחשוב לרגע אחד שיש הבדל בין המטרות ארוכות הטווח של אש"ף ובין אלה של ה"חמאס".

לא מיכאל איתן אמר את זה. תעיין באמנה הפלשתינית ובאמנה ה"חמאסית" ותמצא מטרה זהה: חיסול מדינת ישראל.

נכון, יש הבדלים, שני הבדלים מרכזיים. האחד, בדבר עתידה של אותה מדינה אחרי שהיא תשוחרר מהנוכחות הציונית. ה"פתח" ואש"ף אומרים: תהיה מדינה חילונית, וה"חמאס" אומר: לא ולא, תהיה מדינה אסלאמית דתית. זה הבדל אחד.

ההבדל השני הוא, שאש"ף אומר: אני מכיר בתורת השלבים. אני מוכן, על מנת להגיע למטרה הסופית, גם לנהל משא-ומתן עם ישראל. וה"חמאס" אומר: מאבק מזוין לאורך כל הדרך. זה ההבדל.

אם אתם רוצים לראות את הזהות ואת הקרבה בין הארגונים, אני מוכן להפנות אתכם לאמנה ה"חמאסית", ואני אצטט כיצד הם רואים את היחס בין ה"חמאס", שכאן מנסים לתארו כמשהו שונה לחלוטין, ובין אש"ף. אומרת האמנה ה"חמאסית": "עמדת תנועת ההתנגדות האסלאמית כלפי הארגון לשחרור פלשתיין היא עמדה של בן לאביו, אח לאחיו וקרוב לקרוב. מולדתנו אחת, אסוננו אחד, גורלנו אחד ואויבנו משותף לכולם".

ואילו ערפאת, מה הוא אומר? הוא משתמש באותם סממנים בניואנסים שונים. הוא מדבר על הג'יהאד פעם אחר פעם, הוא מדבר על כך ש"נשחרר את כל האדמות מהאויב הציוני". עכשיו, היום, בימים האלה, הוא אומר את זה: "נשחרר את האדמות מהאויב הציוני".

ומה האויב הציוני עושה? שר החוץ שלו הולך לגייס כסף לעזור. אני מבין היום מדוע הממשלה מטילה מס על הבורסה. היא צריכה לגייס כסף, מסים, על מנת שאפשר יהיה לשלוח את המסים האלה לעזה, שהאויב הציוני ישלח כספים לעזה על מנת שהם יוכלו להגשים יותר מהר את תורת השלבים, וזאת במקרה הטוב; במקרה הרע יותר – אלה שאנחנו רואים מול העיניים, שמסתובבים עם נשק ויורים, יוכלו לקנות עוד נשק, יוכלו לקנות עוד כדורים.

אדוני שר החוץ, אני מסכים אתך בדבר אחד. הרי אני לא יכול להתכחש לניתוח שלי. בברירה בין שתי הצורות החולות הללו אנחנו חייבים להעדיף את הצרה שמדברת על כך שיחסלו אותנו בשלבים, אבל אסור לנו לשכוח שאנחנו בוחרים את האלטרנטיבה הפחות גרועה, שגם היא כשלעצמה, אם נחזק אותה יותר מדי, תהיה לרועץ לנו. כמובן, אם מישהו רוצה לחסל אותנו מייד, והגוף השני אומר: אנחנו רוצים לחסל בשלבים, ואנחנו צריכים לבחור מה לעשות, אין לי ספק לגבי האלטרנטיבה שאנחנו צריכים לבחור, אבל אסור לשכוח.

ולאחר שהגענו למסקנה הזאת, אני שואל עכשיו: איך עושים את זה?

טלב אלסאנע (מד"ע):

אפשר לשאול אותך שאלה?

מיכאל איתן (הליכוד):

מייד.

אדוני שר החוץ, עושים את זה בדרך אחת שיש לה סיכוי. הסיכוי הוא – ועל זה אתה בונה – שעד שיגיעו לשלב הסופי, אולי נצליח לשנות גם את המטרות הסופיות. אני גם מוכן לקבל את זה. זו התקווה היחידה שיש לנו. עשיתם, דיברתם, אתם אומרים לנו: אין ברירה, אולי במשך השנים הם ישנו את המטרות וינצחו וכו'.

אבל איך גורמים לכך שהם ישנו את המטרות? ומה אתה עושה? אתה מראה להם איך לא לשנות את המטרות, כי אתה בהתנהגות שלך ובאמירות שלך נותן פרס לטרור. אש"ף הלך בדרך של הסכם. אתה אומר היום: אני אוכיח ל"חמאס" ולאנשי רצועת-עזה שמה שאש"ף לא השיג בהסכם, קרי פינוי נצרים, ה"חמאס" ישיג בעזרת הטרור. אתה מוכיח להם את זה, אתה מראה להם שההסכם לא שווה ולא כלום, הטרור הוא דרך יותר טובה, משיגים יותר עם הטרור. פרס לבדו אומר את זה: חתמו על הסכם, כתוב בהסכם שנצרים תהיה, אבל מה? יש טרור, ה"חמאס" מראה לכל העולם שלא צריך הסכם, אפשר בלי הסכם להשיג יותר, ושמעון פרס משתף פעולה על-ידי זה שהוא אומר: צריך לפנות.

נושא הכלכלה והכסף. עשרות אלפי עובדים מתפרנסים בישראל, הם ומאות אלפים מבני משפחותיהם. הכסף שהם מרוויחים בזיעת אפם בישראל – לא הכסף שאתה רוצה לשלוח לשם – הוא הבסיס לקיומם שם. עכשיו אני שואל: אנחנו אידיויטים? כאשר אנחנו רואים שם מרכזי טרור, ואותם עשרות ומאות אלפים שחיים מהכסף שלנו משלימים עם הטרור, משבחים את הטרור, נותנים לו מחסה ומסייעים לו, אנחנו צריכים לבוא ולהגיד: תפתחו את הרצועה, תנו להם עוד פרנסה, בואו ניתן לכם עוד?

אנחנו צריכים לבוא ולומר את ההיפך. אנחנו נאמר כך: כל עוד לא תקיימו הפגנות מול מרכזי הטרור, כל עוד לא תוקיעו את הטרור, כל עוד תיתנו לאנשים חמושים לאיים על ישראל, מאות האלפים שחיים לצדנו יגיעו לחרפת רعب. אבל אם אתם תעשו את זה, נשמח שתבואו, לא תהיו איום ביטחוני. אני לא שולל את זה שניתן להם פרנסה, אני מייחל ליום שיהיה שיתוף פעולה, אני מקווה למצב שאנחנו נוכל לתת להם לבנות ולהיבנות, גם ביחד, אבל באיזו דרך? הם עושים פיגוע, זרועות הביטחון אומרות לנו שאסור לפתוח את הסגר, ואתם פותחים מטעמים פוליטיים. אם כן, איזה אינטרס יש להם להפגין נגד ה"חמאס"? איזו מוטיבציה יש להם, כשהם רואים שהאיומים גורמים לכך שהיהודי הגלותי פותח את הכיס וקונה שקט בכסף –

היו"ר ר' אדרי:

זמנך תם, אדוני.

מיכאל איתן (הליכוד):

– – בשוחד שהוצע כאן מעל הדוכן הזה?

היו"ר ר' אדרי:

אדוני מיכאל איתן, הודעתי לך שזמנך תם.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מייד מסיים.

ולכן דרככם היא לא דרך, אין לה הצדקה, וגם התוצאות הן לא תוצאות; היא דרך של כניעה ומתן פרס לטרור. תתעשתו, תעמדו על מה שהתחייבו לפניכם, אל תיתנו יד לטרור, אל תברחו מהטרור, תמגרו אותו. אבל אם תתקפלו, אם תיכנעו, אם תשלמו דמי סחיטה ופרוטקשן, אלה יעלו, אלה יעודדו את הטרור, ואתם תהיו אחראים גם לזה וגם לזה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה רבה לך, אדוני, חבר הכנסת מיכאל איתן.

אני מבקש מחבר הכנסת זוילי לעלות לדוכן.

בנימין טמקין (מרצ):

האיש הרציני לא אמר לנו מה הוא מציע.

קריאה:

כי אין לו מה להציע.

בנימין טמקין (מרצ):

לא שמעתי ממך. תציע לחזור לעזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מציע להטיל עוד 20% מס הכנסה ולשלוח לעזה.

בנימין טמקין (מרצ):

אתה איש רציני. למה לא הצעת דבר?

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת טמקין, אני מבקש, החלפתם קריאות ביניים.

בנימין טמקין (מרצ):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת טמקין, אפשרתי לך שתי קריאות ביניים. אנא ממך, אדוני. תודה.

בבקשה, אדוני, חבר הכנסת זוילי.

נסים זוילי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר החוץ, נצרים – שם אחד, שלושה נושאים, שלוש בעיות שאנו נתקלים בהן בשבועות האחרונים.

הבעיה הראשונה: נצרים כיישוב. אני רוצה לומר בפתיחת דברי, שאני מתנגד התנגדות מוחלטת לפינוי נצרים במצב של היום. בדיוק כפי שאני מתנגד לכניעה ל"חמאס" ולהפסקת התהליך המדיני, אני מתנגד ל"חמאס" ולטרור, ובגין ה"חמאס" והטרור – לפנות את נצרים. בהקשר שנוצר היום סביב נצרים, גם שר החוץ אמר את זה, ונוח לחבר הכנסת מיקי איתן לעוות את דבריו. אתה מעוות במכוון, מיקי. אתה יודע ששמעון פרס בוועדת החוץ והביטחון לא אמר את מה שאתה מתרגם. הוא אמר שהישוב הזה, אסור היה לו לקום, ועל זה אני רוצה להתעכב.

רפול וגנדי – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

– – –

נסים זוילי (העבודה):

רגע, שנייה, אני הייתי בישיבה.

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא מצוטט בעיתון כמי שאמר שצריך להזיז את היישוב. לא שמעתי הכחשה. אם אני מצוטט לא נכון

– – –

נסים זוילי (העבודה):

אבל אתה מאמין לי שאני לא אעמוד על הדוכן הזה ואומר דבר לא אמיתי. אני הייתי בישיבה ואני הקשבתי לכל מלה שהוא אמר, ואם שר החוץ ירצה, הוא יחזור על זה.

רפול וגנדי עשו השוואה בין נצרים – ואני מדבר עכשיו רק על הצד ההתיישבותי – לבין חניתה, נירים ועשרות יישובים שהוקמו במקומות מבודדים. הבעיה של נצרים היא לא הבדידות בלבד. בין מחנות הפליטים של דרום-עזה לבין מחנה הפליטים של נוסיראת 4 קילומטרים. ממזרח – אל-בוריג', ממערב – מחנה פליטים קטן, רק של 45,000 איש. 350,000 פלשתינים שחיים במחנות פליטים, כולם סביב נצרים. 4,000 דונם מסכנים של חולות באמצע, שם מקימים יישוב. אולי מישהו מחברי הכנסת המכובדים יסביר לי מה ההיגיון ההתיישבותי, ואני מדבר עכשיו על ההיגיון ההתיישבותי, אני לא מדבר על שום דבר אחר.

מיכאל איתן (הליכוד):

באיזו שנה הוקם היישוב נצרים?

נסים זוילי (העבודה):

אדוני היקר, אם אתה רוצה לדעת, אני נלחמתי, הייתי ראש החטיבה להתיישבות, ואריק שרון היה – –

רפאל איתן (צומת):

איזה היגיון היה להקים את עולש על אדמה ערבית – – –

נסים זוילי (העבודה):

חבר הכנסת רפאל איתן, אני יודע – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

– – –

נסים זוילי (העבודה):

לא, חבר הכנסת מיכאל איתן – – –

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת איתן, חבר הכנסת זוילי הקשיב לך, לא הפריע לך, ואמרת כל מה שרצית לומר – – –

נסים זוילי (העבודה):

לפחות בנושא ההתיישבות אני – – –

היו"ר ר' אדרי:

אנא ממך, נהג בהתאם.

נסים זוילי (העבודה):

ב-1984 התנגדתי לאזרח נצרים. אם יש מקום לנקודה הזאת – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

מי היה אז שר הביטחון?

נסים זיולי (העבודה):

רגע, תעזוב, לא חבל על הזמן?

מיכאל איתן (הליכוד):

ודאי שחבל.

נסים זיולי (העבודה):

קודם כול, אם אתה חושב שאני הולך לחפות על כל השגיאות שנעשו בעבר – אני לא הולך לעשות את זה; אני רק בא ומסביר את המצב כפי שהוא היום. היישוב הזה – אסור היה לאזרח אותו, ואני אומר את זה כל פעם לחבר הכנסת זבולון המר. הקיבוץ הדתי היה בדיוק בדעתי, אבל אז היתה אופנה: איך אפשר להודות בכישלון התיישבותי? איך אפשר להודות שנכשלנו בנערן? אי-אפשר. איך אפשר להודות שהקיבוץ הדתי, תנועה התיישבותית מהמפוארות שיש במדינת ישראל, לא הצליחה ליישב את היישוב הזה משום שלא היתה לו זכות קיום, ומשום שאם יש מקום לנקודה ביטחונית, שיהפכו את זה למחנה צבא, שלא יאמללו משפחות שם ולא יאמללו ילדים.

בתוך 300,000 פלשתינים – להחזיק יישוב בודד עם 30 משפחות, וגם אם תהיינה 150 משפחות, זאת שערורייה, ואני לא משווה בין נצרים לגוש-קטיף.

רפאל איתן (צומת):

נסים זיולי (העבודה):

סליחה?

רפאל איתן (צומת):

איפה הקימו את בית-אשל, אתה זוכר?

נסים זוילי (העבודה):

כן, אני זוכר, חבר הכנסת רפאל איתן, אמרתי לך.

רפאל איתן (צומת):

נסים זוילי (העבודה):

לא חייבים להגן ---

רפאל איתן (צומת):

--- ציוני.

נסים זוילי (העבודה):

חבר הכנסת רפאל איתן, לא חייבים להגן אוטומטית על שגיאות שנעשו, וצריך לדעת להודות שנעשו שגיאות. אני רוצה לומר לך, שכאשר אני עושה את ההבחנה בין גוש-קטיף לבין נצרים, אני עושה אותה באמת, משום שגוש-קטיף, אף שאני מתנגד לעצם הקמתו, יש לו היגיון התיישבותי, ולנצרים אין אפילו ההיגיון הזה.

אנחנו צריכים לדעת שבתוך זה, היישוב הזה, היום, אסור לפנותו בגלל מצב פוליטי שנוצר, ומשום שבמידה מסוימת הוא הפך להיות סמל. אבל את היישוב הזה היה אסור להקים, זאת היתה שגיאה קריטית, הוא לא מגן על כלום, הוא לא מוסיף כלום, הוא רק יצר בעיה שהיום אנחנו משלמים חלק מהמחיר שלה.

הנושא השני שעלה בקשר לשם הזה הוא מה שקרה בגדוד הצנחנים ובעמדה, וכאן אני מוכרח לומר שזה די מקומם. אני מכיר את חיילי גדודי הצנחנים, אני מכיר אותם בקרבות, אני מכיר אותם בפעילות מבצעית, אני מכיר אותם בבט"שים, אני מכיר אותם בחיי היום-יום שלהם. אני חושב שכשמטילים

משימה על יחידה – חייבים להגדיר אותה, ולתת את הכלים כדי למלא אותה. הרבה מאוד חברי כנסת, בעיקר בעלי רקע צבאי, ניסו לתאר את המצב המדהים, שה"חמאס" כבש מוצב של צה"ל; כל כך רחוק מהאמת. אם הייתי אלוף פיקוד דרום ואם הייתי מקבל החלטה משותפת של צה"ל ושל המשטרה הפלשתינית, הייתי אומר לצה"ל לפנות ולתת למשטרה הפלשתינית להתמודד מול ה"חמאס". החלטה נכונה, אמיצה. אני רוצה לראות את כל הגיבורים האלה מדברים, אם היו בעמדה הזאת שמונה חיילי צה"ל והיו מתנפלים עליהם 2,000 אנשי "חמאס" או 200 או 400, מה הם היו עושים? עומדים עם מאג, יורים ומחסלים שורות של ילדים? מה קרה להיגיון הביטחוני שלנו? מה קרה בזה שיש הסכם בין שני כוחות ביטחון, שבאים ואומרים שבתנאים מסוימים מפנים ומעבירים את הטיפול לגוף אחר? הסכימו על כוחות משותפים.

גם אותי הרגיז לראות את הדגל של ה"חמאס", גם אני – – –

רפאל איתן (צומת):

זה בהסכם?

נסים זוילי (העבודה):

בהסכם הצבאי, הכוחות המשותפים – חבר הכנסת רפאל איתן, אם אתה רוצה פירוט, אני אפרט כמה שמותר לי. בהסכם הצבאי יש כוחות משותפים על ציר נצרים, סיורים משותפים. לגבי העמדה הזאת, בצומת-נצרים, היתה החלטה שעוזבים את המוצב ועוברים לעמדה שתפקידה, בעצם, להשגיח על הישראלים שנעים על הכביש. במסגרת המקומית, בין מפקד המערכת הזאת מצד צה"ל ובין מפקד המשטרה הפלשתינית היה הסכם, סיכום מראש, שאם יש תהלוכה או הפגנה של ה"חמאס" מול העמדה הזאת, צה"ל יפנה את העמדה הזאת, והמשטרה הפלשתינית תטפל במצב. אלה היו ההוראות, אלה היו ההנחיות, ולנסות להפוך יחידת צנחנים ליחידה של "שליימזלים" – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

– – – זה מה שיוצא.

נסים זוילי (העבודה):

חבר הכנסת איתן, אם אתם רוצים להתפלמס בשביל ההתפלמסות – תתפלמסו – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

זה מה שיוצא.

נסים זילי (העבודה):

אתה רוצה לקיים דיון רציני, תקיים אותו רציני. ככה זה היה – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אם אתה היית מאמין שהמשטרה הפלשתינית תמנע את הצגת דגל ה"חמאס", אני – – –

נסים זילי (העבודה):

אבל הבעיה היא לא הדגל.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה סידור מצוין – – –

נסים זילי (העבודה):

הבעיה היא לא הדגל. הבעיה היא כיצד למנוע מצב שחיילי צה"ל, כדי להגן על חייהם וכדי לפזר הפגנה יצטרכו לירות על מפגינים, זאת היתה הבעיה, ואם לך יש תשובה טובה יותר על הבעיה הזאת – תיתן אותה.

מה יעשו מחר חיילי צה"ל? יקימו שם מוצב פלוגתי או גדודי כדי להגן על הצומת הזה? חברים, יש היגיון במהלכים הצבאיים, ואני חושב שכוחות הביטחון שלנו אכן קיבלו את ההחלטה הנכונה, עם כל הכאב לראות חלק מהסמלים שלנו מתנפצים. אתה לא חי רק על סמלים; אתה חי גם על מציאות פוליטית וביטחונית שאתה צריך להתמודד אתה.

העמדה הזאת לא מגינה על נצרים, שיהיה ברור. אין שום קשר בין מה שקרה בעמדה ובין נצרים. זאת עמדה שבאה להבטיח את התנועה החופשית בציר.

מנסים גם לפגוע בחיילי צה"ל; גם לעוות את התמונה, וגם ליצור מצב שאנחנו נכנעים ל"חמאס". איזה מין גישה היא זאת? אנשים ששירתו בצבא, שמכירים את האנשים שהיו צריכים למלא את המשימה שם – אם רוצים למלא משימות שיטור, שהן בעיקרן שיטור, צריך לתת כלים אחרים לחלוטין ולא להטיל אחר כך את כל האחריות על הצבא. חברים, אנחנו נשלם ביוקר על הביקורת הבלתי מרוסנת והמשפילה שאנחנו מעבירים על חיילי צה"ל ועל מפקדיו בלי יכולת להתעמק בנושאים בצורה רצינית.

הנושא השלישי שאירועי נצרים מעלים על סדר-היום הוא מה שקורה מבחינת יחסי "חמאס"-ערפאת והביטחון בתוך רצועת-עזה. אני רוצה לומר שני דברים. ראשית, אני לא בטוח שהאינטרס של מדינת ישראל הוא לדחוף לעימות מזוין, גלוי, חריף, בין פלגים שונים בתוך העם הפלשתיני, ואני אומר את זה עם כל הכאב ועם כל הכנות. אני לא בטוח בתוצאות של זה. אני לא בטוח שזה נכון מבחינת האינטרסים של מדינת ישראל. אני יודע שהמסלול הזה שאנחנו עוברים אותו היום, מאז נחתם ההסכם עד היום, עדיין רווי בדם יהודי, ישראלי ופלשתיני, וזה כאב גדול לכולם. אבל אני לא בטוח שישאל צריכה, היום, להיות גורם שמנסה לדחוף את המערכת לעימות כזה.

אני מוכרח להגיד, שאני לא הייתי מתנגד להסכם פוליטי בין ערפאת ובין ה"חמאס" אם הוא היה מביא לכך שה"חמאס" יתקרב בהתנהגות שלו – גם יפסיק את הטרור, וגם ישתף פעולה בצורה משמעותית כדי לקדם את ההסכם המדיני או את ההסדר המדיני בין ישראל ובין הפלשתינים. אני דווקא מברך על היוזמה שלקחו מנהיגים ערבים במדינת ישראל, הלוואי שהם יצליחו בה, כי אם הם יצליחו ליצור את הגשר הזה, ואם הם יצליחו ליצור חזית רחבה יותר להסכם מדיני בקרב העם הפלשתיני, זה ישרת את כולנו בסופו של דבר. לכן, חבר הכנסת מיכאל איתן, לא מנקודת המבט שלך – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

– – – מתכוון שזה ישרת אותנו – – –

נסים זוילי (העבודה):

אתה יודע מה? יכול להיות – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא דיבר על אחדות העם הפלשתיני.

מיכאל איתן (הליכוד):

– – – הוא דיבר על אחדות העם הפלשתיני.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת איתן.

נסים זוילי (העבודה):

אני לא רואה — — —

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת איתן, אני מבקש ממך — — —

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

אדוני חבר הכנסת, אני חושב שזה לא חברי מה שאתה עושה. דיברת, הקשיבו לך כולם, אף אחד לא הפריע לך — —

נסים זוילי (העבודה):

אני מסיים.

היו"ר ר' אדרי:

— — ואתה, היו לך לא רק קריאות ביניים, שלוש במספר, אלא עוד הצעות ורעיונות. אני אודה לך, אדוני, אם תואיל לאפשר לחבר הכנסת זוילי לסיים. תודה לך, אדוני. בבקשה, אדוני.

נסים זילי (העבודה):

לכן, אני מצדד מאוד בבחינת הסכמי אוסלו, וושינגטון וקהיר, ההסכם הצבאי שקבע את הסדר הביטחון. אני בעד בחינה שלהם לא במגמה להקשות, אלא במגמה למצוא פתרונות נוספים.

אם אנחנו נרגיש שנושא הביטחון לא בוצע בדרכים שאנחנו סיכמנו אותן בהסכמי הביטחון בינינו לבין הפלשתינים, צריך לבחון אלטרנטיבות. לא צריך להגיע למסקנה שצריך לעצור את התהליך. זאת תהיה השגיאה הכי קשה. אבל אני בהחלט בעד בחינה של ההסכמים והתאמתם למציאות כפי שהיא נוצרה היום בעקבות האירועים האחרונים.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת נסים זילי.

אני מזמין את חבר הכנסת רפאל איתן גם כן באותו נושא. בבקשה, אדוני.

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מה שהתרחש בעזה, לא היה צריך להפתיע את מי שבקיא במתרחש במדינות ערב, שמשטריהן קיימים רק בגלל האורח הזה של שימוש בכוח אלים, עם שפך דם ללא אבחנה, והדיקטטורים העומדים בראשן של מדינות ערב אינם מהססים להשתמש בכוח ברוטלי כאשר קיים חשש ליציבות השלטון או למעמדו של השליט.

ערפאת אינו שונה מהם במאומה, פרט לכך שעלה לגדולת שלטון זה מקרוב. בכל היתר אין לו מה להתבייש, בייחוד לא כאשר מעשיו כרוכים בשפך דם.

אלה שחתמו עם ערפאת על הסכם העקרונות נחלקו לשתי אסכולות עיקריות. האחת שאמרה: יעשה סדר, ישקיט את הטרור, ירדוף את ה"חמאס", ידכא את הג'יהאד ויתרום לנו ביטחון ורגיעה. והשנייה גרסה: נתמוך בערפאת כלכלית והוא יבצע עבורנו את המלאכה.

ההתייחסויות הללו נובעות מהתעלמות מהמציאות ומחשש להתגלות כחותמים על הסכמים אוויליים, אבל המציאות טופחת על פניהם בנוקשות ובהתמדה.

ערפאת לא שינה את עמדותיו ודעותיו. את ביסוס אחיזתו באוכלוסייה ושליטתו בשטח הוא מקיים על-ידי המשך מאבקו במדינת ישראל והפחת תקוות להקמת מדינה פלשתינית שירושלים בירתה – ואדמתה כוללת גם את המושב שלך, עולש, עם הפליטים בקקון וכל הסביבה, שאתם יושבים שם בלי

נקיפת מצפון. זאת באמצעות כספים שצריכים להתקבל ועדיין מתעכבים, כספים שיאפשרו לו לקיים כוח שיבטיח את שלטונו, ולאו דווקא לשפר רמת חיים או איכות חיים בסביבתו.

ולא הייתי מוציא מכלל אפשרות שימוש בטרור, בכיסוי שמות וכינויים שונים, כדי להפיק רווחים פוליטיים, קרי ויתורים ממדינת ישראל, ולהציג כלפי הפלשתינים התנהגות תקיפה ומדיניות לוחמת, שהרג יהודים הוא בסיסה. והממשלה הזו נופלת בפח שטמן לה.

ערפאת וארגוני הטרור – כרגע אני לא מתייחס לדרום-לבנון – הם הנושאים את דגל השחרור, בדם ואש, הם הם הפוגמים ופוגעים בצורה חמורה בכושר ההרתעה שלנו, של צה"ל, בעזרת הממשלה. פגיעה חמורה שנועדה לאותת לשליטי ערב, מי תורם להחלשת ישראל ומי מכשיר את הקרקע למלחמה כוללת, ובכך גם מנקה עצמו מחטאיו כלפי חלק ממנהיגי ערב בעבר.

חלף זמן מספיק ועברנו אירועים די הצורך כדי להתפכח, כדי להבין לאן הדברים גוררים אותנו.

ראשית, צה"ל צריך להתנהג כצבא. אין נוטשים עמדה, המיגון הוא הרובה. התנהגות מחפירה כפי שהיינו עדים לה באשמתם של הדרג המדיני והמפקדים הבכירים, מקרבת מלחמה, מחלישה את הצבא, פוגעת במורל ומביישת את החיילים, ושמה לצחוק את המדינה ומוסדותיה ושריה.

עכשיו חייבת ממשלה לחזק את היישובים, לעודד את תושביהם הגיבורים, להבטיח תחבורה בצירי התנועה ולהלום בטרור, בלי לחפש שמות וכינויים; לפגוע במארגנים ובמפקדים, בלי לבדוק בשייכות או נאמנות. מי שעוסק בטרור אחד דינו.

כל מה שקורה ומה שעוד עלול לקרות – הרי אנחנו רק בתחילת הדרך – ואינו גורם לממשלה לפקוח את עיניה, מעיד על המלכודת שאליה חשו נפלו מעצבי "המדיניות", שעדיין הולכים שולל בעצמם וגוררים אחריהם גם את הספקנים, אם עדיין קיימים כאלה בממשלה.

וכבר נשמעים קולות הקוראים להרחיב את המארה מעזה לחלקים נוספים מארץ-ישראל.

מה אתם חושבים? איך אתם ישנים בלילה? איך טחו עיניכם מראות ונאטמו אוזניכם משמוע את הנאומים, המאמרים ודברי ההסתה באשר למלחמת השחרור הפלשתינית.

ההגינות מחייבת פנייה אל העם בבחירות, ולאו דווקא במשאל עם, בלי קשר לרמת-הגולן ולרעיונות הרי-האסון, באשר למשא-ומתן עם סוריה.

עוד אנחנו מדברים והיום מתפרסמים דברי אלוף פיקוד דרום, שיהיו פינויים של עמדות מול המון. אילו הייתי בהמון הזה, בתוך יומיים לא היתה נשאת עמדה אחת בידי צה"ל, אלא בידי הפלשתינים, שיגייסו לצורך זה המוני אנשים, נשים וטף ויכבשו את העמדות. ואתה תפנה אותן?

והדרג המדיני יהיה מסוגל ביום פקודה לתת פקודה? מי יאמין בו? אתם הורסים את כושר ההרתעה, פוגעים במורל העם, וראש הממשלה מאשים את הציבור.

ולסיום, סביב השולחן הזה שר החוץ הוא היחיד שהיה שותף לממשלת המחדל של 1973. ואתה תסלח לי, אתה מאדריכלי המחדל שהולך להיות, מחדל חמור לא פחות מזה של 1973.

בנימין טמקין (מרצ):

רמטכ"ל לבנון מספר לנו על מחדל.

רפאל איתן (צומת):

זוכרים את זה? אי-אפשר לסמוך על שיקוליו של מי שהיה שותף אז, גם אם חלפו 21 שנים.

ושר שמכנה את גיבורי נצרים "קוץ", בעצמו הוא קוץ בגופה הדואב של חלקת ישראל הקטנה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת רפאל איתן.

חבר הכנסת יוסף עזרן – איננו. אנחנו עוברים לנואם הבא – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, גם כן באותו נושא. אחרון הנואמים – חבר הכנסת בנימין טמקין. בבקשה, אדוני.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, שר החוץ, חברי הכנסת, העימות שהיה בעזה ביום שישי שעבר בא להפגין שיש שני מחנות בתוך הרחוב הפלשתיני: המחנה הפרגמטי הריאליסט בראשות הרשות הפלשתינית בהנהגת יאסר ערפאת וחבריו, שהוא מחנה שמוכן להגיע להסדר שלום עם ישראל, חתם על הסכם אוסלו, על הסכם קהיר, ומקיים אותם. המחנה השני שלא מוכן לפשרות, מתעמת עם המחנה הראשון, מכנה את ערפאת "בוגד" ואת חבריו כבוגדים, כציונים, כמשתפי פעולה עם ישראל, ומתנגד לתהליך השלום.

בדיוק כפי שיש כאן בתוך הכנסת ובחברה הישראלית שני מחנות: המחנה הריאליסטי המתון, הפרגמטי, שהגיע להסדר עם אש"ף, הגיע להסכם שלום עם ירדן ומוכן להגיע להסכם שלום עם העולם הערבי. והמחנה השני, מחנה הסירוב הישראלי, הליכוד ותומכיו, שהם מתנגדים להסכם אוסלו, מתנגדים לפשרה בעניין הגולן ודרום-לבנון, לא מוכנים להמשיך את תהליך השלום.

מיכאל איתן (הליכוד):

על איזו פשרה אתה מדבר?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

פשרה שתביא לנסיגת הכוחות הישראליים מהגולן.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה הפשרה פה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

פשרה שבה אתה מגיע להסכם שלום, זה לא אומר שאתה צריך להמשיך לכבוש שטחים סוריים. כי כיבוש ושלום לא הולכים ביחד. תשכח מזה. כל מי שחולם שסוריה תגיע להסכם של שלום עם ישראל, עם השארת שטחים סוריים בידי ישראל, הוא טועה. רק הסכם שלום שבנוי על נסיגה מלאה תמורת שלום מלא יכול להתקבל על דעת העולם הערבי, על דעת סוריה, וזה ההיגיון הבריא. זה מבוסס גם על החלטות האומות המאוחדות 242 ו-338.

מיכאל איתן (הליכוד):

רבין לא יודע את זה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

רבין יודע את זה ואני חושב שהוא יגיע לזה, הוא רק צריך להכין את דעת הקהל ואתכם שתתפכחו ותבינו כי זה מהלך ההיסטוריה וכי לא יכול להיות שלום המבוסס על כיבושים.

אנחנו היינו בעזה ביום שבת, יום אחד אחרי ההתנגשות האלימה והכאובה שבה נפלו קורבנות ונפצעו אנשים. ועדת המעקב העליונה של הציבור הערבי הכוללת ראשי מועצות מקומיות וראשי עיריות ערבים, חברי כנסת ערבים ומנהיגים ציבוריים מכל הקשת הפוליטית – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

גם סגני שרים?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גם סגני שרים.

מיכאל איתן (הליכוד):

הם חברים בוועדת המעקב?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הם חברים בוועדת המעקב, הם חלק מהציבור הערבי. אי-אפשר להפריד את חברי הכנסת וליד צאדק ונואף מסאלחה מהציבור הערבי, הם בני המיעוט הערבי, הם ערבים לכל דבר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל הם חברי ממשלה בישראל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אבל הם גם שותפים בוועדת המעקב שפועלת כדי לקדם את האינטרסים של הציבור הערבי במדינת ישראל, להעמיק את הדו-קיום היהודי-הערבי וגם לפעול לקידום תהליך השלום באזור.

כאשר הלכנו לשם עשינו שירות טוב הן לעם שלנו העם הפלשתיני, והן למדינה שלנו מדינת ישראל. כי המשך שפיכות הדמים בעזה יביא להתפרצות גלי אלימות גם כלפי מדינת ישראל. מי שחושב שיותר דם פלשתיני הוא דבר טוב למדינת ישראל – טועה, כפי שאני אומר שיותר דם יהודי איננו משרת את האינטרסים הפלשתיניים ואת האינטרסים הערביים. הלכנו כדי לפעול כמתווכים ולהביא להפסקת שפיכות הדמים. ואכן הצלחנו בכך.

יש היום הבנה בין שני הצדדים – אין הסכם כתוב – שהשגנו אותה על-ידי שכנוע כאשר פעלנו בצורה נמרצת כדי להביא אותם לידי הסכמה שלא יהיו התנגשויות ולא שימוש בירי, אבל על חילוקי הדעות אי-אפשר לגשר. קיימים חילוקי דעות בין הרשות הפלשתינית, בתמיכת ההמונים מ"פתח" שרוצים

להמשיך בתהליך השלום ולהגיע לפשרה היסטורית עם מדינת ישראל, המכירים בישראל כעובדה קיימת, רוצים להפסיק כל פעילות אלימה נגד ישראל ורוצים לשמור על הסכם השלום, ובין המחנה האחר.

אנחנו נמשיך במאמצים שהתחלנו בהם. ביום שישי נהיה שם שוב כדי להמשיך במעשה התיווך, כי אנחנו מקובלים שם על שני הצדדים.

אני חושב שרוב הציבור הערבי ידוע כתומך בהסכמי השלום, בהסכם אוסלו, בהסכם וושינגטון ובהסכם קהיר. אנחנו לא מתכחשים לעמדות שלנו, אנחנו לא מסתירים את התמיכה שלנו בקו הליברלי, הפרגמטי הריאליסטי. אבל יש בתוך הציבור הערבי במדינת ישראל מגוון של הקשת הפוליטית, לרבות נציגי התנועה האסלאמית, והם שותפים למאמצים הללו. זה מאמץ שצריך להשקיע אותו כדי להביא לרגיעה. זו רגיעה שטובה לפלשתינים, טובה לישראל, טובה להמשך תהליך השלום.

אדוני היושב-ראש, הייתי בעזה וראיתי שהיא שוקעת בים של בוך, של מי שופכין, של רעב, של עוני, של שנאה ושל דם. זה מצב שהרשות הפלשתינית ירשה אותו מהכיבוש הישראלי. למדינות התורמות יש חלק גדול באחריות כלפי מה שקורה שם. הן הבטיחו סיוע, והוא לא הגיע. רק כעשירית מ-440 מיליון דולר שהובטחו עד סוף השנה הזאת הועברה לרשות הפלשתינית ולמוסדות פלשתיניים שונים. הרשות הפלשתינית, בכליה ובאמצעה הדלים, לא יכולה להתמודד היום עם הכספים שמגיעים מחלק מן העולם הערבי, מאירן וממוסדות מוסלמיים בארצות-הברית אל ה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי". לכן, כאשר יש יותר מצוקה כלכלית ובעיה חברתית, סוציו-אקונומית, ואנשים רעבים ללחם, פונים ל"חמאס" ול"ג'יהאד האסלאמי".

יש כאן אינטרס ישראלי מובהק, אינטרס של מחנה השלום כולו במזרח התיכון, לחזק את הרשות הפלשתינית ולדרבן את המדינות התורמות כדי לסייע. גם מדינת ישראל צריכה לסייע על-ידי החזרת אותם כספים שנוכו משכר הפועלים הפלשתינים במשך 26 שנות כיבוש. יש סכומי כסף גדולים שישראל חייבת אותם לפלשתינים, וצריך להחזיר את הכספים הללו.

מיכאל איתן (הליכוד):

כמה היא חייבת?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

כ-3 מיליארדי דולר לפי החישובים הפלשתיניים; אני לא יודע אילו חישובים עשתה מדינת ישראל. בכל זאת צריך לשבת ולהתדיין באילו סכומים מדובר, אני לא קובע סכומים. אם מגיע להם סכום מסוים, צריך להחזיר להם את הסכום הזה כעת, כאשר הם במצוקה. לדעתי, הפלשתינים בעזה רעבים היום ללחם, ובן-משפחה או הורה שלא מוצא לחם בבית שלו יכול למצוא כתובת אחרת שתמשוך ותגרה אותו כדי שיוכל להביא לחם לילדים שלו ומשכורת בשבילו והוא הולך ומתגייס.

מיכאל איתן (הליכוד):

ל"חמאס" יש כסף?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

ל"חמאס" יש כסף, והוא בא ממקורות ערביים ובין-לאומיים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אז שייתן להם לאכול.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת איתן, הערתי לך כבר פעמיים וזמנו של חבר הכנסת דראושה כבר תם. אני מבקש ממך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הרשות הפלשתינית היא המוסד שצריך לסייע לפיתוח הכלכלה הפלשתינית, לבניית התשתית ולסיוע לאנשים רעבים, ולא ארגונים כאלה ואחרים שהם ארגוני סירוב והם לא מסכימים עם תהליך השלום.

אנחנו חושבים שמדינת ישראל יכולה להרשות לעצמה להיות יותר נדיבה גם במעברים, בכניסה וביציאה של סחורות. שמעתי תלונות רבות מסוחרים יהודים וערבים במדינת ישראל.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אני מבקש לסיים.

מיכאל איתן (הליכוד):

תן לו לדבר.

היו"ר ר' אדרי:

סלח לי, גם על זה אתה רוצה להחליט, אדוני? אתה עוד לא ממונה על כך.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה מעניין.

היו"ר ר' אדרי:

בסדר, אבל זמנו תם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

כאשר הם מנסים להעביר סחורות הם נתקלים בקשיים ביורוקרטיים גדולים. במחסום ארז – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל אם משלמים שוחד לאנשים הנכונים אז אין מחסומים. אתה יודע את זה יפה מאוד.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, חבר הכנסת מיכאל איתן, אתה לא לבד כאן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

יש קשיים רבים במעבר הסחורות.

אדוני שר החוץ, אני רוצה לומר לך במלוא הכנות – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש לסיים, כבר עברת בשלוש דקות על זמנך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני גומר, זו פנייה אחרונה לשר.

העיכוב בקידום תהליך השלום וביישום הסכמי קהיר ואוסלו מצד ישראל, מניעה מהפלשתינים לבחור את מוסדותיהם ואת המועצה הפלשתינית, זה דבר שמחליש את הרשות הפלשתינית וגורם לזלזול בערפאת וברשות הפלשתינית. צריך להיות אינטרס ישראלי מובהק לחזק את הרשות הפלשתינית. צריך להמשיך את תהליך השלום, לפנות את נצרים – פינוי נצרים גם כן מחזק את הרשות הפלשתינית – לעשות עוד כמה צעדים חיוביים מעשיים, ולא רק להצהיר הצהרות שלא יכולות לסייע לרשות הזאת.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

חבר הכנסת בני טמקין, אחרון הנואמים. אחריו ישיב שר החוץ לכל הנואמים.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר החוץ, כנסת נכבדה, שמענו לפחות שני אנשים רציניים. שמעתי איש רציני, חבר הכנסת מיקי איתן. שאלתי אותך שאלה פשוטה: מה האלטרנטיבה? מה אתה מציע? תאמר, אתה רוצה לחזור ולשלוט על כמיליון פלשתינים ברצועת-עזה, שהולכים ומתרבים מבחינה מספרית, שליטה שיוצרת חיכוך ושנאה מתמידים, אותה שנאה שאחר כך אתה מתלונן עליה, או שאתה לא מציע את זה?

שמעתי כאן איש רציני שני, רמטכ"ל לבנון, שמדבר אתנו על מחדלים, על עמידה איתנה, על להמשיך, למגר ולנצח; יוצר שליטת ה"חיזבאללה" בדרום-לבנון, החליף שם את אש"ף ב"חיזבאללה", גיבור גדול, חכם גדול, ומובן שזה לא עלה בפגיעות בנפש, לא עלה לנו באנשים... אנשים רציניים אלה.

אני רוצה להגיד לך מה אומר איש רציני. איש רציני, קודם כול אומר לאן הוא רוצה להגיע. אני רוצה להגיע לכך שמדינת ישראל תיפרד מהשליטה על עם אחר שמובילה בהכרח לשנאה יותר גדולה, ליותר פגיעות, ליותר טרוריות, ליותר שליטה וליותר נאומים פטריסטיים של אנשים שלא פותרים דבר ולא מציעים תקווה. זה כל העניין. בשביל להיפרד מהעם הפלשתיני בשלום ובכבוד, צריך לנהל את המשא-ומתן עם אותם אנשים שמסכימים לנהל אתך את המשא-ומתן על שלום. והם האויב שלך. כל עוד אין הסכם שלום, הם האויב שלך ואתה האויב שלהם, וזה לא פלא שיש חיכוך ויש בעיה.

יש שם אנשים שלא מוכנים לשלום, שונאים את השלום, ויש אנשים אצלו שלא מוכנים לשלם את מחיר השלום. המחיר של השלום, המחיר של ההפרדות הוא ויתור טריטוריאלי, וכל האנשים בישראל יודעים שהפתרון היחיד זה שלום שיש אתו גבול. גבול, לזה אנחנו חותרים – לגבול. למה אתם חותרים, אנשים רציניים? תגידו פעם אחת. אל תגידו מה הממשלה עושה לא נכון וכל הבעיות והסיכונים. מה, אמרנו שאין בעיות? אמרנו שאין סיכונים? אמרנו שאין "חמאס"? אלה אנשים רציניים שמדברים אתנו.

אומר חבר הכנסת מיקי איתן – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

מיכאל איתן.

בנימין טמקין (מרצ):

מיכאל איתן. אני מרשה לך לקרוא לי בני.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה עדיין לא מקנה לך אפשרות לקרוא לי מיקי.

היו"ר ר' אדרי:

אני שמח על החברות הזאת ביניכם.

בנימין טמקין (מרצ):

עד עכשיו קראתי לך מיקי ולא התלוננת.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה אמרת שאני אדם רציני.

בנימין טמקין (מרצ):

אומר חבר הכנסת מיכאל איתן: הממשלה הזאת מצחיקה, יש לה דילמה. הנה ראש הממשלה אומר כך על נצרים ולשר החוץ יש ניואנס אחר על נצרים. יש דילמה אמיתית. אני מוכרח לומר, גם לי יש דילמה אמיתית. הלכו אנשים ושמו את המקום הזה איפה ששמו בשביל ליצור מצב בלתי אפשרי של החזרת שטחים ושל פשרה עם הפלשתינים. כאשר הם עשו את זה, הם לא התחשבו בפגיעות שיכולות להיות אחר כך, והיום אנחנו משלמים את המחיר הזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

שמעון פרס היה אז ראש הממשלה ורבין שר הביטחון.

בנימין טמקין (מרצ):

לא אכפת לי. חבר הכנסת מיכאל איתן, אני מבקש ממך, תעזוב אותי.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אני חושב שאתה מגזים. עוד לא היה נואם שלא הפרעת לו שלוש-ארבע פעמים. עם כל הסבלנות שלי, אתה לא מאפשר לי לנהל את הישיבה.

מיכאל איתן (הליכוד):

תנהל את הישיבה בקבלנות עם כנסת ריקה. יבושם לך.

היו"ר ר' אדרי:

אתה לא יכול להעיר הערה על כל משפט, עם כל הכבוד לך.

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא פונה אלי אישית.

היו"ר ר' אדרי:

הקשיבו לך כולם, אדוני; אנא ממך.

בנימין טמקין (מרצ):

אני לא פונה אליך, אני מדבר עליך. אני הולך להגיד דבר רציני. תעזוב אותי עכשיו. אני לא מדבר עכשיו לא עליך ולא אתך.

היו"ר ר' אדרי:

הוויכוח הוא לא ביניכם.

בנימין טמקין (מרצ):

מאה אחוז. יש באמת דילמה אמיתית שיצרו אותה אותם אנשים, לא רק בנצרים, שפרסו כך את ההתנחלויות על מנת ליצור בעיות בעתיד, והיום אנחנו משלמים את המחיר על העניין הזה.

קראו לי חברי מ"שלום עכשיו" לנאום בסוף השבוע בהפגנה בעד "פינוי נצרים עכשיו". אני התלבטתי קשות. החלטתי שאני לא מוכן להצטרף ברגע זה לקריאה פומבית בנושא הזה מכיוון שאני חושב, כפי שאמר חבר הכנסת נסים זוילי, שצריך להמשיך את המשא-ומתן, צריך לקיים את תנאי ההסכם, צריך לעמוד בו, כיוון שבעיתוי כזה יש באמת בעיה של פרשנות אפשרית לגבי הנושא של נצרים, פרשנות של חולשה וכדומה.

אבל אני רוצה לפנות מפה בקריאה לתושבי נצרים, שישחררו אותנו, מיוזמתם, שישחררו את חיילי צה"ל, מיוזמתם. אותם אנשים שהלכו לשם למעשה שהוא כולו לא התיישבותי ולא שום דבר אחר אלא פרובוקציה פוליטית לשמה, על מנת ליצור בעיות במשא-ומתן, אני פונה אליהם לשחרר אותנו, לשחרר את מדינת ישראל, לשחרר את ממשלת ישראל, מהצורך הזה, הצורך המיותר הזה, הנוראי הזה, לעמוד על הגנתם ולשלם על זה מחיר, מחיר כבד.

אני רוצה לומר עוד דבר אחד. כמי שהפגין בזמנו, אז היה המערך בשלטון, ועלי אי-אפשר להגיד שום דבר, כי אני הייתי נגד כל ההתנחלויות מן ההתחלה, אחת אחת, ובחיים שלי לא הצבעתי עבור מפלגה שצידדה בהתנחלויות.

חנן פורת (מפד"ל):

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת פורת, תשמע אותי טוב. אני עמדתי עם עשרה מפגינים אל מול ימית, אל מול שדות המוקמת, ואמרתי שם: זה מיותר, זה מזיק, נצטרך לפנות את כולם למען שלום. אני אומר לך אותו דבר לגבי נצרים. חבל על כל טיפה של דם, חבל על כל פגיעה. אני פונה לאזרחים שם – הם לא יישארו שם, הם יודעים שהם לא יישארו שם – אנא שחררו אותנו מהצורך הזה, שחררו אותנו מדילמה קשה זאת, שחררו אותנו מהצורך לוותר ל"חמאס".

אני רוצה לתת עוד עצה לחבר הכנסת מיקי איתן ולאחרים.

מיכאל איתן (הליכוד):

מיכאל איתן.

בנימין טמקין (מרצ):

למיכאל איתן ולאחרים, כשהם מציעים לנו שלא לתת פרס ל"חמאס" בנושא נצרים. אני מציע לך שלא לתת את הפרס הגדול ביותר שאנשי ה"חמאס" ואנשי "הג'יהאד האסלאמי" מצפים לו מאתנו. אל תקרא לנו להפסיק את תהליך השלום. זה התהליך היחיד שנותן תקווה. איש רציני אומר לך את זה, כי איש לא רציני אין לו אלטרנטיבה, אין לו תקווה, והוא מוביל את עמו רק לקטסטרופות נוספות, ליותר שנאה ויותר מלחמות. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת בנימין טמקין. אני מבקש מאדוני שר החוץ להשיב למציעים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אנשי נצרים צריכים להציל את הממשלה שאין לה אומץ לחסוך דם יהודי.

בנימין טמקין (מרצ):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת טמקין, רק עכשיו סיימת לדבר. שר החוץ לא הפריע לאיש, הוא הקשיב לכולם. אני מבקש באותה מידה גם להקשיב לתשובה של שר החוץ. אודה לכם אם תואילו להיענות לבקשה הזאת.

שר החוץ ש' פרס:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בדרך כלל אני מסכים עם חלק גדול מהדברים שאמרו חבר הכנסת נסים זוליו וחבר הכנסת בנימין טמקין, ואני לא רוצה לחזור על הנימוקים שלהם.

אני רק רוצה להבהיר שתיים-שלוש נקודות בעניין נצרים. בניגוד למה שהיה בנאות-סיני, בניגוד לאלה שפינו את היישובים שם, אני עומד על שני עקרונות: לא נפנה שום יישוב כתוצאה מההסכם עם אש"ף או כתוצאה מלחץ של ה"חמאס", לא זה ולא זה. אבל, זה לא אומר שלנו אסור לשקול מה טוב ומה רע לישראל. על כן עמדתי יחד עם ראש הממשלה והתנגדתי, בניגוד למה שעשה הליכוד. הלוא הליכוד פינה יישובים כתוצאה מההסכם עם המצרים. לנו אין שום חובה כזאת לפנות, וגם היום אין שום חובה להיכנע ל"חמאס". זה לא אומר שאנחנו לא צריכים לשאול את עצמנו שאלות אמיתיות מה עושים עם כספי הביטחון, מה עושים לגבי הצבא, מה טוב לישראל ומה רע לישראל.

פה לא מדובר על המתנחלים. הם יכולים להיות אנשים מצוינים. גם אם הם אנשים מצוינים, זה לא מצדיק של 26 מיליון שקל בראשית השנה, וכל שנה מיליוני שקלים כדי לשמור על כביש וכדומה. לפי דעתי, זו הבעיה היחידה והאמיתית שעומדת. אנחנו לא מחויבים לאש"ף ואנחנו לא צריכים להתכופף מול ה"חמאס". אבל, לעצמנו, כמו שדנים על התעשייה האווירית, כמו שדנים על רפא"ל וכמו שדנים על כל הוצאה ביטחונית אחרת, דנים על האפקטיביות של הוצאות כספי העם.

שנית, אחד המתווכחים כאן אמר, שאנחנו לוקחים מכספי משלמי המסים ועשה תיאוריות משל כחרס הנשבר. הפלשתינים, בהסכם אתנו, זכאים לקבל את המע"מ, מס ערך מוסף, זכאים לקבל את מס ההכנסה והמכס המגיעים להם, והדבר הזה משולם דרכנו. צריך להחזיר להם, ואנחנו מחזירים להם את זה. מה כל הסיפורים כאן שלוקחים מכספי משלם המסים הישראלי? לא לוקחים שום דבר. מגיע לפלשתינים את אשר מגיע, ועלינו להחזיר, להחזיר במלואו, להחזיר בכבוד ולהחזיר בזמן. לא עושים בזה שום טובות. כמובן, אנחנו צריכים לשאול את עצמנו מה הגיוני ומה לא הגיוני.

אני רוצה להגיד, מתחוללת עכשיו סערה בקרב התושבים הפלשתינים בארץ-ישראל, ברצועת-עזה. שם ההכרעה היא לא למען ישראל או נגד ישראל. ההכרעה היא למען העם הפלשתיני או נגדו. שם עומד למבחן העם הפלשתיני, האם הוא יוכל להקים מרות מרכזית אחת כדי לנהל את חייו, ואל לנו לתת לזה פירוש אחר, אל לנו ליצור את הרושם כאילו שם מנהלים ויכוח על גורלה של ישראל, לא.

אחד המתווכחים שאל כאן על עולש, על בית-אשל. איזה מין השוואה זו? עולש ובית-אשל הם בשטחה הריבוני של מדינת ישראל. עזה איננה חלק משטחה הריבוני של מדינת ישראל, לפי הסכם קמפ-דייוויד. בהסכם הזה התחייב הליכוד שלא לספח לא את רצועת-עזה ולא את יהודה ושומרון. איזו השוואה זאת?

חנן פורת (מפד"ל):

מה עם הסכם הקבע?

שר החוץ ש' פרס:

כשנגיע להסכם הקבע אז נדון. היום אין הסכם קבע, יש קביעה שלא מספחים את רצועת-עזה. אני אומר שגם בלי זה לא הייתי מציע לעשות את זה.

היו תקופות שעזה לא היתה חלק ממדינת ישראל, ותודה לאל מדינת ישראל היתה בטוחה וחזקה. אחרי מבצע קדש, ב-1957, אחרי שעזבנו את רצועת-עזה, עד 1967, כמעט שלא היה מקרה אחד של טרור, אף שלא היינו ברצועת-עזה, אף שלא שלטנו שם, אף שלא ניהלנו את המשק שלה, אף שלא פיקחנו על המעברים בעזה ואף שלא עשינו סגר על עזה. היה שקט גמור.

מה שקרה מאז זה שמספר התושבים בעזה הוכפל, הצפיפות גדלה, העוני גדל, בעיות לא נפתרו. ואם נחכה עוד 15 שנים, המספר יוכפל שוב ולא יהיה פתרון. אי-אפשר לזרות חול בעיניים, על-ידי עקיצות וכל מיני דברים שטותיים.

על כן, מה שאנחנו עושים זה הדבר הנכון, הוא כרוך בכאב, בהכרעות, בסיכונים, אבל זו הדרך הנכונה.

אדוני היושב-ראש, אני מציע להעביר את הנושא הזה לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר החוץ, על תשובתך למציעים. יש הצעות אחרות שחברים הגישו, להצעתו של שר החוץ. חבר הכנסת דוד מגן מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת האשם מחאמיד.

אני מודה לך, אדוני שר החוץ. אני מבין שאתה פורש. אנחנו נמשיך ונצביע.

בבקשה, אדוני חבר הכנסת דוד מגן.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ידידי בני טמקין הפליג וחזר למלחמת "שלום הגליל". רציתי להזכיר לו, שאם היום היתה מכהנת אופוזיציה בלתי אחראית, כי אז על אירועי יום השישי בעזה, על רקע המלחמה בין הכנופיה של ה"חמאס" לבין הכנופיה של ערפאת, היינו צריכים לבקש ועדת חקירה. בדיוק אותו דין.

ואם צריך להזכיר לשר החוץ, שיצא עכשיו לעיסוקים אחרים, כי בתקופת כהונת הממשלה הנוכחית, עוד בטרם החתימה על הסכמי אוסלו, כאשר שר החוץ מר פרס נשאל מדוע אין מפנים את עזה, הוא הסביר בין היתר ואמר, כי אם נפנה את עזה יעשו שם מעשי רצח וטבח בין הערבים בינם לבין עצמם.

התחלת בסקירה היסטורית, ואני רוצה להזכיר בכאב, כי מי שטיפחה את הכנופיה הנקראת "חמאס" היתה מערכת הביטחון בראשות מר רבין כשר הביטחון, ומי שמטפחת היום כנופיה אחרת, בראשות ערפאת, זו הממשלה הנוכחית. אתם לא משוחררים מהאחריות המוסרית לטבח הנוראי המתבצע שם, והלוואי שלא יתפתח, אבל אני מאוד סקפטי.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת דוד מגן.

חבר הכנסת מיכאל איתן מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת נסים זוילי. בבקשה, אדוני.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הצעתי באה בעקבות התמיכה שנותן חבר הכנסת זוילי, מזכ"ל מפלגת העבודה, לחברי כנסת ישראלים כשהם הולכים לתווך ולפשר בין אויבי ישראל.

נניח שאש"ף, על-פי שיטתו, הוא אויב שהסכים להפסקת אש, שמוכן ללכת על דרך המשא-ומתן, בינתיים. אבל ה"חמאס", שבאופן פעיל מודיע שהוא מאמן אנשים לחסל, עומד מאחורי פעולות טרור, משבח את הפיגועים ואת שפך הדם היהודי, אליו הולכים ערביי ישראל, שצריכים להיות נאמנים למדינה, לכל תושביה – הם עוזרים לו ואומרים: אנחנו רוצים לעזור לגוף הזה, לסייע לו. האם ייתכן דבר כזה? ואנחנו במדינת ישראל, עומדים כאן בכנסת ישראל ועוד משבחים אותם על זה. העניין הזה פשוט לא ייאמן.

אנחנו צריכים לתבוע מהם את המינימום שבמינימום, להילחם ולהיאבק בטרוריסטים האלה ולא לתת להם חופש פעולה. אני לא ראיתי פעם אחת שהם יצאו וגינו – – –

קריאות:

היו"ר ר' אדרי:

נתתי לו דקה, והוא מסיים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מסיים.

קריאה:

היו"ר ר' אדרי:

יש לפני שעון, זה לא שלוש דקות, אדוני. כשצריך, אתה יודע שאני מעיר לכל אחד.

מיכאל איתן (הליכוד):

לכן אני מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת זוילי, אולי בכך תהיה איזו התפכחות ופעם אחת יקראו לסדר גם את אזרחי ישראל הערבים לשמור על נאמנות למדינה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת מיכאל איתן.

אני מזמין את חבר הכנסת אבנר חי שאקי, שמבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת דראושה. בבקשה, אדוני.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מה שקרה ליד נצרים זהו רצח נתעב על-ידי אנשי ה"חמאס", ו"הג'יהאד האסלאמי". מה שמזעזע הוא כי המשטרה הפלשתינית לא עשתה דבר כדי למנוע זאת.

אני פונה לחברי כאן, גם לחבר הכנסת טמקין, גם לחבר הכנסת זוילי וגם לחבר הכנסת דראושה ושואל: איך אפשר שלא לדרוש מערפאת לקיים את המינימום שהוא קיבל על עצמו? הוא קיבל על עצמו לבטל את האמנה הגזענית, ולא עשה זאת; הוא קיבל על עצמו לגנות את הטרור הרצחני, וגם זאת לא עשה; והוא צריך היה לפרק את נשקם של אנשי ה"חמאס".

אני רוצה לפנות אליך, ידידי חבר הכנסת דראושה, ולומר לך זאת: ה"חמאס" הוא לא רק ארגון טרור, אלא הוא מכריז שהוא שונא את היהודים כיהודים. הוא קובע שמבחינה דתית אסלאמית יש להשמיד את ישראל. הוא מבצע זאת. כל איש מהם שנתפס מכריז שהוא שונא מובהק וטוטלי של עם ישראל, מדינת ישראל וכו'. למה אתם לא קמים לגנות אותו וללחום בו עד הסוף? אלה שטוענים שהם שוחרי שלום, אדרבה ואדרבה, ביודעכם – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

רק עוד מלה אחת לסיום. ה"חמאס" מכריז שהוא רוצה בהשמדת ישראל. איך אפשר לראות אותו כמועמד פוטנציאלי לאיזה משא-ומתן, לבחירות וכו' וכו'? זו תדהמה. אין לי תשובה על השאלות הללו. הלוואי שהייתי שומע תשובות על השאלות הללו.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת אבנר חי שאקי.

אנחנו עוברים להצבעה. אני מבקש מהמציעים – חבר הכנסת רחבעם זאבי איננו כאן, גם חבר הכנסת זבולון המר איננו כאן.

מיכאל איתן (הליכוד):

הכול למליאה.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, יש סדר. בינתיים אתה לא מנהל את הישיבה. יש סדר ויש תקנון. אני פועל לפי התקנון. תאמין לי שאני יודע. אני הולך לעשות בדיוק מה שאתה אומר. אני חייב לפעול על-פי התקנון. אני מודה לך, אדוני.

מיכאל איתן (הליכוד):

אם חבר כנסת איננו, הצעתו מועברת למליאה.

היו"ר ר' אדרי:

אבל יש הצעות אחרות. יש הצעה של שר החוץ להעביר את הנושא לוועדה. אני מצווה לשאול את המציעים אם הם מסכימים. זה מה שאני עושה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אם הוא איננו הנושא עובר לדיון במליאה.

היו"ר ר' אדרי:

תאמין לי שאני יודע וגם אתה יודע. תודה לך, אדוני.

אדוני חבר הכנסת מיכאל איתן, האם אדוני מסכים שהנושא יעבור לוועדה?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מבקש דיון במליאה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לך, אדוני.

חבר הכנסת זוילי – איננו; חבר הכנסת רפאל איתן – איננו. האם אדוני חבר הכנסת דראושה מסכים שהנושא יעבור לוועדה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

למליאה.

היו"ר ר' אדרי:

האם אדוני חבר הכנסת בנימין טמקין מסכים שהנושא יעבור לוועדה, על-פי הצעתו של שר החוץ?

בנימין טמקין (מרצ):

למליאה.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אנחנו נצביע. מי בעד ומי נגד? בעד – זה למליאה, נגד – זה לוועדה.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 8

נגד – 1

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

שמונה בעד, אחד נגד, אין נמנעים. הנושא עובר לדיון במליאת הכנסת על-פי הצעת המציעים. אני מודה לכל המציעים וגם לשר החוץ.

ההצעות לסדר-היום של חברי הכנסת רון נחמן ואלי דיין בוטלו.

הצעה לסדר-היום מפגש הגבולות ברזיל-פרגוואי-ארגנטינה – בסיס לפעולות טרור בעולם

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 5324 בנושא: מפגש הגבולות ברזיל-פרגוואי-ארגנטינה – בסיס לפעולות טרור בעולם, מאת חבר הכנסת גדעון שגיא. אדוני חבר הכנסת, בבקשה.

גדעון שגיא (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, יום יום אנו מתמודדים מול ה"חמאס" ו"הג'האד האסלאמי" המבצעים פעולות טרור בתוך הארץ, ומול ה"חיזבאללה" שיחידותיו מנהלות מלחמה נגד יחידותינו וחיילנו בלבנון. ובעוד אנו מתמודדים בארץ מול היחידות של תנועות האסלאם הקיצוני, הולך ומתעצם הרחק מעבר לגבול הארגון אשר מממן תנועות אלה, תומך בהן, ואולי אף מעניק מקלט למחבלים הבורחים אליו.

במוסף שבת של "מעריב", לפני כחודש ימים, פרסמה העיתונאית שרה פרידמן, אשר יצאה לאזור מפגש הגבולות ברזיל-פרגוואי-ארגנטינה, את המתרחש שם הרחק מעינו הפקוחה של החוק. בחקירתה היא חשפה את התשתית הכלכלית והאידיאולוגית של התנועות הפונדמנטליסטיות ואת דרך תמיכתן בתנועות הטרור.

במפגש הגבולות, לצד אזור תיירות נפלא, בנוף פראי ושליו, מתנהל לו עולם אפל של בתי-מסחר ועסקים מפוקפקים. באזור מתגוררות אלפי משפחות ערביות, בעיקר שיעיות, שברחו מלבנון והקימו שם מרכזים דתיים וקהילתיים המשמשים לאיסוף תרומות למימון פעילות ה"חיזבאללה" ול"חינוך" ילדי וחברי הקהילה לקיצוניות אסלאמית ולשנאת היהודים ומדינת ישראל.

ביקור חטוף במרכזים הקהילתיים מהווה סיוט לעין כל יהודי וישראלי. בציורי הקיר נראים חיילי ישראלי יורה על מסגד אל-אקצה וסממני שטנה נוספים, מה שמבהיר את סוג החינוך שזוכה לו דור ההמשך של אותם מחבלים.

חבר הכנסת אבנר שאקי, אני משוכנע שתמצא עניין בנושא; אני מבקש את תשומת לבך.

בשלוש הערים הסמוכות למפגש הגבולות מתגוררים כ-300,000 תושבים, וכ-20% מהם ערבים. באזור זה מתנהלת פעילות רחבת היקף של ברוני הפשע, בעיקר בתחום סחר הסמים המממן טרור עולמי שבסיסיו בלבנון ובאירן. בין הערים פוס דה-איגווסו בברזיל וסיווד דל-אסטה בפרגוואי, פועלים

בסיסי אימונים של טרוריסטים, בעיקר לאנשי ה"חיזבאללה", ולפי המידע שקיבלה הכתבת שרה פרידמן מתבצעות שם עסקות נשק לרוב.

הכתבת מתארת את מסלולי ההברחות שבין פרגוואי וברזיל, שבהם עוברים אלפי מסתננים בלתי חוקיים, בתוכם גם מאות ערבים מלבנון ומהשטחים, הרוכשים זהות מזויפת בעיר אסונסין בפרגוואי ופועלים ללא הפרעה בכל סוגי הפעילות הבלתי חוקית.

חברי הכנסת, חקירה ממשיית לא מתנהלת, ומעולם לא התנהלה, נגד ברוני הפשע, שבעזרת סחר בסמים ובסחורה גנובה או מוברחת מממנים פעולות טרור המכוונות נגד יהודים ונגד מטרות אחרות, לרבות מטרות אמריקניות. רק פעם אחת, לאחר שהוברר שתושב ברזיל העובד בפרגוואי חשוד בביצוע הפיגוע במגדלי התאומים, נאלצו השלטונות המקומיים להיכנע ללחץ חיצוני אמריקני. נוכח זה עולה כמובן השאלה, באיזו מידה יכולה ארצות-הברית להשפיע על הטיפול במחבלים באזור זה, ומדוע אין ישראל ללחוץ על הממשלים בברזיל, ארגנטינה או פרגוואי לפעול באופן נמרץ נגד המחבלים?

מה עוד שיש כנראה רגליים לסברה, שגם הפיגוע המחריד בבית הקהילה היהודית בבואנוס-איירס בוצע על-ידי מחבלים שבאו מאזור זה, ויש להניח שגם פעולות חבלה נוספות תוכננו ובוצעו על-ידי טרוריסטים שבאו מאזור זה וחזרו אל המקום שבו הם מצאו מקלט.

מאז פרסום הכתבה התברר שקיימות מדינות נוספות בדרום-אמריקה שבהן קיימת פעילות התומכת ב"חיזבאללה" וב"חמאס". ויותר מזה, הוכח הקשר בין ה"חמאס" וה"חיזבאללה" והמימון ששתיהן מקבלות מאירן ומארגונים אלה.

אדוני היושב-ראש, ב-11 בנובמבר 1994 פורסם בבואנוס-איירס כי הממשלה הכריזה על מצב חירום ותגביר את אמצעי הביטחון נוכח קבלת ידיעות מודיעיניות על הימצאות של ארגונים פרו-אירניים בגבול פרגוואי-ברזיל.

על-פי אותו פרסום, אותן קבוצות שייכות לתנועה הפרו-אירנית, "חיזבאללה", שלה הם מייחסים את הפיגועים בשגרירות ישראל ובבית הקהילה היהודית בבואנוס-איירס. על-פי אותו מקור, שירותי המודיעין הארגנטיניים המשתפים פעולה בעניין זה עם ה-CIA חוששים מכך שהארגון עדיין מתכנן לפיגועים נוספים בארגנטינה.

סוכנים ארגנטיניים מקומיים העוסקים במעקב אחרי התנועות של האזרחים הלבנונים באזורי הגבול הארגנטיניים הגבירו בימים האחרונים את פעילותם לנוכח החשש מפני גל פיגועים נוסף בעולם ובכלל זה בארגנטינה.

מיותר לציין, חברי הכנסת, שהטרור איננו יודע גבולות והוא מאיים על העולם החופשי בכל אתר. אוליבר רוול, לשעבר סגן ראש ה-FBI, אמר לאחרונה כי ארגוני ה"חמאס" וה"חיזבאללה" מפעילים רשתות סיוע ברחבי ארצות-הברית, ובמסגרתן הם מגייסים ומאמנים מחבלים לפעולות טרור.

חברי הכנסת, היום בשעה 21:00 עומדת רשות השידור לשדר סרט תיעודי ששמו "ג'יהאד באמריקה", סרט ששודר שלשום ברשתות הטלוויזיה בארצות-הברית. סטיבן אמיסון ערך במשך שנתיים תחקיר דוקומנטרי על אודות פעילות האסלאם הקיצוני בארצות-הברית. לקראת שידור הכתבה באמריקה עלה הנושא לכותרות, וכמעט כל בעלי הטורים נדרשו לנושא זה.

פיצוץ מכונית התופת בקומת החניון של מגדלי התאומים בניו-יורק העלתה לתודעת האמריקנים את האיום של הטרור האסלאמי. מטרת מפעילי מכונית התופת היתה למוטט את אחד המגדלים על משנהו. אם היו הטרוריסטים מצליחים, חלילה, במזימתם, היה הפיגוע גורם למותם של כ-50,000 אמריקנים.

אדוני היושב-ראש, בעקבות חקירת הפיצוץ נחשף תא טרור אסלאמי ובאמצעותו נחשפו חלק מיעדיהם של הקיצונים, ובהם פיצוץ פסל החירות, בניין ה-FBI ומרכז יהודי, במטרה לרצוח אישים רבים ובעיקר יהודים.

ההתעוררות האמריקנית היתה טראומטית. נשיא ארצות-הברית הודיע לאחרונה, כי יפעל בכל האמצעים המשפטיים כדי למנוע סיוע חומרי מצד סוכני הארגונים הקיצוניים, המיועד לסיוע לטרור ה"חמאסי" ולפעולה החברתית והפוליטית של תנועה זו.

לצד תהליך השלום, לא הפסיקה מדינת ישראל לרגע להילחם בטרור, אולם רשת הטרור האסלאמי, כפי שאנחנו רואים, הרשת הנפרסת לפנינו, חובקת עולם, וספק אם נעשה כל הדרוש נוכח הסכנה הפוטנציאלית של מפלצת הטרור, המבססת את כוחה על גורמי הפשע ועל יסודות פנאטיות דתיות.

על כן, אדוני היושב-ראש, חזרתי וקראתי מעל במה זו כמה וכמה פעמים להתמודד ולחסל את מקורות המימון של ה"חמאס" מתוך שיתוף פעולה עם כל הגורמים הבין-לאומיים בצפון אמריקה ובדרומה, באירופה ובארץ – כן, מתוך שיתוף פעולה עם הרשות הפלשתינית בעזה וביריחו. אם ה"חמאס" לא יקבל מימון ואם הוא יפסיק לקבל סיוע בנשק מבחוץ, הוא לא יוכל לקיים את מחנות האימונים למחבלים, בארץ ובחוץ-לארץ, ייפסק גיוס המחבלים, ייפסק גיוס האוכלוסייה, ולכן הנושא של קטיעה וחיסול מקורות המימון לתנועה הזאת חייב להיעשות בכל דרך אפשרית והוא חייב לעמוד בראש דאגותיה של מדינת ישראל. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת גדעון שגיא.

ההצעה היא ללא תשובה מאחר ששר החוץ איננו באולם, אבל לחבר הכנסת דוד מגן יש הצעה אחרת. בבקשה, אדוני.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אם אין ממשלה, אז האופוזיציה מתחממת לקראת הבאות והיא מוכנה למלא את התפקיד הזה.

היו"ר ר' אדרי:

אני רוצה להודות לך על ההתנדבות.

גדעון שגיא (העבודה):

אני רק רוצה לציין ששר החוץ ביקש את אישורי להיעדר מהשיבה ונתתי את הסכמתי.

דוד מגן (הליכוד):

אבל מישהו צריך לענות לך, ולא, תצטרך להישאר לעמוד.

אדוני היושב-ראש, חבל שלא הקפדת על מכסת הזמן, אם כי לא צריך לבוא אליך בטענות. אני אומר זאת משום שאם חבר הכנסת גדעון שגיא היה קוטע את נאומו וחוסך את 20 השניות האחרונות, שבהן הוא הכניס את עניין הרשות הפלשתינית, הוא היה מקבל ממני את כל המחמאות. כך אתה מקבל ממני את רוב המחמאות, להוציא הסיפא בנאומך.

אני חושב שהעלית נקודה חשובה מאוד. בראייה טרוריסטית, בעידן המודרני אין שום מקום שהוא רחוק מישראל. לא דרום אמריקה ולא צפון אמריקה ולא האי-סדר המוחלט הקיים בעצם הימים האלה בחבר המדינות, מה שהיה ברית-המועצות, ואם הייתי מוסיף מושג, הייתי אומר שעלול להתפתח שם גם טרור גרעיני, ואין להזכיר גם עכשיו לא את סוריה, לא את עירק ולא את אירן. כל מקום כזה מבחינתנו הוא נורה אדומה, הוא כתובת הרשומה על הקיר, ואני חושב שהדברים החשובים שנאמרו כאן, ראוי שיידונו בוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת דוד מגן.

אני מבין שאדוני מבקש שהנושא יידון במליאה. האם אתה מסכים שהנושא יועבר לוועדה, על-פי הצעתו של חבר הכנסת דוד מגן, שאפשר להגיד שהוא ענה למעשה גם בשם הממשלה. אתה מסכים, אדוני?

גדעון שגיא (העבודה):

אני מעדיף שהדיון יתקיים במליאה.

היו"ר ר' אדרי:

אני חושב שהדיון בוועדה יותר ענייני ויותר רציני. אנחנו נתמוך כולנו בהצעתו של חבר הכנסת מגן. אדוני מסכים?

גדעון שגיא (העבודה):

כן.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני מסכים.

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד ומי נגד?

גדעון שגיא (העבודה):

אדוני היושב-ראש, יש לי הודעה בשם חבר הכנסת דוד מגן, שהוא מוותר על ההצעה שלו.

דוד מגן (הליכוד):

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 6, ללא מתנגדים וללא נמנעים. ההצעה לסדר-היום: מפגש הגבולות ברזיל-פרגוואי-ארגנטינה – בסיס לפעולות טרור בעולם, עוברת לוועדת החוץ והביטחון.

ואנחנו עוברים לנושא הבא: עצמות אדם מקברים עתיקים בישראל הוצגו במוזיאון בגרמניה. חבר הכנסת המציע איננו, הנושא נדחה.

הצעה לסדר-היום בניית מוסדות ציבור ומבני דת בשכונות שועפאט אשר לפני אכלוס

היו"ר ר' אדרי:

ואנחנו עוברים לנושא הבא, הצעה לסדר-היום מס' 5289: בניית מוסדות ציבור ומבני דת בשכונות שועפאט אשר לפני אכלוס, של חבר הכנסת אריה דרעי. אדוני, בבקשה.

אריה דרעי (ש"ס):

היו"ר ר' אדרי:

אני מצטער. ראיתי שחבר הכנסת אלי דיין ביטל, וחשבתי שגם אתה ביטלת.

דוד מגן (הליכוד):

לא, לא.

היו"ר ר' אדרי:

חשבתי שהקואליציה חברה עם האופוזיציה.

דוד מגן (הליכוד):

אבל, אדוני היושב-ראש, אם כבר מסרת את רשות הדיבור לחבר הכנסת דרעי, אני מוכן לשאת את נאומי אחרי חבר הכנסת דרעי.

אריה דרעי (ש"ס):

אני מעריך את זה מאוד.

היו"ר ר' אדרי:

איזו אידיליה היום בכנסת, איזו הבנה.

דוד מגן (הליכוד):

אני כבר הכנתי את עצמי פסיכולוגית לשבת כאן עד חצות. אריה – לא.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת מגן. נכון, הטעות היא שלי ואני – – –

יעקב שפי (העבודה):

בתנאי שחבר הכנסת דרעי יבטיח – – –

דוד מגן (הליכוד):

– – –

היו"ר ר' אדרי:

כרגיל.

אריה דרעי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, קודם כול אני מודה לחבר הכנסת דוד מגן שאפשר לי לדבר לפניו ודחה את זכותו לשלב יותר מאוחר. אני מודה לו על כך.

אני באמת לא אאריך, כי אני חושב שהנושא מדבר בעד עצמו. אני רוצה להעלות על סדר-היום של הכנסת את הנושא של רכס שועפאט. ברוך השם, לאחר הרבה הרבה שנים, המקום הזה, שהיה מיועד לאיצטדיון כדורגל, הפך שכונה. אני רוצה לומר כמה דברים בעניין זה. אומנם אין פה הרבה חברי כנסת, אבל נמצא פה סגן שר השיכון והבינוי, וכדאי שיביא את זה להנהלת המשרד.

כמי שהיה שותף מתחילת העניין בפרויקט שועפאט, אני יודע שהיו הרבה חששות. כשנותנים פרויקט כזה לעמותות, השאלה אם פרויקט כזה יצליח, כיוון שעד אז, הניסיון של משרד השיכון עם עמותות בכל הארץ לא הצליח כל כך. אני רוצה לומר שאפשר להתגאות בפרויקט הזה, פרויקט שמשרד השיכון, על-פי הגרלה, הוציא אותו לעמותות, ועוד לפני הזמן – יש שם פרדוקס גדול מאוד – משרד השיכון הכריח, ולדעתי שלא ביושר ולא על-פי מינהל תקין, את העמותות לקחת את חברת "מוריה", חברה ממשלתית, כחברה שתעשה את הפיתוח.

אדוני יושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה, חבר הכנסת דוד מגן, בדוח מבקר המדינה מס' 42 מבקרת המדינה מבקרת את החברות המפתחות "ערים" ו"שיכון ופיתוח" של משרד השיכון ומינהל מקרקעי ישראל – היום שתיהן במשרד אחד, שר השיכון אחראי לשתייהן – והיא אומרת שבהחלטה מינהלית שרירותית כופים הקצאת קרקע ונותנים את זה לחברות, ללא שום מכרז. מי שיודע איך עובדות החברות האלה, לצערי הרב, יודע שהן פשוט מאוד מחליטות על דמי עלות, לוקחות דמי תקורה, וכדי – – –

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

על איזה דוח אתה מדבר?

אריה דרעי (ש"ס):

אני מדבר על דוח מבקר המדינה משנת 1992. שמעתי שחברת "ערים" השתפרה בזמן האחרון, אבל אני רוצה לדבר היום על חברת "מוריה", שמנהלת היום את הפרויקט בשועפאט והיתה אמורה לפקח על העמותות ולדאוג שהפיתוח ייעשה, ולא יקרה שייעשה פיתוח ולא יבנו את הדירות, ואני הבנתי גם שתפקידה לדאוג למבני ציבור. זה תפקידה של חברת פיתוח, לדאוג ששכונה תיושם.

קרה מקרה, ולפי דעתי קרה פה דבר נורא. העמותות נרתמו למשימה ועשו עבודת קודש, ופה הממשלה אולי היתה צריכה ללמוד איך מוכרים דירות בזול. בירושלים דירה של שלושה חדרים, בשטח של 80 מ"ר, עולה היום 150,000 דולר במקומות זולים. בשועפאט מכרו דירות, אומנם לא כל העמותות במחיר אחד – אני מדבר בעיקר על העמותות הגדולות – דירות של שלושה חדרים, בבניית אבן, בשטח של 90 עד 100 מ"ר, בסטנדרט די גבוה, ב-90,000 דולר, ב-85,000 דולר וב-95,000 דולר. מכרו דירות של ארבעה חדרים ב-120,000 דולר, ודירות של חמישה חדרים מכרו ב-144,000 דולר. זה רק מראה שכאשר באמת רוצים לעבוד, ללא עשרה מתווכים באמצע, זה אפשרי. והממשלה יכולה להמשיך ולהוזיל כל מיני דברים, אבל לצערי זה לא מגיע למשתכן.

דווקא המודל הזה של עמותות, שעובדות ללא מטרות רווח ועומדות תחת פיקוח ציבורי של הבוחרים שלהן, כשעומדים בראש רבנים – זה היה המודל הטוב ביותר. הן עזרו למשפחות. מי שקנה דירה בשועפאט ב-90,000 דולר, היום הדירה שלו שווה 150,000-170,000 דולר, וממש בתקופה קצרה הם הרוויחו עשרות אלפי דולרים, ומשפחות מצאו פתרון למצוקה שהיתה להן.

אבל, לצערי, חברת "מוריה", שלקחה מכל דירה סכום די גדול, אנחנו יודעים שקבלן הפיתוח שהיא לקחה – הרי חברת "מוריה" עצמה לא מפתחת, היא לוקחת קבלנים, ואני לא אגיד את שם אותן קבלן, שעושה את הפיקוח עבור "מוריה", בא לעמותות ואמר: אני לא מבין, הרי אתם כוח פוליטי, יש לכם חבר כנסת, תלכו אליו שישפיע על משרד השיכון שיוריד את חברת "מוריה". שאלו אותו: למה? הוא אמר: תראו, חברת "מוריה" לוקחת מכם 16,000 שקל לכל דירה לפיתוח. לי היא נותנת 10,000 שקל. 6,000 שקל היא לוקחת לעצמה כדמי תקורה. זה כדי שיהיו פלאפונים, מכונות, וכדי שיהיה אפשר לשלם למנהל הפרויקט 5 מיליון שקל על ניהול הפרויקט הזה. הוא אמר: תורידו את חברת "מוריה" ממני. אני אתן לכם את זה ב-8,000 שקל לדירה, 8 שקלים למ"ר. המשתכנים היו יכולים להרוויח 50% אצל אותו קבלן. זה רק לתשומת לבכם. היה אפשר להוזיל כל דירה עוד בכמה אלפי דולרים.

חושבים שחברה ציבורית תנהל את הפרויקט, אבל בואו נראה מה היא הצליחה לעשות. בפסח, בעזרת השם, בעוד חודשיים-שלושה חודשים, רוב הדירות של העמותות הגדולות כבר יהיו מוכנות לאכלוס. מדובר שם על 2,200 דירות, ורוב הדירות מוכנות לאכלוס, אבל אי-אפשר להיכנס לדירות. אתה יודע למה, אדוני סגן שר השיכון? אין פיתוח, אין חשמל, אין חיבור תשתיות. חברת "מוריה", שגבתה את כל הכסף מראש, וזה היה התנאי שלה, לא דאגה לפיתוח. הדירות יעמדו ריקות, ואין פיתוח. זו בעיה אחת.

בעיה שנייה. לצערי הרב, 2,200 משפחות, שרובן ככולן משפחות ברוכות ילדים – הרי צריך קצת שכל, איך ייכנסו אותן 2,200 משפחות? הם צריכים בתי-ספר? יודעים שזו שכונה חרדית, ודרושים בתי-ספר לבנים, בתי-ספר לבנות. ברוך השם, בכל משפחה שם יש ארבעה-חמישה ילדים וזאת לא משפחה ברוכה ילדים. נכנסים זוגות צעירים עם חמישה-שישה ילדים. אין גן-ילדים אחד, גן-ילדים אחד אין.

בבירורים שקיימתי אתמול עם עיריית ירושלים – דיברתי עם מנהל האגף לחינוך חרדי – הסתבר שבמקום 42 גני-ילדים, על-פי הפרוגרמה לפי מספר הנפשות, אישרו להם חמישה גני-ילדים שעוד לא בנו אותם. עדיין לא אישרו בית-ספר אחד, לא לבנים ולא לבנות. אין בית-כנסת אחד, אין מקווה טהרה אחד ל-2,200 נשים שצריכות טבול שם. לאן ילכו הנשים הללו? לאן ילכו ברגל בערב שבת, לרמות? אנשים לא יוכלו להישאר בשבת בבית כשאשה צריכה לטבול בליל שבת? וכל יום, לאן ילכו לטבול?

מאות נשים יצטרכו לנסוע כל יום או כל שבוע לרמות? לאן ייסעו? איך אפשר לתכנן שכונה בצורה כזו? על מי מוטל הדבר, על חברת הפיתוח, על משרד השיכון?

אני יודע את התשובה, אני מנחש מה יענה סגן שר הבינוי והשיכון: סדר עדיפויות, אין די תקציבים, לגבי מבני חינוך תפנה לשר החינוך, לגבי בתי-כנסת יש ועדה בין-משרדית, שיש לה תקציב של 30 מיליון שקל.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דרעי, זמנך תם כבר לפני שתי דקות.

אריה דרעי (ש"ס):

אני מודה ליושבת-ראש. אני אשתדל לסיים. אני רק חושב שחברי כנסת שמחכים שש ושבע שעות בשעות מאוחרות כאלה, מגיע להם איזה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דרעי, אני עובדת לפי התקנון, אני צמודה אליו. כבר נתתי לך שתי דקות נוספות. תרצה עוד דקה-שתיים, אני אתן לך, אבל בכל זאת צריך כבר לסכם.

אריה דרעי (ש"ס):

אני אסיים, אני אסכם.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אני מעביר לך חלק מהזמן שלי.

אריה דרעי (ש"ס):

לא, לא.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה לא יכול להעביר. מי שמנהל את הישיבה זו אני, עם כל הכבוד, אדוני סגן השר, ואני עובדת לפי התקנון.

אריה דרעי (ש"ס):

את צודקת. אני מסיים, גברתי היושבת-ראש.

אני חוזר לדברי. אין שם שום מבני ציבור. אני בטוח שכאשר השכונה תתאכלס, משרד השיכון יצא בקול צהלה גדולה: הנה עוד 2,200 משפחות נכנסו לדירות. ובצדק הם יכולים להתגאות בפרויקט הזה, ואני חושב שבפרויקט החדש, מזור, העיר החדרית, צריכים ללכת באותו כיוון – לעמותות גדולות, ואני בטוח שזה יצליח. אבל איזו תשובה ייתנו ל-2,200 המשפחות? נכון שכבר עברנו את הזמן, אבל עדיין אפשר לתקן, אפשר להיכנס לתוכנית מינימלית: כמה בתי-כנסת, מקווה טהרה אחד, כמה בתי-ספר, כמה גני-ילדים, ולא – תהיה קטסטרופה. 2,200 משפחות, ששילמו במיטב כספן, ייכנסו לדירות ולא יהיה להן מוסד ציבורי אחד בכל השכונה הזו.

לכן אני מבקש שהנושא הזה יידון בוועדת – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה לא יכול לבקש דיון בוועדה. אתה יכול לבקש רק דיון במליאה.

אריה דרעי (ש"ס):

בסדר, במליאה.

היו"ר א' סלמוביץ:

סגן השר יכול להציע דיון בוועדה.

תודה רבה לחבר הכנסת אריה דרעי. אני מזמינה את סגן שר הבינוי והשיכון להתייחס להצעה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, ידידי חבר הכנסת אריה דרעי, אתה צדקת, אמרת מה אני אענה לך. אז אתה כבר יודע את התשובה, אבל אני בכל זאת צריך לקרוא את התשובה.

משרד הבינוי והשיכון מתמודד היום בעדיפות ראשונה עם השלמת עבודות פיתוח ותשתיות לבניית עשרות אלפי יחידות הדיור שנבנו בשנים 1989-1992, שחלקן אוכלסו ללא טיפת ירק, ללא מדרכות, ללא כבישים ואף ללא אפשרות להתחבר לביוב.

דרך אגב, הבעיה היא לא רק אצלך. סיירתי בראש-העין ועוד במקומות אחרים, והבעיה היא בעיה חמורה, ותיכף אגיע גם לנושא של חברת "מוריה". אנשים פשוט באו אלי בטענות. הם שילמו הרבה מאוד כספים, קנו בתים יפים, והם הראו לי את כל השטחים שבהם היו צריכים לבנות את מבני הציבור, פינות ירק וכו'. כלומר, הבעיה היא רחבה מאוד, אבל יכול להיות שאצלך הבעיה יותר ספציפית בגלל סוג האוכלוסייה: אוכלוסייה דתית, בלי מקווה ובלי דברים אחרים.

משרד הבינוי והשיכון מודע למחסור הגדול במוסדות ציבור, חינוך ודת. ביחס למוסדות חינוך, כפי שאמרת, יש להפנות את השאלה למשרד החינוך. לגבי מוסדות הדת, חבר הכנסת אריה דרעי, מי כמוך יודע את ההליכים ואת הטיפול של הוועדה הבין-משרדית בראשות משרד הדתות.

דרך אגב, בנושא הספציפי הזה – משרד השיכון הגדיל את התקציב לשנה זו לבניית בתי-כנסת, בעיקר בשכונות שהוקמו ללא בית-כנסת. בנו שכונה שלמה ושכחו לבנות בית-כנסת, ולזה ניסינו לתת עדיפות. הגדלנו את התקציבים לשכונות האלה שנבנו ללא בתי-כנסת, כך שאנחנו כמשרד השיכון נדחף את הנושא של בתי-כנסת כמבני ציבור בשכונות שבהן אין שום בית-כנסת, כי אנחנו מדינה יהודית, וחלק גדול מהאוכלוסייה שומר מסורת ודת.

ביחס לבניית המוסדות שבאחריות משרד הבינוי והשיכון, לנוכח מגבלות התקציב, תינתן עדיפות לשכונות שאוכלסו כבר בין 1989 ל-1992, כפי שכבר אמרתי.

מודגש בזאת שמשרד הבינוי והשיכון פועל לא על-פי הצרכים הריאליים, כי אם על-פי מסגרת תקציבית מאושרת על-ידי הממשלה. אנחנו מודעים להיקף הבעיה, משתדלים לתקן ככל שאפשר.

לגבי חברת "מוריה" לפיתוח, שלא מבצעת את משימותיה, אני שמעתי דברים חמורים, חבר הכנסת דרעי. אני אעביר את החומר ואת הסטנוגרמה אלי למשרד לבדיקה מהירה של מה שקרה שם. לצערי, מה שאמרת על "מוריה" קורה גם היום בחלק מהעמותות, שאתה כל כך עומד מאחוריהן, עמותות שעושות עבודה טובה. יש עמותות שבאמת הצליחו להוזיל את המחירים, חסכו פער תיווך, אבל בתקופה האחרונה, לפני זמן לא רב, חלק מהעמותות, בפתח-תקווה למשל, זכו ובסוף התברר שמי שעמד מאחוריהן היה איזה קבלן שעשה רישומים, אבל העמותה היא עמותה רגילה, חוקית. אחרי שזכו, פתאום יש כל מיני בעיות, ואנחנו נצטרך להתמודד גם עם הבעיות האלה. אבל עמותות שקמו, בעיקר מהאוכלוסייה הדתית, הוכיחו שאפשר להוזיל את מחירי הדירות בסכום גדול מאוד.

כדי למנוע בעתיד אותם מקרים של מחסור במבני ציבור ובפיתוח השכונה על-ידי התושבים והעמותה, כאשר החברות לא מפתחות – היום, כאשר בונים, אנחנו פועלים לכך שמבני הציבור יוקמו במקביל

לבניית הבתים, כלומר, לא יהיה מצב שתהיה שכונה בלי בית-כנסת, אלא שיהיו בית-כנסת, בית-ספר, ואחרי זה יבואו הדיירים. כלומר, עובדים במקביל, כדי למנוע את כל מה שקרה בעבר.

את התשובה אני אעביר לך בכתב או בפגישה עם שר השיכון, ואני מבקש להעביר את הנושא לוועדה המתאימה, שהיא ועדת הפנים של הכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן שר הבינוי והשיכון.

חבר הכנסת דוד מגן מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום. בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חבר הכנסת אריה דרעי העלה בעיה שאינה אופיינית לאזור אחד. אומנם שמתי לב בדבריו, כי באכלוס בשכונת שועפאט יש חשיבות ודחיפות מיוחדת לקידום הבנייה של מבני הציבור, אבל סגן השר צריך לזכור – נדמה לי שאמרת זאת, אם כי לא בטון המודגש – כי בעיית מבני הציבור בשכונות החדשות בכל חלקי הארץ, ובמיוחד בערי הפיתוח, צריכה לקבל טיפול יסודי.

אני לא רוצה לקשור בין הדברים, משום שהבינותי כי כאן יש בעיה של אכלוס מיידית, אבל הייתי מבקש שבמהלך הדיון בוועדה תידון הבעיה הזו בכללותה בתקווה שיימצא הפתרון.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת דוד מגן. אני מבין שיש הצעה. האם אדוני, חבר הכנסת דרעי, מסכים שהנושא יועבר לוועדת הפנים?

אריה דרעי (ש"ס):

כן.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך. אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד ומי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 6, נגד אין, נמנעים אין. הנושא עובר לוועדת הפנים של הכנסת. אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת דרעי, וגם לאדוני, חבר הכנסת דוד מגן.

הצעה לסדר-היום

האסיר אלן גודמן

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא. אנחנו מדלגים על יתר ההצעות, וחבר הכנסת דוד מגן הסכים גם הפעם לאפשר לחברת הכנסת סלמוביץ להעלות את הצעתה, מפני שאין מי שיחליף, ואני אצטרך ללכת. אני מודה לך, אדוני, ואבקש מגברתי חברת הכנסת סלמוביץ להעלות את הצעתה. לפנינו הצעות לסדר-היום מס' 5324 ו-5355. בבקשה.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

תודה רבה לך, חבר הכנסת מגן, שהסכמת לאפשר לי להקדים, פשוט לא יהיה יושב-ראש אחר שיחליף אותי, ותודה רבה לך, אדוני, שהסכמת להחליף אותי בניהול הישיבה.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אלן גודמן הוא אסיר עולם, המרצה זה 13 שנים את עונשו בעוון רצח ערבי על רקע לאומני בהר-הבית.

אלן גודמן הורשע בידי ערכאה שיפוטית ונידון למאסר עולם, והבקשה לחון אותו ולשחררו מטעמים הומניים תלויה ועומדת היום בפני כבוד נשיא המדינה.

אף שעל פניו מהווה הדיון בעניינו של אלן גודמן, כאן בבית הזה, בבחינת פגיעה בעיקרון המקודש של הפרדת הרשויות, הרי מטעמים הומניים ומטעמי מצפון זהו בדיוק המקרה המצדיק ומחייב את התערבותו של הבית הזה.

בשל פשעו נמצא אלן גודמן בסכנה מתמדת מצד אסירים ערבים שאיימו לחסלו כנקמה על מעשהו. על מנת להבטיח את שלומו וביטחונו, התעורר הצורך להחזיקו באגף שבו אין אסירים ערבים בנמצא. ככל הנראה, אגף כזה לא נמצא בבתי-הכלא בישראל, להוציא את האגף התורני בכלא איילון ברמלה.

עד למועד העברתו לאגף התורני בכלא איילון שהה אלן גודמן, בשל החשש הכבד לחייו, בתנאי בידוד קשים ביותר באגף ההפרדה הארצי. משם, כאמור, הועבר אלן גודמן לאגף התורני, וזאת חרף העובדה שהוא אינו דתי.

בשל החשש כי יציאתו את האגף תאלצו להתחכך באסירים הערבים, הנמצאים באגפיו האחרים של בית-הכלא, נמנע אלן גודמן מלצאת את תאו והוא נמצא הלכה למעשה בבידוד יחסי.

מצב בלתי אפשרי זה מונע מאלן גודמן את האפשרות לקחת חלק בפעילויות השונות הנערכות למען האסירים בבית-הכלא. מדובר בפעולות חינוך הכוללות חוגים, סרטים ומסיבות מחד גיסא, ובפעילויות אחרות, שבמהלכן לומדים האסירים לימודים כלליים, לימודי מקצוע והשתלמויות מקצועיות מאידך גיסא.

מאלן גודמן גם נבצר לקחת חלק בכל פעילות גופנית, ספורטיבית ואחרת, והימנעותו מפעילות שכזו נותנת את אותותיה במצבו הגופני.

כיום מעידים חבריו של אלן גודמן למאסר, שהוא חולה מאוד, עד כדי כך שאין הוא יכול לנצל את החופשות המועטות הניתנות לו. אלן גודמן, כך מעידים אסירים אחרים במכתבם לכבוד נשיא המדינה, אינו מסוגל לדאוג לעצמו ולצרכיו, והמסגרת שבה הוא מצוי כיום אינה מתאימה לו.

היום זקוק אלן גודמן למסגרת שתוכל לענות על צרכיו הרפואיים והסיעודיים, ובית-הכלא אינו המסגרת המתאימה למתן תמיכה כזו הנחוצה לו כל כך.

עונשו של אלן גודמן נקצב והוא עומד כיום על 31 שנות מאסר. אסירים אחרים שהורשעו אף הם בביצוע מעשי רצח על רקע לאומני, ואשר נשפטו לתקופות מאסר ממושכות, אחרי אלן, ובהם דוד בן-שימול, עומדים כיום לפני שחרורם מבית-הכלא. כאן אולי המקום להזכיר גם את כל אותם אסירים אחרים, הערבים, ששחררו כבר מזמן במסגרת מה שכונתה בשעתה עסקת ג'בריל, ורבים אחרים אשר שוחררו זה לא כבר, אף שידיהם היו מגואלות בדם.

מקרהו של אלן גודמן הוא מקרה הזועק לשמים. זהו מקרה שבו אין אנו מתבקשים, חלילה, למחול לאדם שידידו מגואלות בדם. אין זה מקרה ששחררו של אסיר מתבקש על רקע מציאות פוליטית

ההולכת ומשתנה. זהו מקרה של אדם חולה מאוד המצוי במסגרת שתנאיה הופכים את שארית חייו לסיוט בלתי אפשרי.

זהו מקרה של אדם שראוי לחסד אחרון של העברתו למסגרת סיעודית הולמת שתאפשר לו לסיים את חייו בתנאים מתקבלים על הדעת.

אלן גודמן הוא כיום כבן 51 שנים. הוא חולה מאוד, הוא אינו מסוגל לדאוג לעצמו, והוא בוודאי אינו כשיר ואינו מסוגל לדאוג לעצמו במערכת כה קשה ומורכבת כבית-הכלא. במכתב נוגע ללב, פנו כל אסירי האגף התורני בכלא איילון שברמלה, כאחד, לכבוד נשיא המדינה, בבקשה לשחרר את אלן גודמן מכלאו ולהעבירו למסגרת שתהלום את צרכיו ואת מצבו.

דומני, אדוני היושב-ראש, שלא היה תקדים למקרה כזה, שאסירים מתלכדים כאחד סביב בקשה כזאת. כנראה המצב שלו מאוד מאוד חמור.

אני פונה אל חברי הבית הזה להירתם, מטעמי מצפון ומטעמים הומניים, ולהצטרף לקריאתם של אסירי האגף התורני שבכלא איילון אל נשיא המדינה, לשחררו של אלן גודמן מן הכלא.

מקרהו של אלן גודמן הוא בדיוק המקרה שבו ראוי לפרוץ אותם גבולות עקרוניים המפרידים בין סמכויותיהן של שלוש הרשויות השונות, להתאחד ולפעול למענו. זהו המקרה שבו עלינו להימנע מלהתבצר בעמדותינו הפוליטיות ובו עלינו לפעול במשותף, להטות שכמ ולהגיש את העזרה ההומניטרית הנחוצה.

אדוני היושב-ראש, מצאתי לנכון להביא את תוכן פנייתם המרגשת של אסירי האגף התורני בכלא איילון לידיעת חברי הבית הזה, מתוך תקווה שהפנייה תרעיד את נימי נפשם של חברי הכנסת ותדרכן אותם לסייע לאדם במצוקה, ויהיו עברו וזהותו הפוליטית אשר יהיו.

אני מבקשת לציין בשם כבוד שר המשפטים, שלא נמצא באולם וביקש ממני למסור את הדברים האלה, שהוא מתנצל על שהוא לא יוכל להשיב כי הוא נאלץ לעזוב. הוא ביקש ממני להודיע שאין התנגדות מצדו להעברת הנושא לדיון במסגרת ועדת החוקה, חוק ומשפט. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי חברת הכנסת סלמוביץ. אני יודע שיש עוד מציע גם בסוגיה הזאת, חבר הכנסת משה מאיה. ומאחר שחבר הכנסת דוד מגן ויתר, אני מבקש ממך, חבר הכנסת מגן, ברשותך, שההצבעה תהיה לאחר מכן. אתה תעלה את הנושא שעל סדר-היום. בינתיים חבר הכנסת מאיה חיכה כל הזמן ולא הייתי רוצה שנקפח אותו. אתה יכול להעלות את ההצעה וגם את ההצעה האחרת שיש לך, להסיר, אם אדוני מסכים.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

חבר הכנסת מאיה איננו כאן.

היו"ר ר' אדרי:

הוא היה צריך לדבר לאחר מכן, ובגלל המצב המיוחד פעלנו כך. אני יודע שזה לא כל-כך בסדר, ואני יודע שאדוני חבר הכנסת מגן נהג לפניו משורת הדין גם עם חבר הכנסת דרעי וגם עם חברת הכנסת סלמוביץ, ושוב אנחנו פונים אליך אם אתה מוכן לנהוג כך גם כאן ולנמק את ההצעה האחרת שלך. והיה וחבר הכנסת מאיה יגיע בזמן, תנמק את ההצעה להסיר את הצעותיהם לסדר-היום של חברת הכנסת סלמוביץ וגם של חבר הכנסת מאיה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, זה עניין של משפט והיה ראוי שזה יהיה צמוד.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, אדוני. אם זה משפט, אנחנו נאפשר לך, אדוני. בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, לפי דעתי אין שום מניעה לערוך הצבעות נפרדות על ההצעה שהעלתה חברת הכנסת סלמוביץ, ואם חבר הכנסת מאיה יעלה במועד מאוחר יותר אותה הצעה, אין שום מניעה להצביע בנפרד.

רציתי להתייחס לדברי חברת הכנסת סלמוביץ, אשר הציעה שהכנסת תפנה לנשיא המדינה. אני חושב שזאת עלולה להיות שגיאה. יש דרכים לפנייה לצורכי חנינה לנשיא המדינה.

לעומת זאת, יש לבדוק את מצבו של אסיר באחת מוועדות הכנסת, אני חושב – בשונה ממה שאמר שר המשפטים, שהציע את ועדת החוקה, חוק ומשפט – שהואיל ומדובר כאן במקרה אישי, ספציפי, בתנאים מסוימים, בהתפתחויות טרגיות, מי שעומדת מול שירות בתי-הסוהר זאת ועדת הפנים ואיכות הסביבה, ואני מציע שהצעת חברת הכנסת סלמוביץ תועבר לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת מגן.

מכיוון ששר המשפטים ביקש ממני להעביר את ההצעה לוועדת החוקה, חוק ומשפט, אני לא יכולה להציע הצעה אחרת. אם יש הצעה אחרת שלך, הנושא, אחרי הצבעה, אם וכאשר, יועבר לוועדת הכנסת אשר תחליט בין שתי הוועדות.

אני רוצה רק לומר שאנחנו נצביע על ההצעה, ואם חבר הכנסת מאיה יבוא, אנחנו נעלה גם את הנושא שלו בנפרד.

אם כך, נעבור להצבעה. אני מסכימה שהנושא יועבר לוועדה ואנחנו נצביע בעד או נגד העברת הנושא לדיון בוועדה.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חמישה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהנושא יועבר לוועדת הכנסת אשר תקבע באיזו מן הוועדות הוא יידון.

הצעה לסדר-היום

בית-שאן – פיתוח ועתיקות

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים עכשיו להצעה לסדר-היום מס' 5280 בנושא: בית-שאן – פיתוח ועתיקות, של חבר הכנסת דוד מגן. בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי כנסת נכבדים, חוק העתיקות, התשל"ח-1978, הוא חוק המסדיר מעמדם של עתיקות ואתרים ארכיאולוגיים במדינת ישראל ואת זכויות המדינה ביחס אליהם. אחד האמצעים שהחוק יוצר להבטחת האינטרס הציבורי בעתיקות הוא בהכרזת מקום פלוני כאתר עתיקות. הסעיף המסמך הוא סעיף 28, המנוסח כידוע בלשון גורפת המעניקה למנהל רשות העתיקות שיקול דעת מקצועי רחב בהכרזה הנ"ל. החוק מחייב רישום הערת אזהרה בטאבו לאחר ההכרזה וכן חובת הודעה על ההכרזה לבעל המקום ולמחזיק בו.

ההשלכות של הכרזת מקום פלוני כאתר עתיקות הן משמעותיות ביותר: סעיף 29 לחוק מפרט שורה ארוכה של חובות שליליות – חובות להימנע מפעולות מסוימות, החלות על כל אדם בשטח הנ"ל. חלק מהאיסורים מתייחס ישירות לעתיקות, כגון איסור שינוי, תיקון או תוספת בעתיקות, וחלקם מתייחס לפעולות שונות המבוצעות בקרקע, שהן בעלות השפעה שלילית פוטנציאלית על עתיקות, כגון איסור חציבה, סיקול, נטיעה, קבורה, איסור הקמת בניינים בנכס הגובל באתר ועוד. למנהל אף נתונה הסמכות להוסיף על איסורים אלה. כל הפעולות הנ"ל אסורות אלא אם אישר אותן המנהל בכתב ובהתאם לתנאים שקבע.

סעיף 37 לחוק קובע, כי העובר על האיסורים ללא היתר עובר עבירה פלילית, וסעיף 31 לחוק מטיל חובה על אדם שפעל כאמור לפעול להחזרת המצב לקדמותו. החוק מצביע על ועדת ערר בת שלושה חברים, שניים מהם ממונים על-ידי מועצת הרשות שלא מבין חבריה ואחד שופט. בפני ועדת הערר יכול לערער, בין היתר, מי שרואה עצמו נפגע מאי-מתן אישור על-ידי המנהל לביצוע אחת הפעולות האסורות בחוק.

חוק רשות העתיקות, התשמ"ט-1989, מאפשר מינוי מפקחים לשם פיקוח על ביצוע חוק העתיקות. החוק מעניק למפקחים סמכויות חקירה נרחבות, אך מגביל כניסתם למקום מגורים ללא צו חיפוש מבית-המשפט.

אחרי שהסברתי את הדברים הללו, גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להצביע על המצב בשיכון א' בבית-שאן. השכונה בנויה בשטח שמוגדר לפי החוק כאתר עתיקות. יש לציין שהאתר הוכרז עוד לפני קום המדינה, ב-1944, על-ידי הבריטים, מה שהיה מוגדר אז "ממשלת פלשתינה", ועם זאת כאשר הגיעו תושבי השכונה כעולים חדשים בראשית שנות ה-50, הם יושבו במקום על-ידי המוסדות המיישבים. לתושבים, על-פי עדותם, לא נאמר דבר על עובדה זו ולא נאמר להם דבר על ההשלכות והקשיים האפשריים בשל מגורים באתר עתיקות. באופן אירוני נעשה כיום בשכונה הרי עצם הקמתה נעשה תוך כדי פגיעה בעתיקות שבמקום.

מצב התושבים כיום בשכונה הוא בלתי נסבל: רשות העתיקות, הפועלת על-פי הסמכויות שניתנו לה בחוק העתיקות, אוכפת בדוקדוק ובדקדקנות את ההגבלות והאיסורים המוטלים בו.

בהזדמנות הזאת אני רוצה להבהיר, שאין לי שמץ של ביקורת אישית על מי שעומד היום בראש הרשות, יש לי הערכה מלאה לאלוף במילואים אמיר דרורי, אני גם בקשרים עם היועץ המשפטי של הרשות, יורם בר-סלע, ואני חושב שהם מנסים לבדוק וללמוד את הבעיות בשטח במגמה לתקן אותן בחוקים ובתקנות. אבל הרשות ידועה בקפדנות שלה, ותושבי השכונה מעידים, כי בקשות להיתרים נתקלות בסירוב. פקחים של הרשות מסתובבים ומונעים מתושבים כל פעולה שיש לה השפעה על העלאת איכות החיים. התוצאה קשה ביותר: תושבי השכונה מנועים מלהרחיב את בתיהם, ויש לזכור שמדובר בהרבה משפחות ברוכות ילדים. אותם תושבים אינם יכולים להקים גדרות, לנטוע עצים, להכשיר גינה, להציב עמודי כביסה או להקים חדרי ביטחון, וגם בעידן השלום צריך, לדעתי, להקפיד על הקמתם של חדרים אלו.

חברי הכנסת, בחסות החוק נמנע מתושבי שיכון א' בבית-שאן ניהול אורח חיים סביר אפילו ברמה הבסיסית ביותר. מצב זה גורם סבל קשה לתושבי השכונה, המרגישים עצמם בני ערובה בידי רשות העתיקות. למעשה יוצא, שקומץ תושבים אלו לבדם נדרשים לשלם יום יום על בשרם את מחיר השגיאה שעשתה המדינה, כשייבשה אותם באותו אתר.

גברתי היושבת-ראש, אני חושב שאני יכול להסתפק בדברים הללו, בהצגתם באוזניו של סגן שר הבינוי והשיכון. אני מבקש, ברשותך, להעביר עוד שני פרקים של הנאום, המשתרעים על שני עמודים, לפרוטוקול – הדברים סדורים וערוכים – כדי שבשלב הדיון שיהיה בוועדה נוכל לפרט את הדברים הללו. אם יש רשות להעביר את המשך הנאום, גם מתוך התחשבות בכך, הקצרניות, ובעבודה הקשה, אני אודה לך.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת מגן. הרשות ניתנת לך ואין שום בעיה.

סליחה, חבר הכנסת מגן. אני שאלתי קודם, אבל עכשיו אני שומעת שהתקנון אוסר זאת; רק שר יכול להעביר. אני מצטערת, בשמחה הייתי מאפשרת לך.

דוד מגן (הליכוד):

בסדר. אם מותר לי, אבקש מהקצרניות שלא להיבהל, אני אקרא את הנאום במהירות ואתן לכן אותו אחר כך.

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

את הביקורת על המצב שנוצר בבית-שאן ניתן לחלק לשניים: החלק האחד – ביקורת על החוק עצמו. כאמור, כל פעולות הרשות נעשות על-פי החוק המסמיך. החוק, ללא ספק, מיועד להגן על האינטרס הציבורי שבשימור עתיקות. עם זאת, נדמה שמדובר בהגנת יתר תוך הזנחת אינטרסים אחרים, אלו של אנשים פרטיים. החוק קובע אומנם חובת רישום הערת אזהרה עם ההכרזה על אתר עתיקות, והוראה זו מיועדת להגן על רוכשים פוטנציאליים של זכויות בקרקע. עם זאת, נדמה לי שזוהי הגנה חלקית בלבד, שכן אנשים רבים, כמו תושבי שיכון א' בבית-שאן, חיים באתר עתיקות בלי שהיתה להם אפשרות ממשית לדעת זאת מראש.

היכן מזניח החוק הקיים את האינטרסים של הפרט? כאמור, ניתן עקרונית לקבל היתרים לביצוע פעולות האסורות על-פי החוק באתר עתיקות. הקושי הוא שהאחראי למתן ההיתרים הוא מנהל רשות העתיקות, המייצג באופן טבעי את האינטרסים של הרשות – שימור העתיקות. בנוסף, בוועדת הערר יש רוב – שניים מתוך שלושה – של חברים הממונים על-ידי הרשות. כלומר, הליך מתן ההיתרים, שבמהותו מכוון לאפשר התחשבות אינדיבידואלית במקרים קונקרטיים, מאופיין בריכוזיות, ומבחינה מבנית אינו משקף את כל הגורמים והאינטרסים המעורבים.

אף אם ניקח את החוק כפי שהוא, ללא שינוי, עדיין ניתן לבקר את אופן פעולת רשות העתיקות על-פיו. הטענה בהקשר זה היא, כי הרשות, במדיניותה במתן היתרים ובאופן אכיפתה את ההיתרים, פועלת בחוסר סבירות. ככל רשות שלטונית, על רשות העתיקות להפעיל סמכויותיה בסבירות, ומשמעות הדבר כי עליה לשקול את כל האינטרסים המעורבים ולאזן ביניהם כראוי. הטענה היא, כי הרשות מזניחה בשיקוליה את האינטרסים של התושבים ונותנת משקל מכריע ולא פרופורציונלי לשיקולי שימור העתיקות על חשבון אינטרסים אלה.

על החלטה בנוגע לבקשת היתר להביא בחשבון את המבקש הקונקרטי, בדרך כלל משפחה ברוכת ילדים, ואת מהות בקשתו, למשל בניית חדר ביטחון. במידה שהפגיעה באדם הספציפי גדולה במיוחד, יש מקום להתחשב בה ולא לפסול על הסף את בקשתו של אותו אדם, בשל אפשרות פוטנציאלית לפגיעה כלשהי בעתיקות. רשות העתיקות איננה רשאית להתעלם בשיקוליה מקיומם של בני אדם החיים בשטח המדובר ומבקשים איכות חיים סבירה.

מה הן ההצעות? יש שלוש אפשרויות: שינוי מערך נתינת ההיתרים והערר על אי-נתינתם. לאור זהות האחראי למתן ההיתרים, לא ניתן לצפות להתחשבות הולמת ומספקת בצורכי התושבים.

ההצעה היא: על מתן ההיתרים תהיה מנויה ועדה שתאויש הן בנציגי הרשות והן בנציגי ציבור ונציגי הרשות המקומית. יש אפשרות גם לקביעה מפורשת בחוק של קריטריונים שעל הגוף המוסמך לשקול בבואו לתת את ההיתרים הנ"ל, ביניהם ההתחשבות בצורכי האוכלוסייה המקומית.

יש אפשרות לקביעה, שביצוע פעולה שתותר, כאמור, יפוקח ויתודרך על-ידי פקחי הרשות. אם תוך כדי העבודה יתגלו ממצאים ארכיאולוגיים, תאפשר הפסקתה לעשיית הפעולות הדרושות להגנה על העתיקות.

מתן זכות פיצוי בחוק, גם זאת אפשרות, למי שנפגע מהכרזתו של מקום פלוני כאתר עתיקות.

כל האמור הוא לגבי שינוי כללים של החוק, או לחלופין, תיקון ספציפי המתייחס לשיכון א' בבית-שאן.

יש גם אפשרות להפעלת לחץ ציבורי על רשות העתיקות בפועלה על-פי החוק הקיים, לנהוג ביתר גמישות וסבירות בבקשות התושבים. את זאת אפשר יהיה לעשות בהחלט במסגרת אחת מוועדות הכנסת, אם סגן השר ימליץ על כך.

בהקשר זה יש לציין, כי על-פי סעיף 46 לחוק, לשר החינוך והתרבות שהוא הממונה על-פי החוק, יש סמכות לאחר התייעצות עם כמה גורמים המנויים בחוק, לקבוע בצו כי הוראה מהוראות החוק לא תחול על אתר עתיקות כלשהו. גם בדרך זו ניתן לחייב את הרשות לשנות מדיניותה ללא צורך בהליך של שינוי חקיקתי.

אפשרות אחרונה שאני מציע היא פינוי התושבים מהשכונה, אני לא ממליץ עליה, אבל צריך גם אותה להביא בחשבון, ולמצוא פתרונות דיור חלופיים. נדמה שזו מגמת רשות העתיקות.

אדוני סגן השר בוודאי יודע את הקשיים: עלות גבוהה למדינה, קושי במציאת פתרונות דיור מספקים בבית-שאן והעובדה שהדבר כרוך בעקירת תושבים מבתיים ומשכונתם, שאליהם נקשרו במהלך השנים. אשר על כן, אמרתי שאני מעלה את האפשרות, אבל אני לא ממליץ עליה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת מגן.

אני מפנה אותך לסעיף 29(א) לתקנון, כוכבית למטה, שאומר: "לפי הנוהג המקובל, כוללים הפרוטוקול הסטנוגרפי ו'דברי הכנסת' אך ורק את הנאמר בעל-פה במליאה, אם מן הדוכן ואם כקריאת ביניים. הדפסת תוספות בכתב או מסמכים המוגשים על-ידי חברי הכנסת אינה אפשרית ויש לשלבם בנאום עצמו; הגבלה זו אינה חלה על מסמכים ששרים מבקשים לצרף לנאומיהם. (החלטת ועדת הכנסת מיום כ"ט בתמוז התשל"ב – 11.7.1972)".

דוד מגן (הליכוד):

התיקון המתבקש הוא פשוט מאוד: "אינה חלה על מסמכים ששרים או שרים לשעבר מבקשים לצרף לנאומיהם".

היו"ר א' סלמוביץ:

תיארת לי לעצמי שהבקשה שלך היתה מכוח ההרגל. תודה רבה לחבר הכנסת דוד מגן.

אני מזמינה את סגן שר הבינוי והשיכון להתייחס להצעה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

גברתי היושבת-ראש, חבר הכנסת מגן, חבר הכנסת שפי, ראשית דבר מובהר ומודגש בזאת, כי האחריות לרשות העתיקות מוטלת על משרד החינוך, וזה אמרת. על כן, טענות בדבר מניעת איכות חיים מאוכלוסיית אותן משפחות, יש להפנות לרשות העתיקות.

ביחס לטענה שהאתר נבנה מעל אתר ארכיאולוגי, מדובר באתר שנבנה בשנות ה-50 בהתאם לתוכניות מאושרות על-ידי כל הגורמים, כפי שהיה נהוג באותה עת.

לנוכח מכתבו של מר אמיר דרורי, אלוף במילואים, מנהל רשות העתיקות, לשרי החינוך, האוצר, התיירות, איכות הסביבה ובינוי ושיכון, מתאריך 7 במרס 1994, ובהמשך לפגישת שר הבינוי והשיכון עם ראש המועצה הוחלט לערוך בדיקה מקיפה במיוחד לאור המלצתו של מר אמיר דרורי על פינוי כל האתר.

ממצאי הבדיקה של העירייה ושל משרד הבינוי והשיכון מצביעים על 88 משפחות הגרות באתר, מהן 57 ברכישה ו-31 בשכירות, זאת נוסף על מוסדות ציבור המשרתים את השכונה.

הטיפול בפינוי האתר יחייב לוח זמנים ארוך-טווח לפינוי ותקציב של כ-30 מיליון שקלים, לא כולל פינויים של מוסדות ציבור.

מיותר לציין שהמלצת רשות העתיקות אינה מתחשבת באוכלוסייה ואינה מביאה בחשבון את העלויות הגבוהות והבעייתיות הכרוכות בטיפול בפינוי המשפחות והמוסדות שבאתר.

יתירה מזאת, טענת מנהל רשות העתיקות, כי ביצוע התשתיות באתר והרחבות המבנים ברכישה במימון הרוכשים, יעלה כסף רב העולה על התקציב הדרוש להעתקת חלק מהשכונה, אינה מדויקת. על-פי הנתונים שלנו, מדובר על כשליש מעלות הפינוי.

במקרה אני מכיר את השכונה הזאת. אנשים חיים שם בתנאים קשים מאוד, כאשר לא מאפשרים להם לפתח לא שביל ולא מדרכה – ממש כמו שכונת הארגזים בתל-אביב, אם אתה מכיר אותה. אנשים אלה סובלים הרבה מאוד שנים, וחובה למצוא פתרון. זה פשוט נופל בין הכיסאות, בין המשרדים, כפי שאמרת.

אני לא רוצה להלאות אותך ולומר לך להפנות זאת למשרד החינוך ולרשות העתיקות. את זה אתה יודע יותר טוב ממני.

אני כן ממליץ להעביר את הנושא לוועדה מתאימה. אולי סוף סוף ימצאו את הפתרון גם החוקתי, קודם כול כדי לפתור את הבעיות של השכונה הקשה הזאת בבית-שן ושל האזור היושב על אתר עתיקות; שנית, כדי שבמקומות אחרים יהיה לנו קל יותר לפתור מקרים כאלה ולא ייפלו בין הכיסאות.

אני מציע להעביר את הנושא לוועדה.

היו"ר א' סלמוביץ:

איזו ועדה?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אני מציע לוועדה לביקורת המדינה.

דוד מגן (הליכוד):

היתה לי התלבטות ביני לבין עצמי. מבחינת הטיפול בחוק זה שייך לוועדת החינוך והתרבות; מבחינת הטיפול בתושבים זה שייך לוועדת הפנים; אבל מהאספקטים של נציבות תלונות הציבור, זה שייך לוועדה לענייני ביקורת המדינה. אני חושב שבועדה זו נצליח לטפל טיפול דחוף יותר בנושא.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אני מקבל וממליץ להעביר את הנושא לוועדה לענייני ביקורת המדינה. אני בטוח שאתה תטפל בכך הרבה מאוד, וגם אני מצפה שיהיו לנו פתרונות כדי למנוע מקרים כאלה בעתיד. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן שר הבינוי והשיכון.

חבר הכנסת מגן, אני מבינה שאם הצעת אתה גם מסכים.

אם כן, אנו עוברים להצבעה בעד או נגד העברת הנושא לדיון בוועדה לענייני ביקורת המדינה. נא להצביע.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 4

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה לענייני ביקורת המדינה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

ארבעה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהנושא יועבר לדיון לוועדה לענייני ביקורת המדינה.

הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (מועצת מינהל מקרקעי ישראל), התשנ"ד-1994

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (מועצת מינהל מקרקעי ישראל), התשנ"ד-1994, של חברי הכנסת דוד מגן, אברהם הירשזון ויעקב שפי; הצעת חוק ב'לג. ינמק מן המקום חבר הכנסת יעקב שפי.

יעקב שפי (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן השר, חבר הכנסת מגן, הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (מועצת מינהל מקרקעי ישראל), התשנ"ד-1994, הוגשה על-ידי חבר הכנסת דוד מגן, חבר הכנסת אברהם הירשזון ועל-ידי.

מאז קבלת החוק בשנת 1960 לא עבר חוק מינהל מקרקעי ישראל כל שינוי.

דוד מגן (הליכוד):

אם תרשה לי קריאת ביניים, עשינו זאת בשליחות הוועדה לענייני ביקורת המדינה.

יעקב שפי (העבודה):

בהחלט, אני אגיד זאת בסוף, שעשינו זאת בעקבות דוח מבקרת המדינה והוועדה לענייני ביקורת המדינה.

כאמור, מאז 1960 לא עבר חוק מינהל מקרקעי ישראל כל שינוי, למעט העברת הסמכות לשר הבינוי והשיכון.

בכנסת השלוש-עשרה הוגשה הצעתו של חבר הכנסת דן תיכון להסדרת נושא מועצת המינהל. הממשלה התנגדה להצעה והכנסת בעקבותיה לא אישרה אותה ביולי 1994.

פעולות המינהל בכל הנוגע למקרקעי ישראל מתבצעות באמצעות גוף מחוקק פנימי שהוא מועצת המינהל. מועצה זו פועלת מכוח הסדרים לא מוגדרים, בעיקר פנימיים, ובאופן החורג מהסדר הטוב והמינהל התקין.

מבקרת המדינה גילתה בדוח 44, כי למעשה שולט במועצה ובוועדותיה השונות רוב הקשור במידה זו או אחרת במגזר החקלאי. אומנם, אין בחוק התייחסות לצורך לתת ביטוי במועצה למגזר כזה או אחר, אך עדיף היה לולא היה במועצת המינהל רוב לגוש כלכלי מסוים.

מאחר שאני מנמק מהמקום, אני אקצר. אני מבקש להעביר את הצעת החוק לוועדה לענייני ביקורת המדינה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יעקב שפי.

אדוני סגן שר הבינוי והשיכון, בבקשה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

גברתי היושבת-ראש, אני ממליץ לסדר פה את השיפוע, כי מישהו ישבור רגל או ראש. כל פעם מחליקים כאן, זה חלקלק. תשימו משהו ותפתרו את הבעיה. אנחנו הולכים בזיגזג כל הזמן. מי עשה את הפטנט הזה, והשיפוע, דווקא פה?

היו"ר א' סלמוביץ:

אולי זאת הכוונה?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

צריך לעשות מעבר נורמלי. כל פעם אני צריך להחזיק משהו כדי שלא ליפול.

גברתי היושבת-ראש, עליתי לכאן כי – א. יותר נוח לי, כי יש לי יותר תאורה; ב. אני מקווה שאת לא מתנגדת – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אני לא מתנגדת מכיוון שזה עולה בקנה אחד עם מה שכתוב בתקנון, לא משום סיבה אחרת.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

טוב.

קריאה:

— — —

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

זה מסוכן.

היו"ר א' סלמוביץ:

הרי אתה סגן שר הבינוי והשיכון.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אני מוכן לקחת על עצמי. רק אם תיתנו לי אישור אני מסדר פה מייד, בתוך שבוע, מתקציב הכנסת.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת שפי, בנושא הנדון מונתה ועדה על-ידי מנהל מינהל מקרקעי ישראל, ועדה לבחינה ולגיבוש נהלים וסדרי עבודה למועצה, וזאת בהמשך להחלטת ממשלה בנושא, שנתקבלה ביום 21 באפריל 1994.

הוועדה הורכבה מהיועצים המשפטיים של משרד האוצר, מינהל מקרקעי ישראל וקרן-הקיימת לישראל, ותפקידה היה לבחון ולגבש נהלים וסדרי עבודה למועצת מקרקעי ישראל, כשבין השאר עליה לגבש הצעות לתיקוני חקיקה ו/או להתקנת תקנות מכוח חוק מינהל מקרקעי ישראל, ולבחון שאלות שונות המתעוררות לנוכח האמור בדוח מבקר המדינה האחרון.

הוועדה סיימה את עבודתה והגישה את המלצותיה, שהן עכשיו בשלב של יישום. לפי המלצות הוועדה, אין מקום לחקיקה וניתן להסדיר את הנושא בתקנות או בכללים, ולכן הממשלה מתנגדת לחקיקה בנושא זה ומבקשת להצביע נגד. אף שאני, פה, בבעיה, אני מבצע את החלטות הממשלה. תודה רבה לך.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן שר הבינוי והשיכון. בינתיים התברר לי שעשיתי מעשה שלא ייעשה, מכיוון שהתקנון אומר דבר כזה: נומקה הצעת החוק מהמקום במסגרת דקה, תנומק תגובת הממשלה מהמקום במסגרת שתי דקות. אבל גם הצעת החוק לא נומקה במסגרת דקה, אז יכול להיות שלא עשיתי מעשה שלא ייעשה.

דוד מגן (הליכוד):

מסגרת הזמן נשמרה פחות או יותר, לא נורא.

היו"ר א' סלמוביץ:

איזו ועדה הצעת?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

הצעתי להסיר.

קריאה:

ביקורת המדינה.

היו"ר א' סלמוביץ:

הצעת להסיר, טוב.

חבר הכנסת שפי, אתה רוצה לחזור ולהגיב, או חבר הכנסת מגן, אולי?

יעקב שפי (העבודה):

לא.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

לא חייבים.

היו"ר א' סלמוביץ:

נצביע בעד או נגד, בקריאה טרומית, על הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (מועצת מינהל מקרקעי ישראל), התשנ"ד-1994, והעברתה לוועדה לענייני ביקורת המדינה להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע בעד או נגד.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 4

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (מועצת מינהל מקרקעי ישראל), התשנ"ד – 1994,

לדיון מוקדם בוועדה לענייני ביקורת המדינה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

ארבעה תומכים, מתנגד אחד, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק התקבלה בקריאה טרומית והיא מועברת לוועדה לענייני ביקורת המדינה להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעה לסדר-היום

בית-חולים "לניאדו" בנתניה

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום, הצעה לסדר-היום מס' 5378 בנושא: בית-חולים "לניאדו" בנתניה – של חבר הכנסת משה גפני. בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

אולי נמתין רגע שסגן שר הבריאות יגיע?

היו"ר א' סלמוביץ:

אין חובה.

משה גפני (יהדות התורה):

הוא פשוט בא במיוחד – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

הוא בא במיוחד אבל אני לא יכולה לעכב את המשך הדיון. הוא יבוא במהלך הנאום שלך.

משה גפני (יהדות התורה):

אולי אפשר להודיע לו? הנה השר הגיע.

היו"ר א' סלמוביץ:

כן, בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן השר, הכנסת ריקה אומנם – – –

דוד מגן (הליכוד):

לא, לא, אני מבקש ממך שלא לזלזל בנוכחים.

היו"ר א' סלמוביץ:

כמעט. אני חושבת שמן הראוי לציין את שמות חברי הכנסת הנוכחים.

משה גפני (יהדות התורה):

כן. חבר הכנסת דוד מגן הוא חבר כנסת מצטיין, נמצא בכל הדיונים, והאמת שאין להאשים הפעם מכיוון שהלילה הכנסת דנה כל הלילה, אבל אין ברירה, והכנסת חייבת להמשיך לעבוד.

הנושא שביקשתי להעלותו הוא הנושא של בית-החולים "לניאדו" בנתניה. בית-החולים אמור להפוך לבית-חולים פרטי ב-1 בינואר 1995 עקב מצוקה כלכלית חמורה, ואני אפרט את הדברים בקצרה כדי שלא להאריך בנושא. בית-החולים "לניאדו" הוקם, בשעתו, על-ידי האדמו"ר מקלויזנבורג, זכר צדיק לברכה, ובית-החולים הוא היחיד באזור כולו. בית-החולים "מאיר" בכפר-סבא נמצא בדרום, בית-

החולים "הלל יפה" בחדרה נמצא בצפון. אנחנו מדברים על אוכלוסייה המונה היום בערך 300,000 נפש בכל האזור, באזור השרון, שאין לה בית-חולים מלבד בית-החולים "לניאדו".

אנחנו עוסקים, אדוני סגן השר, בפיקוח נפש של ממש. אם ייסגר, חלילה, חדר המיון של בית-החולים ובית-החולים יהפוך בית-חולים פרטי, כל תושבי האזור, לא יהיה להם בית-חולים. אנחנו מדברים על אזור שכולל את נתניה, עיר בת 170,000 תושבים היום; היא כוללת את טיבה, היא כוללת את טירה, אבן-יהודה – – –

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

לא טירה; קלנסואה.

משה גפני (יהדות התורה):

אני הולך לקרוא.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

טירה זאת – – –

משה גפני (יהדות התורה):

כן, אבל טירה קרובה יותר לנתניה. אני חושב שהתושבים – – –

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

– – –

משה גפני (יהדות התורה):

טוב, אבל טירה, למעשה מבחינה גיאוגרפית – – –

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

משה גפני (יהדות התורה):

מאה אחוז. אבן-יהודה, קדימה, תל-מונד, פרדסייה, אליכין, קלנסואה – קלנסואה שייכת לנתניה – המועצה האזורית עמק-חפר, לב-השרון, חוף-השרון, שומרון; אנחנו מדברים על אוכלוסייה של 300,000 תושבים, מהם 50,000 תושבים ערבים.

שיעור המיטות ל-1,000 נפש הוא למעשה הנמוך ביותר שקיים בארץ. ברשותך, אדוני סגן השר, אקרא, לפני שאעבור לנתונים, מכתב שכנראה מוכר לך, של ד"ר דהאן, הרופא הנפתי של נפת השרון, למנכ"ל המשרד פרופסור שני. אני לא קורא את כל המכתב, אני קורא רק את קטעים ממנו: "הנני רואה את בית-חולים 'לניאדו' כבית-חולים האמור לתת מענה לצרכים אשפוזיים של האוכלוסייה באזור הדרומי של הנפה בגלל תפוסת-על בבית-חולים 'מאיר' בכפר-סבא, ובחלקה המרכזי, לרבות העיר נתניה. באזורים אלה מונה האוכלוסייה כ-250,000 נפש, ותגיע בקצב של גידול טבעי לכ-280,000 בשנת 2000". בזה הרופא הנפתי מקטין את ממדי האוכלוסייה, ולשמחתנו מדובר על גידול עוד ב-100,000 תושבים עד שנת 2000. אם אנחנו כוללים את העלייה, אם אנחנו כוללים את הבנייה שמתבצעת באזור, אנחנו מדברים על תוספת של 100,000 תושבים.

"הרכב הגילאים" – כותב ד"ר דהאן, בין היתר – "בנפת השרון מלמד על אוכלוסייה מבוגרת יותר מאשר בשאר אזורים מחוז המרכז. 10% של 65 פלוס לעומת 7% ברמלה, למשל. ידוע לכול שאוכלוסיית הקשישים הינה הצרכנית העיקרית של שירותי אשפוז". את זה כתב ד"ר דהאן לפרופסור שני, מנכ"ל המשרד.

עכשיו אני רוצה למסור נתונים מספר שאתה, אדוני סגן השר, בוודאי מכיר אותם.

אני עובר על רשימת בתי-החולים בערים השונות בארץ, ואני לוקח לדוגמה את שיעור המיטות בירושלים. שיעור המיטות בירושלים ל-1,000 נפש – 3.33. שיעור המיטות הפנימיות ל-1,000 נפש לבני 45 פלוס – 4.84. בצפת שיעור המיטות הכלליות ל-1,000 נפש – 3.57; בכינרת – 2.09; ביזרעאל – 2.19; בחיפה – 3.69; באזור השרון – 0.60. אם אנחנו מדברים על ממוצע כללי של כ-3 מיטות ל-1,000 נפש, הרי באזור השרון יש 0.60 מיטות.

בפתח-תקווה – 4.46. בפתח-תקווה שיעור המיטות הפנימיות ל-1,000 נפש לבני 45 פלוס מגיע ל-7.48, לעומת 1.11 באזור השרון.

שיעור מיטות ילדים ל-1,000 נפש בפתח-תקווה – 1.73; בירושלים – 1.57; בחיפה – 1.72; בשרון – 0.39. זאת אומרת, כבר היום אנחנו נמצאים במצב בלתי נסבל מבחינת התפוסה ומבחינת היכולת של בית-החולים להתמודד עם האוכלוסייה הקיימת באזור השרון. אנחנו מדברים היום על מצב שהוא חצי קטסטרופלי.

אנחנו יודעים שקיימת מצוקת אשפוז קשה בכל רחבי הארץ, ואנחנו מדברים עליה רבות. אומנם מטפלים בה, אבל הנושא גובל בקטסטרופה. המצב קשה בכל הארץ, אבל כאשר אנחנו מדברים על אזור השרון המצב גרוע עשרת מונים מבכל הארץ.

המצב היום הוא בלתי נסבל. והנה, מה קורה עכשיו בבית-החולים "לניאדו"? בא בית-החולים אומר: כשל כוח הסבל. באה הנהלת בית-החולים ואומרת: עיריית נתניה תמכה בבית-החולים מבחינה תקציבית וסייעה לו. גם משרד הבריאות סייע לבית-החולים, פעם יותר ופעם פחות. ולכן בית-החולים יכול היה, איכשהו, להחזיק את עצמו. היום חדלה עיריית נתניה כמעט לחלוטין לתקצב את בית-החולים ולסייע לו, ומשרד הבריאות כנ"ל.

אני רוצה לציין ששר הבריאות ד"ר אפרים סנה היה אתמול בביקור פתע בבית-החולים. הוא חש את המצוקה האמיתית וחש שמדינת ישראל צריכה להתמודד עם הבעיה הקריטית הזאת שגובלת בפיקוח נפש של כל תושבי האזור. אני משבח אותו על כך שהגיע לביקור בבית-החולים אתמול. הוא דיבר שם על פתרונות שמשרד הבריאות או ממשלת ישראל חייבים לתת לבית-החולים.

אני לא מציע דיון במליאה כי זהו דבר חסר תועלת. אנחנו מדברים על נושא ספציפי מוגדר שדורש פתרון מיידי, ויפה שעה אחת קודם. אם היה מותר לי, הייתי מציע להעביר את הנושא לוועדת הכספים, אבל אני לא יכול להציע זאת.

אני פונה אליך, אדוני סגן שר הבריאות; אתה מכיר את המצב. אתה כנראה מכיר אותו גם טוב ממני מכיוון שאתה סגן שר הבריאות ואתה יודע את המצוקה האמיתית. אני מבקש את הטיפול הדחוף שלכם בעניין. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת משה גפני. אני מזמינה את סגן שר הבריאות להתייחס להצעה.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, השעה מאוחרת והנושא מאוד חשוב. אולי נעביר לנשיאות הכנסת – ליושב-ראש ולסגנים – שהייתי בקדנציה הקודמת אחד מחבריה, הצעה להוסיף מדי פעם את יום חמישי.

היו"ר א' סלמוביץ:

כבר היה תקדים כזה.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

לכבודה של הכנסת ולכבודם של הנושאים. אם הם חשובים, עם ישראל צריך לשמוע אותם וגם חלק מחברי הכנסת. ואם הם לא חשובים, בשביל מה להאריך את סדר-היום.

גברתי היושבת-ראש, חבר הכנסת גפני, אין בעיית אשפוז במדינת ישראל. יש עודף מיטות. עד כדי כך שהשר הקודם חיים רמון, המנכ"ל הקודם וגם השר הנוכחי יחד אתנו החלטנו שאנחנו לא מוסיפים בתי-חולים.

יש בעיה בחדר המיון, נתמקד בנושא שהעלית, והוא מאוד חשוב. אתה בא ואומר שבפתח-תקווה יש 4.46 מיטות ל-1,000 נפש, זה נכון. יש בית-החולים "בילינסון", יש בית-החולים "בילינסון" לילדים, יש בית-החולים "השרון" ואחרים. בית-החולים "בילינסון" לילדים משרת את מדינת ישראל, את עזה, את הגדה המערבית ואפילו יש ילד אחד או שניים מירדן. ב"בילינסון" פתח-תקווה יש טיפול נמרץ וניורוכירורגיה. בית-החולים בתל-השומר אינו משרת רק את תל-אביב. בית-החולים בחדרה אינו משרת רק את חדרה. בית-החולים "מאיר" בכפר-סבא אינו משרת רק את כפר-סבא. בית-החולים "רמב"ם" בחיפה אינו משרת רק את חיפה; הוא משרת גם את הגליל המערבי. בשבוע שעבר הייתי בנהריה. אני הייתי בבית-החולים "לניאדו" בשנה שעברה. הוציאו הזמנות בשמי וחנכתי את האגף החדש. אני מכיר את הנושא. אני אענה לך באופן רשמי על דעת המשרד.

אל משרד הבריאות לא הגיעה פנייה מנומקת של בית-החולים לגבי כוונתו לסגור את חדר המיון ולהפוך בית-חולים פרטי. אפילו אדם שאני מופקד עליו, ד"ר דהאן, שלח מכתב ולא העביר העתק לסגן השר הממונה עליו. למה? כי זה מבית-החולים. אני עובד אתו, הוא עושה עבודה יפה מאוד בכל האזור; הוא הראה לבית-החולים את המכתב.

המשרד קרא בעיתון על כוונות אלה. אולם בהתאם למידע שמצוי ברשותנו, בית-החולים "לניאדו" לא סגר את חדר המיון. אם בית-החולים מעוניין לעשות כן, הוא צריך להגיש בקשתו למשרד הבריאות לאישור. משרד הבריאות אינו מתכוון לאשר לבית-החולים לפעול ללא חדר מיון; חד וחלק.

לא יעלה על הדעת שמוסד שנתמך במשך השנים מכספי ציבור ככלל ומכספי המדינה בפרט, יחליט באופן חד-צדדי על הפיכתו לבית-חולים פרטי, וזאת ללא החזרת הכספים שניתנו לבית-החולים לצורך מתן שירותי בריאות לציבור.

במסגרת תוכנית רב-שנתית שסוכמה במהלך שנת 1991 השתתף משרד הבריאות בתוכנית הרחבה של בית-החולים, שבמסגרתה הוחלט על תוספת 80 מיטות לבית-החולים.

אדוני, אתה הזכרת גם את אחוז הקשישים. אנחנו מודעים לנושא. אני חנכתי בשנה שעברה, אישית, גם בכספי משרד הבריאות, את האגף הגריאטרי המצוין, מודל 1993, בגלל המצוקה שאתה מדבר עליה, והיא קיימת.

במסגרת תוכנית זו הוקמה מחלקת יולדות, יחידת פגים ויילודים, מחלקה כירורגית; נבנתה תשתית חשמל, מיזוג אוויר, וכן הוכנה תשתית לפיתוח נוסף לעתיד.

פרויקט הבינוי וההצטיידות הסתיים לאחרונה. בהתאם לתוכנית זו, אשר עלותה במחיר 1994 היא כ- 23 מיליון ש"ח, משרד הבריאות הסכים לממן כמחצית העלות. השר חיים רמון ואנוכי אישרנו תוכנית פיתוח לבית-החולים "הלל יפה" בחדרה בסך 4 מיליוני ש"ח, בכלל זה מחלקה פנימית. אני מספר לך זאת כדי שתדע את השיעור – מחצית העלות; זאת אומרת, אנחנו שילמנו כ-12-13 מיליון ש"ח. מתוך סכום זה העביר המשרד 10.2 מיליון ש"ח במחירי 1994 לבית-החולים, כאשר הסכום הנותר, בסך כמיליון ש"ח, יועבר לאחר שתבוצע ההתחשבות הסופית עם הקבלנים, והיא תסתיים, על-פי הערכתנו, עד סוף שנת התקציב הזאת.

ככלל, בית-החולים אמור להתקיים מהכנסותיו על בסיס תשלומים עבור טיפולים רפואיים שניתנו למטופליו, וזאת בדומה לכל בתי-החולים הציבוריים בארץ. הם מקבלים טופס 17 לאשפוז. מדיניות זו היא אחידה, ובית-החולים "לניאדו" אינו יוצא מהכלל. האחריות להפעלת בית-החולים בתקציב מאוזן הינה של הנהלת בית-החולים, שהיא עצמאית.

אתמול – הזכרת זאת – ביקר שר הבריאות בבית-החולים "לניאדו", כדי לעמוד מקרוב על מצב בית-החולים. החידוש הוא, גברתי היושבת-ראש, חבר הכנסת גפני, שבמהלך הביקור הודיע שר הבריאות – לא אמרו לך את זה – כי המדינה תעביר סך של 3 מיליוני שקל לבית-החולים.

משה גפני (יהדות התורה):

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

למה לא אמרת את זה מעל הדוכן?

משה גפני (יהדות התורה):

השארתי לך להגיד את זה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אולי בעקבות ההצעה הדחופה של חבר הכנסת גפני נפתרה הבעיה. מותר להגיד את זה.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אני אומר לזכותו שהוא מדבר בחום, באנושיות, מתוך מידע נכון. הוא למד את הנושא, הנתונים שהוא נתן נכונים, אבל ניסיתי להגיד שב"בילינסון", בתל-השומר, ב"רמב"ם" ובבית-חולים אחרים לא משרתים רק את המקום עצמו, זה לא כמו "סורוקה" שמטפל בנגב, כי שם יש בית-חולים אחד לכל הנגב, חוץ מבית-החולים באשקלון. ל"בילינסון" לפתח-תקווה באים גם מהכפר שלי, כפר-קרע, וממקומות אחרים. היום דיברתי עם מנהל בית-החולים "בילינסון" לגבי ילד מעזה, בן שמונה, והוא קולט אותו, ויש המון פונים מכל הארץ ומכל האזור.

משה גפני (יהדות התורה):

הבעיה היא חדר המיון.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אמרתי לך שחדר המיון לא ייסגר ובית-החולים לא ייסגר.

הסכום הנ"ל הוא למעשה שיפוי עקב העלאת שכר שלא קיבלה פיצוי באמצעות העלאת תעריפי אשפוז ב-1 באוגוסט 1994; זאת אומרת, חוץ מלמעלה ממיליון שקל שניתנו להם, עד סוף השנה הם יקבלו עוד 3 מיליוני שקל, בסך הכול 4-5 מיליוני שקל.

לדברי הנהלת בית-החולים, לבית-החולים יש גירעון שוטף אשר מגיע לכ-12 מיליון שקל. נניח שישלמו 4 מיליוני שקל, נשארו 8 מיליוני שקל. בית-החולים אמור להיות מפוצה על-ידי המדינה בכ-3 מיליוני שקל מתוכם, וזאת עקב העלאת שכר, לכן יישארו 8-9 מיליוני שקל.

חלק מן הגירעון נובע כנראה מניהול בלתי תקין של בית-החולים. זו אמת; גם משרד הבריאות צריך להגיד את זה. אני לא מטיח בהם, קודם אנחנו משלמים, אבל כל העולם, משרד הבריאות, ההנהלה, המדינה, כולם לא בסדר – הם בסדר. אני אומר עוד הפעם: אני מעוניין בבית-החולים, בשירות לתושבים. גם השר אפרים סנה והמנכ"ל פרופסור שני מעוניינים בכך.

אני חוזר, למה הגירעון? בגלל ניהול בלתי תקין, כנראה על רקע אי-גביית תשלום עבור מכירת שירותים רפואיים גם ממי שיש להם ביטוח רפואי. נותנים הנחות, אבל אני לא רוצה להטיל רפש. בעבר גם קופת-חולים נתנה הנחות, אתה יודע את זה; דנו בנושא והגענו למה שהגענו – לכל מיני אוכלוסיות.

משה גפני (יהדות התורה):

השכר עלה ברוב בתי-החולים. השכר לא נכלל בתקציב בתי-החולים הממשלתיים, מפני שזה משולם על-ידי החשב הכללי והעובדים הם עובדי מדינה. בביית-החולים "לניאדו" כל ההעלאה, 40% העלאה בשכר במשק, נופלת על התקציב של בית-החולים.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

התחשבנו בו גם בנושא שכר. אגב, בתי-החולים מרוויחים, ובגלל הטלוויזיה אני לא רוצה להגיד כמה הם מרוויחים בתל-השומר ובנהרייה. הם מחזירים את הכסף אלינו, למשרד הבריאות ולמשרד האוצר. אנחנו מאשרים להם פיתוח.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני שמחה לשמוע שבעירי יש בית-חולים כל כך מוצלח.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

לא רק זה, בבית-החולים משפרים. הייתי שם לפני שנה ורק התחילו לבנות, ועכשיו משיכים ובונים את מחלקת הילדים. אנחנו לא יכולים לאשר לבית-החולים להשקיע חצי מהרווח שלו בפיתוח בית-החולים, כי יש בתי-חולים כמו בפורייה או בצפת שהם עירוניים והם נמצאים שם מבחינה לאומית, ואינני רוצה להרחיב על זה את הדיבור. אפילו בית-חולים שמרוויח לא נותנים לו להשקיע, ואילו כאן משקיעים גם בלי שמרוויחים.

אנו משערים שחלק מהגירעון נובע גם מהכללת השקעות ותשתית בתקציב ההוצאה השוטפת. רצו להרחיב, וזה אכל חלק מהתקציב השוטף, במקום להשאיר חלק לשכר ולעובדים. אילו היתה ההשקעה רב-שנתית, שלוש-ארבע שנתית, הם לא היו נכנסים לגירעון כזה.

הידיעה על סגירת חדר המיון נועדה, להערכתנו, ליצור לחץ ציבורי ולהבהיל את המערכת. זה מה שאנחנו חושבים, אבל אין זה אומר שהם לא צודקים בזעקה שלהם.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני בעד העברת הנושא לוועדה. אתה אומר שזו צריכה להיות ועדת הכספים, אבל אני אומר יותר מזה – ועדה משותפת של ועדת הכספים וועדת העבודה והרווחה, וזה אפשרי.

היו"ר א' סלמוביץ:

אי-אפשר, אתה יכול להציע רק ועדה ראשית.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

בסדר, זו תהיה ועדת הכספים.

משה גפני (יהדות התורה):

עם המלצה של סגן השר שתהיה ועדה משותפת.

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו נבדוק את זה.

אם כך, אדוני סגן השר מציע ועדה משותפת שהרכבה ייקבע על-ידי ועדת הכנסת.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

בוודאי, אני מציע שזו תהיה ועדת משותפת לוועדת הכספים ולוועדת העבודה והרווחה.

חבר הכנסת גפני, השר ביקר שם; גם אני אבקר שם בוודאי. אנחנו נמצא פתרון לבעיה, בית-החולים לא ייסגר וגם חדר המיון לא ייסגר. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לאדוני סגן שר הבריאות.

חבר הכנסת גפני, האם אתה מסכים להצעת סגן שר הבריאות להעביר את הנושא לוועדה משותפת לוועדת הכספים ולוועדת העבודה והרווחה, שהרכבה ייקבע על-ידי ועדת הכנסת?

משה גפני (יהדות התורה):

כן, לפי הצעת סגן השר.

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כך, נעבור כעת להצבעה בעד או נגד העברת הנושא לדיון בוועדה המשותפת לוועדת הכספים ולוועדת העבודה והרווחה.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה משותפת של ועדת הכספים
וועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

ארבעה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהנושא יועבר לדיון לוועדה משותפת של ועדת הכספים וועדת העבודה והרווחה, שהרכבה ייקבע על-ידי ועדת הכנסת.

חברי הכנסת, מכיוון שאני רואה שחבר הכנסת מאיה לא הגיע, תם הדיון.

הישיבה הבאה – בשבוע הבא, ביום שני, בשעה 16:00. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 21:08.